Związek Polskich Artystów Fotografików
Okręg Dolnośląski

1947
2017
70 lat

GLOBALIZACJA
i
INDYWIDUALNOŚĆ

Globalization and individuality

Association of Polish Art Photographers
Lower Silesia Area

Tom I

ISBN 978-83-62290-94-9

Związek Polskich Artystów Fotografików
Okręg Dolnośląski

GLOBALIZACJA
i
INDYWIDUALNOŚĆ

Globalization and individuality

Association of Polish Art Photographers
Lower Silesia Area

Wrocław 2017

Koncepcja wystawy *Globalizacja i indywidualność* — Andrzej **DUDEK-DÜRER**
Concept of the *Globalization and individuality* exhibition — Andrzej **DUDEK-DÜRER**

SPIS TREŚCI I CONTENTS

Andrzej Rutyna
6 I INTRODUCTION
7 I WSTĘP

Adam Sobota
9 I 70 LAT ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW
13 I 70 YEARS OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

Andrzej Saj
17 I WOBEC JUBILEUSZU 70-LECIA ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW
21 I ON THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

Joanna Mielech
25 I GLOBALIZACJA, INDYWIDUALIZM I SZTUKA. WOKÓŁ WYSTAWY Z OKAZJI 70-LECIA ISTNIENIA ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW NA DOLNYM ŚLĄSKU
29 I GLOBALIZATION, INDIVIDUALISM AND ART. THOUGHTS ON AN EXHIBITION COMMEMORATING THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS IN LOWER SILESIA

33 I ARTYŚCI I ARTISTS

140 I BIOGRAFIE
146 I BIOGRAPHIES

INTRODUCTION

The Association of Polish Art Photographers (ZPAF) is the biggest Polish organisation uniting artists who treat photography as a means of their creative expression. Established in 1947, ZPAF is the continuator of the traditions of Fotoklub Polski (Polish Photoclub), formed in 1929, which joined the most distinguished fine art photographers of the interwar Poland.

Fotoklub Polski, led by Jan Bułhak, formed ZPAF after World War II. The organisation united the most outstanding Polish fine art photographers: Jan Bułhak, Benedykt Jerzy Dorys, Tadeusz Wański, Jan Sunderland, Edward Hartwig, Zofia Rydet, Zbigniew Dłubak, Wiesław Prażuch, Zbigniew Łagocki, and many others.

ZPAF is founded on the acceptance of divergent points of view. The current members practise various types of photography — from classic photography to extreme avant-garde. In its 13 local divisions throughout Poland, the Association now has over 700 fine art photographers working in Poland and abroad.

The Lower Silesian Division was established as a branch in 1947, with 3 members at that time, but now unites 76 artists, being the second largest division in terms of the number of members, second only to the Warsaw branch.

The Lower Silesian Division has been very active since its creation and has become one of the leading branches of ZPAF. Lower Silesia saw the emergence of artistic groups promoting new values and trends, such as "Podwórko", "Sześć", "Odra 65", "Format" or "Galeria Permafo". A vital role was also played by the "Foto-Medium-Art" Gallery which united many active artists and hosted numerous important exhibitions.

I would like to take this opportunity to thank all my dear Colleagues for their enormous artistic work, commitment and contribution to consecutive Managing Boards, the District Artistic Council and for their work as curators of various excellent exhibitions.

I am also grateful to the Lower Silesian Province Governor's Office, Department of Culture at the Governor's Office, Wrocław City Office, Department of Culture of the Wrocław City Office, Centre of Culture and Art, Wrocław City Museum and the Contemporary Museum in Wrocław for supporting the artistic activity of our Association. Thanks to the assistance and kindness of these institutions we were able to present our artistic projects to the general public.

Wrocław, 17 February 2017

Andrzej Rutyna
President of Lower Silesian Area of ZPAF

WSTĘP

Związek Polskich Artystów Fotografików to największa polska organizacja zrzeszająca artystów traktujących fotografię jako środek wypowiedzi twórczej. Istnieje od 1947 roku i jest kontynuatorem tradycji powstałego w 1929 roku Fotoklubu Polskiego, który skupiał najwybitniejszych fotografików międzywojennej Polski.

Po II wojnie światowej to właśnie oni — z Janem Bułhakiem na czele — stali się założycielami ZPAF. W ZPAF działali najznakomitsi polscy artyści fotograficy: Jan Bułhak, Benedykt Jerzy Dorys, Tadeusz Wański, Jan Sunderland, Edward Hartwig, Zofia Rydet, Zbigniew Dłubak, Wiesław Prażuch, Zbigniew Łagocki i wielu innych.

ZPAF to przede wszystkim akceptacja różnorodności zainteresowań twórczych. Obecni członkowie uprawiają rozmaite rodzaje fotografii — od fotografii klasycznej po skrajną awangardę. Związek w trzynastu okręgach w całej Polsce zrzesza aktualnie ponad 700 artystów fotografików działających w kraju i za granicą.

Okręg Dolnośląski powstał jako delegatura w 1947 roku i liczył wtedy 3 członków, obecnie gromadzi 76 artystów i jest drugim po warszawskim okręgiem co do liczby członków.

Okręg Dolnośląski działał od początku istnienia bardzo aktywnie i stał się jednym z czołowych okręgów ZPAF. To tu powstawały grupy twórcze nadające nowe wartości i trendy, jak „Podwórko", „Sześć", „Odra 65", „Format" czy „Galeria Permafo". Istotną rolę odegrała też Galeria „Foto-Medium-Art", skupiająca wielu czynnych twórców i prezentująca wiele dobrych wystaw.

W tym miejscu składam podziękowania wszystkim Koleżankom i Kolegom za ich olbrzymią pracę twórczą, zaangażowanie i trud w kolejnych Zarządach, Okręgowej Radzie Artystycznej, a także za pracę kuratorską podczas wielu świetnych wystaw.

Działalność artystyczną naszego Związku wspierały urzędy i instytucje kultury: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Urząd Miejski Wrocławia, Wydział Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia, Ośrodek Kultury i Sztuki, Muzeum Miejskie Wrocławia i Muzeum Współczesne Wrocław. Dzięki ich wsparciu i życzliwości mogliśmy nasze projekty artystyczne zaprezentować szerokiej publiczności.

Wrocław, 17 lutego 2017 r.

Andrzej Rutyna
Prezes Okręgu Dolnośląskiego ZPAF

70 LAT ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW

Adam **SOBOTA**

Związek Polskich Artystów Fotografików — od swoich początków w 1947 r. — odgrywał pierwszoplanową rolę wśród fotograficznych organizacji twórczych i zawodowych. Jego potencjał wywodził się z wielu form aktywności fotografujących: członkami ZPAF zostawali zaawansowani fotoamatorzy, zawodowi fotografowie różnych specjalności, jak i multimedialni artyści wykorzystujący nowe technologie. Organizacja ta musiała odnajdywać się w zmiennej sytuacji politycznej i reagować na nowe kierunki rozwoju sztuki. Swoim najwybitniejszym przedstawicielom ZPAF zawdzięcza to, że pozostawał związkiem twórczym, który nie zamknął się w jednej formule działania.

Okręg Dolnośląski ZPAF zapisał w tej historii ważną kartę. Początkowo tworzyło go kilku członków, a w latach 1960–1981 ich liczebność nie przekraczała 20. Przemiana ustrojowa w 1989 r. wywołała szereg wątpliwości co do dalszego istnienia ZPAF w tradycyjnej formule, ale związek przetrwał i Okręg Dolnośląski w 1997 r. liczył 31 członków, a w 2016 r. było ich już 72. Siedemdziesięciolecie ZPAF przedstawia się więc w tym środowisku bardzo korzystnie.

O sile Okręgu Dolnośląskiego ZPAF stanowili zawsze twórcy o zróżnicowanych indywidualnościach, ale ważna też była wyrazistość programów artystycznych dominujących w kolejnych dekadach. Lata 40. i 50. były okresem konsolidowania się tego środowiska, złożonego z przybyszy z różnych regionów przedwojennej Polski. Wymiana ludności na Dolnym Śląsku sprawiła, że przerwane zostały niemieckie tradycje kultury na tym terenie i dopiero po jakimś czasie pojawiło się znaczące zainteresowanie tym tematem. Podjęto starania o uczynienie z niego części wspólnej historii. Najbardziej znacząca grupa fotografów, którzy po II wojnie światowej osiedlili się we Wrocławiu, pochodziła ze Lwowa, gdzie osiągnęli już wcześniej wysoki status twórczy. Byli to m.in.: Witold Romer, Janina Mierzecka, Bożena Michalik, Bronisław Kupiec czy Aleksander Krzywobłocki. Kilku liczących się fotografów przybyło z Wilna i jego okolic; spośród nich we Wrocławiu osiedli Piotr Śledziewski i Leszek Sudnik, w Dzierżoniowie Stanisław Wasilewicz, a w Wałbrzychu Lechosław Ślusarczyk. Z jeszcze innych regionów pojawili się tak ważni twórcy fotografii, jak: Stefan Arczyński, Krystyna Gorazdowska, Henryk Derczyński, Kazimierz Czobaniuk.

W trudnym powojennym okresie, naznaczonym też restrykcyjną polityką „socrealizmu", sprawdziły się wypracowane w latach 30. strategie artystyczne. Były to zarówno unowocześnione zasady fotografii piktorialnej, jak i estetyka preferowana przez modernistyczną awangardę. Z wyjątkowym mistrzostwem stosowali te rozwiązania w swoich studiach natury i architektury Witold Romer i Bożena Michalik, Janina Mierzecka w portretach, a w reporterskich tematach Stefan Arczyński. Z kolei Aleksander Krzywobłocki bezpośrednio nawiązywał do surrealistycznej estetyki z okresu lwowskiej grupy „artes", tworząc w latach 1948–1949 i 1955 nowe cykle fotokolaży. Środowisko wrocławskie podjęło się też propagowania tonorozdzielczej techniki izohelii, opracowanej w 1931 r. przez Witolda Romera, i od 1957 r. organizowało co pięć lat międzynarodowe wystawy izohelii, przez co wzbogacały się jej zastosowania i wersje techniczne. Obok pracy artystycznej Romer kierował Katedrą Fototechniki na Politechnice Wrocławskiej, gdzie kształciły się kadry specjalistów na potrzeby całego kraju. Bronisław Kupiec dokumentował odbudowę Wrocławia, zajmował się fotografią naukowo w dziedzinie medycyny, a w 1955 r. utworzył Studium Fotografiki na wrocławskiej PWSSP. Propagował też

fotografię poprzez organizowanie wystaw na Dni Wrocławia. Janina Mierzecka zajmowała się fotografią naukową (w 1959 r. opublikowała książkę *Fotografia zabytków i dzieł sztuki*) i w 1966 r. doprowadziła do powstania sekcji fotografii naukowej ZPAF. Publikowała też teksty o historii fotografii polskiej. Z kolei Bożena Michalik poświęcała się nauczaniu fotografii, a w 1957 r. założyła grupę twórczą „Podwórko" (wraz ze Zbigniewem Staniewskim, Wadimem Jurkiewiczem i Edmundem Witeckim), która należała do najciekawszych zjawisk polskiej fotografii w drugiej połowie lat 50. Wrocławscy fotograficy śmiało zrywali wówczas ze schematami estetycznymi i określali kierunki rozwoju sztuki razem z artystami innych dziedzin. Wzrastało znaczenie ośrodków w Opolu i Jeleniej Górze, które dzisiaj współtworzą potencjał dolnośląskiej fotografii. We wszystkie wspomniane kierunki działań angażował się Henryk Derczyński, autor wybitnych fotoreportaży z końca II wojny światowej, ceniący także nurt piktorialny. Starał się kolekcjonować prace wybitnych polskich fotografów, a od 1963 r. mógł to już robić jako kierownik Gabinetu Fotografiki w Muzeum Śląskim (obecnie Narodowym) we Wrocławiu.

Wszystkie wspomniane działania dały solidne podwaliny pod dalszy rozwój sztuki fotograficznej w tym środowisku. Jej liderami od lat 60. stawali się coraz częściej ludzie wykształceni bądź urodzeni na Dolnym Śląsku. Zbigniew Staniewski, znany z działalności w grupie „Podwórko", objawił się jako pionier sztuki konceptualnej dzięki swojej wystawie z 1964 r., gdzie wskazał na możliwości wielowarstwowej percepcji fotografii i postulował jej medialną analizę. Jako jedyny przedstawiciel środowiska wrocławskiego wziął udział w głośnej wystawie *Fotografia subiektywna* w 1968 r. W tym czasie sukcesy w fotografii odnosili też studenci i absolwenci wrocławskiej PWSSP, którzy zostali później członkami ZPAF: Natalia Lach-Lachowicz, Andrzej Lachowicz, Michał Diament czy Zdzisław Holuka. Natalia Lach-Lachowicz podejmowała zagadnienia intymności, erotyzmu i feministycznej specyfiki twórczości. Wraz z Andrzejem Lachowiczem nawiązywała bliskie relacje z nurtem „sztuki pojęciowej", który stał się wizytówką sztuki wrocławskiej. Michał Diament zdobywał międzynarodowe uznanie cyklem *Siatki* oraz eksperymentami portretowymi. Studenci innych uczelni także tworzyli grupy fotograficzne, które łączyły cele dokumentacyjne z bardziej kreatywnym traktowaniem tego medium; stamtąd rekrutowali się tak znani później twórcy, jak: Kazimierz Helebrandt, Jerzy Olek, Zenon Harasym, Adam Lesisz, czy Kryspin Sawicz.

Wyżej wymienieni w latach 70. włączyli się w nurt działań postkonceptualnych, które zdominowały obraz sztuki we Wrocławiu, a fotografię uczyniły głównym środkiem jej przekazu. Podstawowe znaczenie miała w tym czasie działalność intermedialnych i fotograficznych grup twórczych. Międzynarodowy prestiż zdobyła działająca w latach 1970–1981 „Galeria Permafo" (Zbigniew Dłubak, Natalia Lach-Lachowicz, Andrzej Lachowicz). W środowisku studenckim powstały niewiele później m.in. takie znaczące grupy, jak:„Format" (m.in. Czesław Chwiszczuk, Wacław Ropiecki),„Galeria Sztuki Aktualnej" (m.in. Zdzisław Sosnowski),„Galeria Sztuki Najnowszej" (m.in. Anna i Romuald Kutera). W 1978 r. Jerzy Olek zainicjował powstanie grupy „Foto-Medium-Art". Grupy te organizowały liczne wystawy, akcje, sympozja i publikacje, we współpracy z innymi tego typu grupami i artystami w kraju i za granicą. Charakter tych działań, prowokacyjny wobec tradycji, wywoływał wiele kontrowersji, ale wzbogacał obraz sztuki o nowe idee i formy. Uświadamiał też adeptom fotografii, jak szeroki jest obszar jej możliwych odniesień.

Lata 80. w działaniach artystycznych przyniosły reakcję na dominujące wcześniej analityczne podejście do fotografii rozpatrywanej jako logiczny system znaków. Na Dolnym

Śląsku rozwinął się wówczas nurt „fotografii elementarnej", w którym podkreślano wizualne walory fotografii jako obrazów stanowiących wyraz osobistych emocji i fascynacji zjawiskami natury. W nurt ten zaangażowali się zarówno już znani wcześniej twórcy, jak i nowi: Wojciech Zawadzki, Andrzej Lech, Bogdan Konopka, Adam Lesisz, Ewa Andrzejewska i wielu innych. Obok znamiennego ogólnie dla lat 80. zjawiska „fotografii intermedialnej" to właśnie „fotografia elementarna" stała się wizytówką takich ośrodków, jak Wrocław i Jelenia Góra, co trwało także w latach 90. Innym ważnym kierunkiem działań w tym czasie było dokumentowanie faktów społecznego oporu wobec totalitarnej władzy. Z takiej działalności bardzo znana stała się wrocławska Niezależna Agencja Fotograficzna „Dementi" (1982–1991). Najważniejszym członkiem tej grupy okazał się Tomasz Kizny, późniejszy członek ZPAF, który i w dalszych latach organizował wystawy oraz publikacje poświęcone komunistycznym represjom w XX wieku, opierając się na fotografiach własnych i zasobach archiwów.

W ostatnich dwóch dekadach nie potrafimy wskazać tak dominującej nowatorskiej tendencji w kreacyjnym podejściu do fotografii, jak można to było uczynić w odniesieniu do lat wcześniejszych. Narastająca w tym czasie wyższość cyfrowego zapisu obrazu i możliwości jego komputerowego przetwarzania same w sobie nie przesądzają o wartości programu artystycznego, a stanowią raczej problem techniczny. Z kolei programowy postmodernizm, który w latach 80. głosił konkretną zmianę paradygmatu sztuki, stracił z czasem na wyrazistości i ostatecznie otworzył pole dla swobodnych indywidualnych poszukiwań z użyciem różnych mediów.

Artystyczne realizacje mogą się odwoływać do różnych strategii sztuki znanych co najmniej od XIX wieku (znaczące jest zainteresowanie dla różnych historycznych technik fotografii i estetyki z nimi związanej). Taka sytuacja sprzyja ukazaniu bogactwa tradycji od początku inspirujących tutejsze środowisko twórców wypowiadających się poprzez fotografię. Nadal znaczącym zjawiskiem są różne warianty fotografii dokumentalnej, które kiedyś łączyły się z interpretacją piktorialną (jak u Janiny Mierzeckiej czy Jana Korpala), a następnie z bardziej socjologicznym podejściem (jak u Tomasza Olszewskiego od lat 60. czy Stanisława Kulawiaka od lat 70.). Obecnie mocno zaznacza swoją obecność dokumentalizm odnoszący się do posttotalitarnych (Tomasz Kizny) czy postindustrialnych realiów życia społecznego (m.in. prace Sławoja Dubiela i Pawła Sokołowskiego). Te tematy pojawiają się też w obrębie twórczości zdominowanej przez subiektywną lub wręcz liryczną interpretację napotykanych zjawisk, jak u Bogdana Konopki, Wojciecha Zawadzkiego, Marka Likszteta czy Ewy Andrzejewskiej. Innym typem twórców są ci, którzy używając różnych mediów, stawiają wprost zasadnicze pytania o tożsamość jednostki i jej relacje ze światem. Od wielu lat w ten sposób swoją obecność w sztuce zaznaczają Natalia LL, Andrzej Dudek-Dürer i Wacław Ropiecki, a w ostatnim czasie Marek Szyryk czy Dorota Sitnik.

Konieczność przyswojenia sobie nowych mediów przez przedstawicieli sztuk wizualnych sprawiła, że obecnie każdy tzw. plastyk posługuje się także fotografią i wideo. To sprawia, że obszar aktywności, do których odwołuje się ZPAF, znacznie się poszerzył i zagęścił. Powiązania pomiędzy różnymi dziedzinami sztuki, które były tak ważnym zagadnieniem w postkonceptualnych eksperymentach lat 70., stały się dzisiaj czymś oczywistym i są wszechstronnie wykorzystywane, co pozwala mówić o tzw. sytuacji postmedialnej. Jest oczywiste, że ocena rezultatów tych działań musi być przeprowadzana indywidualnie wobec każdego twórcy.

Adam Sobota

70 YEARS OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

Adam **SOBOTA**

Since its beginnings in 1947, the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) has played a leading role among photographers' artistic and professional organisations. ZPAF's potential originated from various forms of photographic activity: the organisation attracted advanced amateurs, professional photographers specialising in various fields as well as multimedia artists utilising new technologies. The Association had to find its own place in the changeable political circumstances and react to new trends in art. Thanks to ZPAF's most prominent members, the organisation has preserved its creativity and has not restricted itself to a single area of activity. The Lower Silesian Area of ZPAF has written an important page in this history. There were just a few members in the early beginnings, whereas in the period from 1960 to 1981 the Division was comprised of up to 20 people. The political transformation of 1989 raised serious doubts concerning ZPAF's further existence in the traditional format, but the Association survived and in 1997 the Lower Silesian Area included 31 members, while in 2016 their number increased to 72. The 70th anniversary of ZPAF is therefore an optimistic time in this artistic circle.

The Lower Silesian Area of ZPAF has always based its strength on creative individuality but also placed emphasis on the distinctiveness of the artistic programmes prevalent in particular decades. The 1940s and 1950s saw a consolidation of this group, composed of artists coming to Lower Silesia from various regions of the pre-war Poland. The exchange of population in this part of the country disrupted the German cultural traditions in this area and only after a certain period of time artists became considerably interested in this topic and tried to make it part of our common history. A major group of photographers who settled in Wrocław after World War II came from Lviv, where they had already earned a high reputation. These were artists such as: Witold Romer, Janina Mierzecka, Bożena Michalik, Bronisław Kupiec, or Aleksander Krzywobłocki. Several notable photographers arrived from Vilnius and its surrounding areas: Piotr Śledziewski and Leszek Sudnik settled in Wrocław, Stanisław Wasilewicz came to live in Dzierżoniów, whereas Lechosław Ślusarczyk chose to stay in Wałbrzych. Other distinguished photographers, such as Stefan Arczyński, Krystyna Gorazdowska, Henryk Derczyński, or Kazimierz Czobaniuk came to live in Lower Silesia from other regions.

In the difficult post-war period marked by the restrictive policy of socialist realism, artistic strategies developed in the 1930 proved to be working effectively. These included both modernized principles of pictorial photography and aesthetics preferred by the modernistic avant-garde. These solutions were utilised with exceptional artistry by Witold Romer and Bożena Michalik in their studies of nature and architecture, by Janina Mierzecka in her portraits, and by Stefan Arczyński in his documentary works. Aleksander Krzywobłocki made direct references to the surrealistic aesthetics dating back to the times of the Lviv-based group of „artes", creating his new cycles of photo-collages in the years 1948–1949 and 1955. Photographers based in Wrocław propagated isohelia, a tone separation technique developed in 1931 by Witold Romer and since 1957 they organised international isohelia exhibitions every five years thus enhancing its applications and technical versions. Apart from his artistic work, Romer managed the Faculty of Phototechnology at the Wrocław University of Technology, teaching specialists needed in the entire country. Bronisław Kupiec documented the

rebuilding of Wrocław, was engaged in photography scientifically in the area of medicine and in 1955 he set up a Fine Art Photography Institute at the State University of Fine Arts in Wrocław. The artist also promoted photography by organising Wrocław Days exhibitions. Janina Mierzecka also dealt with scientific photography (publishing a book entitled *Photographs of Monuments and Works of Art* in 1959) and helped to create a scientific photography club within the Association of Polish Art Photographers in 1966. She also published texts on the history of Polish photography. Bożena Michalik worked as a photography teacher and in 1957 formed an artistic group named "Podwórko" (in collaboration with Zbigniew Staniewski, Wadim Jurkiewicz and Edmund Witecki), which was one of the most interesting phenomena in the Polish photography in the second half of the 1950s. At that time Wrocław-based fine art photographers boldly broke free from aesthetic patterns and set trends for the future development of art together with artists from other realms. The centres of Opole and Jelenia Góra also rose to prominence and today they help to determine the potential of Lower Silesian photography. A person who contributed to all of the above-mentioned trends of artistic activity was Henryk Derczyński, author of outstanding picture stories dating back to the end of World War II, who also highly valued the pictorial movement. He tried to collect works by renowned Polish photographers and since 1963 he was able to do so as head of the Fine Art Photography Section of the Silesian Museum (currently National Museum) in Wrocław.

All of the above-mentioned activities laid solid foundations for the further growth of photographic art in this environment. Since the 1960s, there have been more and more people educated or born in Lower Silesia who became leaders of this art. Zbigniew Staniewski, famous for his work in the group named "Podwórko," emerged as a pioneer of conceptual art thanks to his 1964 exhibition at which he stressed the possibility of multi-faceted perception of photography and he called for its media analysis. As a single representative of the Wrocław-based environment, he took part in the famous *Subjective Photography* exhibition in 1968. Other successful photographers of that time included students and graduates of the State University of Fine Arts in Wrocław, who joined ZPAF at a later stage: Natalia Lach-Lachowicz, Andrzej Lachowicz, Michał Diament and Zdzisław Holuka. Natalia Lach-Lachowicz was interested in the concept of intimacy, eroticism and feministic nature of creative work. Together with Andrzej Lachowicz she entered into close relations with the trend of "conceptual art," which became the showpiece of Wrocław's art. Michał Diament gained international recognition with his *Siatki* (*Nets*) series and portrait experiments. Students of other schools also formed photographic groups, combining documentary-oriented goals with a more creative approach to this medium. Some of these artists rose to prominence at a later stage: Kazimierz Helebrandt, Jerzy Olek, Zenon Harasym, Adam Lesisz, or Kryspin Sawicz.

In the 1970s the aforementioned artists joined the post-conceptual artistic movement that dominated the local art in Wrocław, with photography as its principal means of expression. A major role was played at that time by intermedia and photographic groups such as "Galeria Permafo" (Zbigniew Dłubak, Natalia Lach-Lachowicz, Andrzej Lachowicz), active from 1970 to 1981 and greeted with international acclaim. Soon afterwards some other notable groups emerged in the local academic circles: "Format" (featuring such artists as Czesław

Chwiszczuk and Wacław Ropiecki), "Current Art Gallery" (e.g. Zdzisław Sosnowski), or "The Most Contemporary Art Gallery" (including Anna Kutera and Romuald Kutera). In 1978 Jerzy Olek initiated a group named "Foto-Medium-Art". These clubs organised numerous exhibitions, events, conferences and publications in cooperation with other groups and artists of this type in Poland and abroad. The nature of these activities, so provocative towards tradition, stirred a lot of controversy, but provided the realm of art with new ideas and forms. It also made photography lovers realise how broad the scope of photographic activity is.

The 1980s brought a reaction to the previous analytic approach to photography perceived as a logical system of signs. Lower Silesia experienced the development of the trend of "elementary" photography, where artists stressed visual qualities of photographs as pictures representing an expression of personal emotions and a fascination for natural phenomena. Photographers who became involved in this trend were both renowned and new creators: Wojciech Zawadzki, Andrzej Lech, Bogdan Konopka, Adam Lesisz, Ewa Andrzejewska and many others. Apart from "intermedia photography," generally typical of the 1980s, "elementary photography" became the showpiece of such artistic centres as Wrocław and Jelenia Góra, which also continued into 1990s. Another important tendency at that time was to document the Polish society's resistance towards the totalitarian state. Such activity was undertaken by the well-known Independent Photographic Agency "Dementi" (1982–1991) based in Wrocław. The most important member of this group was Tomasz Kizny, a later member of ZPAF, who — also at a further stage — organised exhibitions and publications dedicated to communist repression in the 20th century, using his own photographs and archived resources.

Looking at the last two decades, one cannot point out a single leading, innovative tendency in the creative approach to photography. We are witnessing a growing domination of digital recording and computerised image processing techniques. These methods in themselves do not determine the value of the artistic programme but rather they represent a technical issue. On the other hand, the manifested postmodernism, which called for a concrete change in the paradigm of art in the 1980s, has lost clarity with the passage of time and has eventually afforded an opportunity for free individual pursuits with the use of various media. Works of art may invoke diverse artistic strategies that have been known at least since the 19th century (artists are becoming more and more interested in various historical photographic techniques and in the related aesthetics). This situations makes it possible to show the diversity of traditions that have always inspired the local fine art photographers. Different variants of documentary photography are still a prevailing phenomenon — in the past they were connected with pictorial interpretation (as in the case of Janina Mierzecka or Jan Korpal), and later were more sociologically motivated (as observed in the works of Tomasz Olszewski since the 1960s or Stanisław Kulawiak since the 1970s). Currently, noteworthy trends in documentary-focused photography are those that concern post-totalitarian (Tomasz Kizny) or post-industrial aspects of social life (e.g. works by Sławoj Dubiel and Paweł Sokołowski). These topics also appear in art dominated by a subjective or even lyrical interpretation of phenomena experienced by the artist, as exemplified by the works of Bogdan Konopka, Wojciech Zawadzki, Marek Liksztet, or Ewa Andrzejewska. Other creators utilise various media to

directly pose fundamental questions about a person's identity and relations with the world. Artists that have been expressing themselves in this manner for many years are: Natalia LL, Andrzej Dudek-Dürer and Wacław Ropiecki, whereas recently: Marek Szyryk or Dorota Sitnik.

As practitioners of visual arts need to learn to use the new media, now every visual artist utilises both photographic and video techniques. This causes that ZPAF's sphere of activity is considerably broader and thicker. Links between various fields of art, so important in the 1970s post-conceptual experiments, today have become obvious and are in common use, which allows us to talk about the so-called post-media situation. Effects of these activities must certainly be assessed individually for each artist.

Adam Sobota

WOBEC JUBILEUSZU 70-LECIA ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW

Andrzej **SAJ**

Jubileusz 70-lecia działalności Związku Polskich Artystów Fotografików, w tym również Okręgu Dolnośląskiego, skłania do podsumowań i okolicznościowych refleksji. Taki szmat czasu trudno ogarnąć indywidualną pamięcią, a tym bardziej niemal niemożliwe jest utrzymanie ciągłej aktywności pojedynczej osoby w tak długim okresie. A czegoś takiego dowodzi życie i twórczość Stefana Arczyńskiego — członka ZPAF od 1951 r., zawodowo czynnego już od lat 40., który właśnie w 2016 r. obchodził setne urodziny wystawą swoich stu — wybranych i eksponowanych w Muzeum Miejskim Wrocławia — prac fotograficznych. W postawie nestora polskiej fotografii streszcza się więc ów czas dokonań i zmian, jakie zaszły w historii dolnośląskiego Związku, powołanego tu w 1947 r. Historii pisanej już w trudnym okresie przesiedleń ówczesnych pionierów profesji fotograficznej przybyłych do Wrocławia z dawnych terenów II Rzeczpospolitej, w tym ze środowisk Wilna i Lwowa.

Pojawiło się już sporo publikacji referujących tę historię w ujęciu synchronicznym, choćby w materiałach z sympozjum zorganizowanego z okazji 65-lecia ZPAF. Kolejne 5 lat artystycznych doświadczeń członków okręgowego ZPAF nie wpłynęło zasadniczo na rewizję poglądów porządkujących (periodyzujących) ten okres aktywności, choć niewątpliwie wzbogaciło dorobek środowiskowy o szereg nowych postaw (nowi członkowie ZPAF) oraz inicjatyw plenerowo-wystawienniczych (w tym cykl przedsięwzięć pod hasłem *Wobec Miejsca i Czasu*…). Natomiast wypada jeszcze powtórzyć, że w okresie 70 lat w fotografii dolnośląskiej znalazły odzwierciedlenie ważkie momenty historii kraju: od socrealistycznych pochodów i młodzieżowych manifestacji (vide: S. Arczyński), po dramatyczne wydarzenia buntów społecznych z roku 1968, późniejsze prosolidarnościowe wystąpienia oraz doświadczenia stanu wojennego (np. w wydaniu agencji „Dementi"), a wreszcie dokumenty czasów transformacji ustrojowej po 1989 r.

To jednak nie ta tematyka stanowiła o specyfice czy odrębności środowiskowej twórczości. W tej mierze dają się tu wyróżnić dwie główne tendencje; pierwsza wyrażana jest przez eksperymenty formalne w zakresie nowych technik obrazowania (np. techniki tonorozdzielcze) po awangardowe, fotomedialne eksperymenty i badania medium fotograficznego oraz jego włączenie w doświadczenia sztuki konceptualnej (np. w wydaniu „Permafo" czy „Foto-Medium-Art"). Drugi ważki nurt praktyki artystycznej wynikał z doświadczeń fotografii postpiktorialnej (tu jeszcze wpływy tradycji przedwojennej) i późniejszych realizacji zaliczanych do tzw. fotoelementaryzmu i fotografii czystej (tzw. twórczości fotogenicznej). Między tymi dwiema tendencjami pojawiał się oczywiście reportaż oraz społeczny dokument (np. w inicjatywach wystaw *My Wrocławianie*). Chociaż na dobrą sprawę dolnośląska twórczość fotograficzna, przypisywana do którejś z tych opcji, opierała się przede wszystkim na dokumencie, w mniejszym lub większym stopniu „nasyconym" subiektywnymi treściami odautorskimi w zależności od intencji operatora, czyli fotografującego podmiotu. Ten ciąg dokonań zdominowany został głównie przez środowisko jeleniogórskie, co zresztą zostało potwierdzone prowadzonymi w ubiegłym roku „badaniami" artystyczno-dokumentacyjnymi i kulturoznawczymi w ramach Silesia Art Biennale — projektu analizującego potencjał twórczy Dolnego Śląska w kontekście ESK Wrocław 2016 (w postawach takich autorów, jak: W. Zawadzki, E. Andrzejewska, M. Liksztet, N. Hobgarska, W. Grzelak, T. Mielech, J. Jaśko i inni).

Przynależność organizacyjna do ZPAF oczywiście nie gwarantuje automatycznie pozycji w danym środowisku; na jego wartość i kształt wpływ mają również aktywni twórcy spoza Związku. Należy tu więc podkreślić dokonania młodych artystów — studentów i absolwentów lokalnych szkół artystycznych oraz instytucji specjalizujących się w edukacji fotograficznej (np. AFA, „Kwadrat", Wydział Dziennikarski UWr) zasilających szeregi twórców posiłkujących się fotografią lub wykorzystujących ją wraz z innymi wspomagającymi mediami. Również sama aktywność związkowa łączy autorów o różnym stażu i doświadczeniu. Niewątpliwie w dolnośląskim środowisku obecni są i bardzo zasłużeni artyści rozpoczynający swą karierę jeszcze w latach 60. i późniejszych, jak: Natalia LL, Z. Harasym, Cz. Chwiszczuk, J. Bortkiewicz, A. Dudek-Dürer, W. Ropiecki, Z. Dados, A. Figura, A. Lesisz, J. Samotus, A. Ślusarczyk, J. Wiklendt, E. Witecki czy W. Zawadzki, no i oczywiście nestor całej polskiej fotografii S. Arczyński. Rolę równie znaczącą w aktywności środowiskowej odegrało pokolenie autorów zaczynających swą twórczość na przełomie lat 70. i 80. Do tego grona wolno zaliczyć m.in. B. Konopkę, E. Andrzejewską, J. Brauna, S. Dubiela, M. Szyryka, A. Grzelaka, M. Hnatiuka, J. Lalaka, P. M. Nowaka, A. Rutynę, M. Stawińskiego, W. Zielińskiego. Trzecie pokolenie fotografów to już członkowie ZPAF z późnych lat 90. i z XXI wieku. To coraz liczniejsza grupa autorów (m.in. T. Fronckiewicz, B. Górniak, D. Ilow, E. Martyniszyn, K. Saj, D. Sitnik, M. Skoczylas, I. Wojtycza-Fronckiewicz) już ukształtowana przez fotografię przełomu cyfrowego. Jeśli nawet sięgają oni po techniki tradycyjne, to ich świadomość i doświadczenie osadzone są w tej nowej sytuacji fotograficznej — jej nadmiaru, ale i niedosytu (a także usieciowienia). Nadmiar rozumiemy jako konsekwencję globalizacji kultury i jej „płynności" (Z. Bauman), zaś niedosyt jest pewnym stanem, który obliguje nie tylko tę najmłodszą grupę twórców, ale także determinuje postawy średniego pokolenia — artystów odpowiedzialnych za podtrzymanie tradycyjnych wartości fotografii, jej magii i walorów kontemplacyjnych (tu szczególny apel do zwolenników tzw. twórczości fotogenicznej).

Jaka więc jest dzisiaj fotografia dolnośląska (w tym ta zorganizowana związkowo)? Jest różna i inna, niż jeszcze to było dostrzegalne — wobec wyraźnych tendencji — w latach 80. czy 90. XX wieku. Wówczas zainteresowanie kuratorów i krytyków skupiało się na dokonaniach fotomedializmu, a później fotoelementaryzmu, fotografii bezpośredniej (czystej) i tzw. fotogenicznej. Obecnie wobec zróżnicowania indywidualnych postaw i zakresu podejmowanej tematyki trudno już mówić o dominującej tendencji. Obok „zasłużonych" kontynuatorów swoich wcześniejszych koncepcji (sięgających nawet lat 70. i 80. XX w.), angażujących własne doświadczenia w duchu postkonceptualnych metod i eksperymentów fotomedialnych oraz podobnie nawiązujących do swoich wcześniejszych prac, obecnie już cyfrowo „osłabianych", wyznawców radykalnego subiektywnego dokumentu wraz z jego fotogenią, pojawiają się obecnie coraz liczniejsi wyznawcy fotografii inscenizowanej, której szczególnie przysłużyła się technika cyfry. Stąd już blisko do coraz „modniejszych" koncepcji kreowania fotoobrazów prezentujących tyleż zastaną rzeczywistość (jej elementy) co wirtualne formy i symulacje.

70 lat to wystarczający czas dla wprowadzenia istotnych zmian w samej technice fotografii. Przeszła ona najważniejszą rewolucję: wprowadzenie do praktyki artystycznej cyfrowych aparatów, ułatwiających rejestrowanie, ale także (przy sprzężeniu z komputerem) manipulację obrazami uzyskiwanymi „sposobem fotograficznym". W aktualnych koncepcjach wykorzystania medium fotografii i jego miejsca w sztuce uznanie zdobywają sugestie wynikające ze zrozumienia (oceny) specyfiki fotografii cyfrowej i jej roli w globalizacyjnej presji masowo produkowanych (i wrzucanych do Internetu) zdjęć. To oznacza zejście na poziom powszechnego informowania, prezentowania i manipulowania obrazami. Chodzi tu też o totalne możliwości zamieszczenia wielkiej ilości obrazów w Internecie. Każdego dnia miliony zdjęć trafiają do YouTube'a, a specjalistyczne aplikacje oferują niemal nieograniczone ilości zdjęć-obrazów na każdy temat i dla każdej potrzeby. Dzisiaj wszyscy zaopatrzeni w telefony komórkowe (smartfony) stali się fotografami, a wielu upublicznia (w tym selfies) te produkty w sieci. Powszechność robienia zdjęć czyni z tej czynności banalny, niemal codzienny rytuał. Nadmiar fotografii „zabija" fotografię — tę znaną jaszcze sprzed przełomu cyfrowego. Nadmiar obrazów zniekształca odbiór rzeczywistości, zastępuje ją. I to są symptomy — dostrzegane przez krytykę — widomego kryzysu. Nie ma już fotografii — nastał czas postfotografii?

Znamiona tej sytuacji zauważyli już jakiś czas temu inicjatorzy Miesiąca Fotografii w Krakowie i w swoich propozycjach wystawienniczych i omówieniach tematycznych starają się odnieść do tego problemu. W wydanej z okazji 14 edycji MF w 2016 r. publikacji *(Od)stawanie się fotografii. O rekonfiguracji i nowym porządku tego, co fotograficzne, i jego instytucji* referenci rozważają sytuację odejścia tego medium od tradycji fotografii w stronę postfotografii czy, jak to określają — powołując się na P. Osborne'a — „tego, co fotograficzne". Rezygnacja z czystości obrazowania fotograficznego (tj. „utrwalania światła" w procesie optyczno-chemicznym) na rzecz efektów uzyskiwanych drogą „przekodowania światła" w technice cyfrowej, wspieranej technologią elektronicznego przetwarzania (komputerowe programy graficzne), istotnie zmieniły praktykę i estetykę zapisu i dystrybuowania obrazów — stąd mowa o fotografii w rozszerzonym polu. Redaktor wspomnianej publikacji Lars Willumeit mówi wprost o (od)stawaniu się takiej fotografii w jej nowym porządku usieciowienia i totalnego rozpowszechniania. Stwierdza: „Hybrydowe i niestabilne stany połączeń fotografii albo lepiej — tego, co fotograficzne — świadczą o szerszym, sieciowym, rozpowszechnionym i płynnym charakterze migracji hiperobrazów oraz ich roli w przyspieszeniu naszego codziennego życia, które jest coraz mocniej kształtowane przez permanentną dostępność natychmiastowej teraźniejszości".

Jedno jest pewne: nadmiar obrazów stępia zmysły, utrudnia i kontemplację, i głębszy namysł nad sensami i znaczeniami rodzącymi się w trakcie ich percepcji. Zalew tej często „śmieciowej" produkcji to niewątpliwy efekt wolności w fotoutrwalaniu codzienności; w jej wymiarze zdarzeń banalnych, wrażeń towarzyskich i rodzinnych, pamiątek z podróży i imprez. Fotofaktów służących swoistej konsumpcji, która staje się nawykiem jak żucie gumy… To wolność, która równa się już dowolności i prowadzi do nałogu obrazowania; do partycypacji w tym swoistym „piekle" obrazów. W nadmiarze zawsze czai się chaos, rośnie entropia, lęgną się pasożyty lenistwa i obojętności, a wreszcie znudzenia. Temu stanowi rzeczy — wobec postfotografii — można przeciwstawić tylko silną świadomość potrzeby indywidualnego wyrazu; wyborów dyktowanych osobistą potrzebą ekspresji (zgodnie z imperatywem gestu twórczego), odpowiadających intencjom artysty. Trzeba być może (od)stawić zwyczaje

codzienności: nawyk totalnego utrwalania wszystkiego na rzecz niemal „świątecznego" sankcjonowania szczególnych momentów życia, celebrowania owych chwil, albo „momentów decydujących". Nadmiarowi przeciwstawić dyscyplinę i intencjonalne nastawienie wobec techniki i zakładanych efektów; być nie funkcjonariuszem aparatu (V. Flusser), ale uczestnikiem gry z jego programem. Wtedy być może uda się nadmiar fotograficzności skorygować w stronę unikalności i szczególności fotografii — jako obrazu nasyconego twórczą subiektywnością; będącą wyrazem jego artystycznej deklaratywności. Takie obrazy oparte na wymiarze indeksalnym będą wzbogacały się o walory ikoniczne; będą odsyłały do specyficznej aury czy magii przekazu (znamiennej dla fotografii przedcyfrowej), osiągalnej dzięki „czystości" procesu zapisu i wydruku tego, co utrwalono i zapisano na matrycy aparatu.

Zmiany w technologii uzyskiwania obrazów fotograficznych pociągnęły za sobą istotne zmiany kulturowe w sensie odbioru zdjęć, ich wystawiennictwa i sieciowej dystrybucji. Niewątpliwie osłabiła się w tym wypadku modernistyczna koncepcja odbioru fotografii jako śladu rzeczywistości (indeksu), zanika w procesie wytwórczym rola ciemni, co zubaża magię wywoływania i poszukiwania specyficznej aury odbitek pozytywowych, a wreszcie pewności w interpretacji związków z danym czasem i sytuacją faktów, które musiały dziać się przed obiektywem (osłabieniu podlegają koncepcje interpretacyjne R. Barthes'a i fenomenologów). W fotografii cyfrowej mogą bowiem być kwestionowane jej właściwości reprezentowania i poświadczania obecności — na rzecz postmodernistycznych koncepcji ideologizujących rolę fotografii w życiu społecznym (jako narzędzia kontroli, władzy i informacyjnych ingerencji) oraz wprowadzających inscenizacyjne gry i nowomedialne formalizacje (neokonceptualne). Fotografia stała się poręcznym narzędziem wystawienniczych prowokacji, zwykle odsyłających do problemów społecznych. Ekspozycje budowane na nadmiarze nagromadzonych zdjęć, zapisków i fragmentów przekazów, istnego „śmietnika" obrazkowego uniwersum, służą tyleż wzmaganiu chaosu odbiorczego, co dowodzą bezradności w sytuacji totalnej presji tego, co fotograficzne. Ale też te globalne sieci, zatłoczone cyfrową fotografią, tworzą nową jakość kultury obrazu, z jej ułatwieniami odbioru i masowej konsumpcji.

Jest interesujące, czy w historii dolnośląskiego ZPAF można dostrzec to graniczne przejście od fotografii uzyskiwanej konwencjonalnymi metodami do procesu cyfrowego zapisu i wydruku obrazu. Otóż wydaje się, że to przejście okazało się na tyle „naturalne", iż nie budzi poważniejszych kontrowersji teoretycznych. Jeśli jeszcze dzisiaj ktoś hołduje procesowi chemicznego wywoływania kliszy, to procedury te są także wspierane i równoważone cyfrową obróbką. Choć godne podkreślenia są tradycyjne zabiegi, jakim poddają się wyznawcy użycia starych, tradycyjnych kamer czy autorzy posiłkujący się camerą obscurą (przykład środowiska jeleniogórskiego).

70-lecie okręgowego ZPAF dowodzi także jego sensu numerycznego: oto między najstarszymi a najmłodszymi członkami związku rozciąga się ogrom czasu — cała historia dotychczasowej aktywności jego dysponentów. Życzmy więc Związkowi kolejnych jubileuszowych okazji do podsumowań.

Andrzej Saj

ON THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

Andrzej **SAJ**

The 70th anniversary of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF), including the Lower Silesian Area, is an occasion for summaries and reflection. It is difficult for one person to remember such a long period of time and even more so to stay active during such an era. And yet it is possible — the living proof here is the life and work of Stefan Arczyński, ZPAF member since 1951, professionally active since 1940s, who in 2016 celebrated his a hundredth birthday with an exhibition of his one hundred photographic works selected by and displayed at the Wrocław City Museum. The attitude of this veteran of the Polish photography thus reflects the achievements and changes that took place in the history of the Lower Silesian Area, established here in 1947, the history that began in the difficult times of relocations of the then pioneers of the photographic profession, who came to Wrocław from the former provinces of the Second Polish Republic, such as the artistic circles of Vilnius and Lviv.

Quite a number of publications have been issued that summarise this history in a synchronous manner, for example the publications accompanying the Symposium held on the occasion of the 65th anniversary of ZPAF. Over the last five years the artistic achievements of members of the local division of the Association have not had a considerable impact on the historical assessment (periodization) of this era, although undoubtedly the regional community of artists can boast a number of new accomplishments (new ZPAF members), having organized several plein-air events and exhibitions (including a series of events entitled *At a Place and Time*…). Once again it should be noted, however, that the past 70 years in the Lower Silesian photography reflected important moments in the history of Poland, from socialist marches, demonstrations of the nation's youth (see: S. Arczyński), through dramatic events of the 1968 civil unrest and later pro-Solidarity movements, experiences of the martial law (e.g. in the "Dementi" publication), to documentaries of the political transformation after 1989. However, it is not this subject matter that determined the specificity or identity of the local art. There are two major tendencies in this regard: the first one is expressed by formal experiments concerning new imaging techniques (e.g. tone separation) or avant-garde, photomedia experiments and exploration of the photographic medium as well as its incorporation in the experiences of conceptual art (as exemplified by "Permafo" or "Foto-Medium-Art"). The second trend of artistic practice followed from experiences of the postpictorial photography (with influences of the pre-war tradition) and later works that were considered as representing the so-called photoelementarism and pure photography (the so-called photogenic output). Between these two tendencies there obviously was enough room for reportage and the society-oriented documentary (e.g. exhibitions of *We, the People of Wrocław*). As a matter of fact, the Lower Silesian photographers' body of work, though associated with one of the above-mentioned movements, was mainly based on documentary photography, "saturated" — to a lesser or higher degree — with subjective content from the author, depending on the intention of the operator, that is the photographing individual. This series of achievements was primarily dominated by the community of Jelenia Góra, as confirmed by the last year's artistic, documentary and cultural "research" within the framework of the Silesia Art. Biennale — a project analysing the creative potential of Lower Silesia in the context of the European Capital of Culture — Wrocław 2016. (e.g. in the works of such artists as: W. Zawadzki, E. Andrzejewska, M. Liksztet, N. Hobgarska, W. Grzelak, T. Mielech, J. Jaśko and others).

Of course, ZPAF membership does not guarantee a strong position in a given environment; ZPAF's value and character are also influenced by active artists who do not belong to the Association. Hence, we should not overlook achievements of young artists — students and graduates of the local art schools and institutions specializing in photographic education (e.g. AFA, "Kwadrat," Journalism Faculty of the Wrocław University), supplementing the ranks of artists utilizing photography and using it along with other supporting media. The Association unites authors who have been active in the profession for various periods of time and who have different work experience. Without a doubt, the Lower Silesian group connects very notable artists who began their careers in the 1960s or later, for instance: Natalia LL, Z. Harasym, Cz. Chwiszczuk, J. Bortkiewicz, A. Dudek-Dürer, W. Ropiecki, Z. Dados, A. Figura, A. Lesisz, J. Samotus, A. Ślusarczyk, J. Wiklendt, E. Witecki or W. Zawadzki (and, obviously, the veteran of the Polish photography — S. Arczyński). An equally important role in the field of art was played by a generation of photographers who embarked on their artistic career in the late 1970s and early 1980s: B. Konopka, E. Andrzejewska, J. Braun, S. Dubiel, M. Szyryk, A. Grzelak, M. Hnatiuk, J. Lalak, P. M. Nowak, A. Rutyna, M. Stawiński, W. Zieliński. The third generation of photographers are those whose ZPAF membership dates back to the late 1990s and the 21st century. This growing group of authors (T. Fronckiewicz, B. Górniak, D. Ilow, E. Martyniszyn, K. Saj, D. Sitnik, M. Skoczylas, I. Wojtycza-Fronckiewicz, to name but a few) is already shaped by the photography of the digital breakthrough and, even if they reach for the traditional techniques, their awareness and experience are founded in the new photographic situation — its excess but also lack of satisfaction (as well as its Web presence). The excess is a consequence of the globalized culture and its "liquidity" (Z. Bauman), whereas the lack of satisfaction is a certain state of mind that obliges not only the youngest group of artists but also determines the attitudes of the middle-aged generation — artists responsible for preserving the traditional values of photography, its magic and contemplative qualities (a special appeal is issued here to advocates of the so-called photogenic art).

So what is the Lower Silesian photography (and ZPAF photography) like today? In view of some clear tendencies, it is different from that of the 1980s or 1990s. At that time the curator's and critics' interest was focused on achievements of photomedialism and then photoelementarism, direct (pure) photography and the so-called photogenic trend. Currently, there is a variety of individual approaches and topics, so it is hard to indicate a leading tendency. Apart from the "distinguished" continuators of their previous concepts (dating back to 1970s and 1980s), who engage their experiences in the spirit of postconceptual methods and photomedia experiments, and apart from artists similarly referring to their earlier works, digitally "weakened" today, advocates of the radical subjective documentary photography together with its photogenia, now there are more and more promoters of the prearranged (staged) photography, with their digital techniques. From there it is close to the "fashionable" concepts of creation of photo-images presenting a merger of realistic elements and virtual forms and simulations.

Seventy years is enough to implement vital changes in the photographic technology. It did undergo a revolutionary change: introduction of digital cameras that make it possible

to record pictures obtained "in a photographic way" and manipulate them with the use of the computer. In the contemporary concepts of application of photography and its place in art, opinions which gain widespread recognition are those that result from the understanding (assessment) of the specific nature of digital photography and its role in the global pressure of photographs that are mass produced and posted on the Internet. This means coming down to the level of continuous informing, displaying and manipulation by means of pictures. It is also about the total ability to post a large number of pictures on the Internet. Every day millions of photographs get posted on youtube and specialist applications offer almost unlimited amounts of pictures — to go with any topic, to suit any need. Today, every user of a mobile phone (smartphone) has become a photographer and many of them publish these products (including selfies) on the Web. The ease with which photographs are taken make this activity a trivial routine. The excess of photographs "kills" photography — the art we know from before the digital breakthrough. The surfeit of pictures distorts the perception of reality, replaces reality. These are the symptoms of the evident crisis, as perceived by critics. There is no photography any more; is this the time of postphotography?

Symptoms of this situation were noticed some time ago by initiators of the Month of Photography in Kraków and they try to address this problem in their exhibits and publications. In the book issued on the occasion of the 14th edition of the Month of Photography in 2016, entitled *(Re)definition of Photography. On the Reconfiguration and New Order of What is Photographic and its Institution*, the authors point out that this medium has departed from the tradition of photography towards postphotography, or — as they name it, quoting P. Osborne's opinion — "what is photographic". The resignation from the purity of photographic imaging (i.e. "fixation of light" in an optical and chemical process) in favour of effects produced by means of "the recoding of light" in the digital technology supported with electronic processing (graphic software) has considerably changed the practice and aesthetics of the recording and distribution of pictures — hence the concept of photography in an extended field. The editor of the aforementioned publication, Lars Willumeit, talks about a (re)definition of photography in its new order of networking and total dissemination. He says that: "Hybrid and unstable states of combinations of photography or rather of what is photographic testify to a wider, networked, disseminated and liquid nature of migration of hyperimages and to their role in the acceleration of our everyday lives, which are becoming increasingly shaped by the permanent availability of the instant present tense".

One thing is certain: the excess of images blunts our senses and makes it more difficult to contemplate and reflect on the senses and meanings that come into being during their perception. The flood of this, frequently worthless, production is undoubtedly an effect of freedom to photograph our daily lives: trivial events, social and family meetings, souvenirs of trips and parties — photo-facts used for a specific type of consumption that becomes a habit like the chewing of gum… This freedom is actually equal to arbitrariness and leads to addictive photographing, to participation in a peculiar "hell" of pictures. Excess is always a hotbed of chaos, entropy, laziness, indifference and — finally — boredom. One can object to this state of affairs — in view of postphotography — with a strong awareness of the need of individual

expression; awareness of choices determined by a personal need of articulation (in accordance with the imperative of creative gesture), choices corresponding to the artist's intentions. We must perhaps give up our everyday habits: instead of taking pictures of everything we should rather mark special moments, celebrate these times and "decisive moments." Doing away with excess, we should focus on discipline and intentional approach to technology and the effects we want to achieve, so as not to be a camera executive (V. Flusser) but a player with a plan. Then, we may succeed in correcting "excessive" photographic activity and place emphasis on the unique nature of the photograph — as a picture filled with creative subjectivity being an expression of an artistic manifesto. Such pictures, based on an indexical dimension, will become enriched with iconic values; they will refer to a specific aura or magic of the message (characteristic of the pre-digital photography), which will be possible thanks to the "purity" of the process of recording and printing of what has been captured by the image sensor.

The changes in the photographic technology caused considerable cultural changes in how photographs are construed, displayed and distributed. Without a doubt, the modernistic concept of interpretation of photography as an attribute of reality (index) has been undermined; the role of the darkroom disappears in the process of creation — which impoverishes the magic of development and searching for a specific aura of positive prints. What has also been undermined is the authenticity of facts that must have taken place in front of the lens in the interpretation of links with a certain time and situation (thus casting doubt on the interpretational concepts of R. Barthes and phenomenologists). This is because in the case of digital photography you can question its powers of representation and certification of presence — in favour of postmodern concepts that, firstly, ideologize the role of photography in social life (as a tool of control, power and information interference) and, secondly, introduce staged games and new-media (neoconceptual) formalizations. Photography has become a useful tool of exhibitors' provocations, usually referring to social problems. Exhibitions built on an excess of photographs, records and fragments of messages gathered by the author — on pictorial "rubbish", serve to enhance the perceptional chaos and are the living proof of helplessness in the situation of the total pressure of what is photographic. On the other hand, these global networks, packed with digital photography, create a new quality of the visual culture, with a facilitated reception and mass consumption.

It is interesting whether in the history of the Lower Silesian Area of ZPAF one can notice this critical transition from photography obtained by means of conventional methods to digital recording and printing of the picture? It seems that this transition was so "natural" that it does not evoke major theoretical controversies. If today someone still enjoys the chemical development of their films, these procedures are also supported and balanced by digital processing. Yet, we should definitely appreciate the time-honoured methods practised by advocates of the old, traditional cameras or the camera obscura (the community of Jelenia Góra).

The 70th anniversary of the local Association of Polish Art Photographers (ZPAF) also shows a "numerical" sense: between the oldest member and the youngest associates lies this enormous period of time — the entire history of the local artistic activity. We hope the Association will have plenty of occasions to celebrate in the future.

Andrzej Saj

GLOBALIZACJA, INDYWIDUALIZM I SZTUKA. WOKÓŁ WYSTAWY Z OKAZJI 70-LECIA ISTNIENIA ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW NA DOLNYM ŚLĄSKU

Joanna **MIELECH**

Sensem życia według Friedricha Schellinga jest wolność duchowa rozwijana przez sztukę, naukę i religię. Sztuka według jego koncepcji zawartej w *Filozofii sztuki* jest przekształceniem życia fizycznego w życie duchowe. Sztuka od wieków uznawana była za symbol indywidualności jako wyraz wolności poglądów, myśli twórczej i swobody kreacji. Wydawałoby się, że jako bezpośrednio związana ze sferą duchową sztuka najmniej ze wszystkich dziedzin aktywności człowieka może podlegać procesom globalizacji. Tak jednak nie jest i nie było od samego początku jej istnienia, ponieważ idea przyczynowości, związków z czasem i przestrzenią wpisana jest w istotę sztuki. Każdy kontakt indywidualności twórczej z nowymi prądami kulturowymi, artefaktami wytwarzanymi przez inne osobowości artystyczne, nowymi wynalazkami zarówno w dziedzinie techniki, jak i sztuki, owocował powstawaniem kolejnych form wyrazu i myśli artystycznej, które z kolei były przyczyną powstawania przeobrażeń stylowych w nowe jakości. W taki sposób kształtował się nowy styl, którego główne założenia formalne powtarzali na przykład artyści w całej Europie. Były to pierwsze przejawy globalizacji, jakiej podlegała myśl artystyczna. I tak gotyk, renesans, barok, klasycyzm czy secesja to globalne systemy stylowe, którym ulegały formy architektury i rzemiosła artystycznego, sztuka ornamentu czy moda. Często nawet niektóre formy stylowe nazywane były pojęciami stosowanymi powszechnie dla określenia procesów globalizacyjnych: np. określenie *gotyk międzynarodowy* oznaczało, że w XV wieku w świadomości artystycznej w wielu krajach istniały podobne dążenia do uniwersalizmu i jedności myśli wyrażanych w sztuce.

Każdy styl to pewne cechy wspólne, ponadindywidualne, ponadnarodowe, jednakowe dla artystów z różnych krajów. Już w czasach średniowiecza iluminowane rękopisy były wzornikami form zdobniczych, które stawały się inspiracjami i gotowymi modelami form dla ówczesnej sztuki. Ich oddziaływanie wydawałoby się znikome, ale artyści uczący się zawodu podróżowali w celach artystycznych, studiowali sztukę powstającą w zamkniętych często klasztorach i rozpowszechniali ją w swoich rodzimych stronach. Wynalazek druku ułatwił i upowszechnił dostęp do wszystkich wydawanych ksiąg ilustrowanych oraz przyczynił się do rozwoju warsztatów graficznych w całej Europie i poza jej granicami, do szybkiego przepływu informacji i wzorów artystycznych. Dlatego badacz procesów globalizacji w mediach i twórca koncepcji postrzegania świata jako globalnej wioski, Herbert Marshall McLuhan (1911–1980), w słynnej pracy *Galaktyka Gutenberga* nazywa w ten sposób rzeczywistość mediów, ponieważ to wynalazek druku według niego jest przyczyną zmian cywilizacyjnych, które zmniejszyły świat do rozmiarów „globalnej wioski". Do rozwoju globalizacji przyczyniły się również odkrycia geograficzne i kolonizacje, rewolucja przemysłowa i rozwój komunikacji w XIX wieku oraz współczesny ruch w łączności wirtualnej, dla której przestał istnieć problem dystansu czasu i przestrzeni.

Według McLuhana rozwój mediów współczesnego świata spowodował zmiany w tożsamości człowieka, który żyje w świecie elektronicznych mediów. Z kreatywnego, czynnego zdobywcy nowych lądów przekształcił się w biernego, połączonego bezprzewodową siecią odbiorcę, który zalany inwazją wrażeń wirtualnych, jedynie przyjmuje i przetwarza informacje. Do pesymistycznej wizji „globalnej globalizacji" wracał bardzo często Stanisław Lem. Jego wizja nowoczesnego społeczeństwa nie jest optymistyczna, zwłaszcza w obszarze eksperymentowania ze środowiskiem naturalnym.

Fotografia jest jedną z dziedzin sztuki, która w najbardziej wyrazisty sposób podlegała procesom globalizacji. Z racji przynależności do świata techniki poddawała się przeobrażeniom, przekształceniom technologicznym, które były w ciągu historii i są do dziś wspólne dla wszystkich użytkowników. Współczesna fotografia cyfrowa jak żadna inna w obszarze sztuki mogłaby być symbolem globalizacji poprzez jednakowe dla ogółu użytkowników możliwości technologiczne. Fotografowie często używają tych samych programów komputerowych do obróbki zdjęć, przez co poddają je procesowi ujednolicania i pozbawiają indywidualnego stylu. Nowoczesna fotografia jest zarówno medium, jak i narzędziem. Jest przedłużeniem indywidualnego „ja" twórcy, a podłączony do sieci aparat cyfrowy zostaje włączony w globalną sieć zależności. To, co dotąd było indywidualne, zaczyna przenikać na zewnątrz i staje się udziałem wszystkich odbiorców sieci. Stąd pytanie, które jest mottem wystawy z okazji 70-lecia istnienia ZPAF na Dolnym Śląsku: Na ile istnieje jeszcze indywidualizm w świecie globalizacji kultury i co wynika z procesów rozwoju cywilizacji kulturowej?

Wśród twórczych postaw artystów fotografii wybranych do tej prezentacji wyczuwa się na pewno sporo lęku przed globalizacją, masowością, nadmiarem bodźców i szybkością przepływu informacji, których nie sposób przyswoić. Kiedy każdy człowiek zostaje przypisany do jakiejś sieci, bazy danych i nie da się przed tym obronić. W masie coraz bardziej do siebie podobnych jednostek staje się biernym konsumentem nowej rzeczywistości technologicznej. Odbiór nadmiaru negatywnych emocji przekazywanych przez wszędzie narzucające się media również generuje stres i przeciążenie odpowiedzialnością za losy całego świata. Jeśli artysta jest osobowością silną i twórczą, z trudem próbuje ocalić resztki indywidualności. Globalizacja osłabia jego wyjątkowość, co prowadzi do zagubienia, poczucia bezradności i tęsknoty za naturą i kulturą ocaloną przed cywilizacyjnym rozpędem, którego nie sposób już pojąć.

Jak zauważają twórcy zaproszeni do wystawy, niektórym jednostkom globalizacja nie przeszkadza, chętnie poddają się unifikacji stylu, standaryzacji ubioru, uczesania, przez co wpisują się w środowisko kultury masowej, najczęściej młodzieżowej. Ujednolicenie w kręgach zajmujących się modą doprowadza jednak do zaskakujących, a jednak częstych już w tym świecie „gier" polegających na np. zastępowaniu sklepowych manekinów żywymi modelkami. Człowiek przestaje być wówczas jednostką indywidualną. Staje się towarem, nośnikiem określonych treści konsumpcyjnych. Te aspekty problemu również podejmują artyści ZPAF-u uczestniczący w tej prezentacji.

Niektórzy twórcy zauważają w procesie globalizacji pewien wątek optymistyczny: powszechność mediów łączy ludzi jak nigdy dotąd w historii. Przestaje istnieć problem dystansu, czasu, miejsca. Kodem porozumienia bywają filmy, obrazy i fotografie.

Inni twórcy natomiast odwrotnie: pokazują nam zagrożenie płynące z masowej fascynacji ideą smartfonów; narzędzie służące pierwotnie jako komunikator staje się symbolem izolacji jednostki i niemożności porozumienia. Żyjący pozornie obok siebie są wyłączeni z kontaktów osobistych opierających się na emocjach, a podłączeni do globalnych sieci, których kontaktów i wpływu na jednostkę nie sposób jeszcze przewidzieć.

Jednym z wątków poruszanych w związku z globalizacją jest aspekt jej pozytywnego wpływu na życie na prowincji Europy. Dzięki globalizacji dociera do nas sztuka i muzyka najlepszych wykonawców, których odbiór odbywa się już na najwyższym poziomie, w nowoczesnych budynkach filharmonii i centrach muzyki i sztuki. Zachwyca zarówno architektura, jak i nadrzędna wartość spełnienia wymogów akustyki. Dzięki globalizacji sztuka dociera w najdalsze zakątki ziemi, szybciej niż kiedykolwiek.

Globalizacja mimo długiej historii jest dziś faktem, któremu nie sposób zaprzeczyć. Jest procesem i jako taka jest nieodwracalna. Spowodowała integrację cywilizacyjną, gospodarczą i kulturową. Sprawiła, że terytorialne granice przestały mieć znaczenie. W Europie doprowadziła do powstania wielowymiarowego fenomenu o międzykulturowej wymianie — bez granic, podziałów, ograniczeń narodowych, kulturowych i w wielu przypadkach walutowych.

Globalizacja — która z idei samej polega na ciągłym kontakcie z innymi — spowodowała przenikanie się kultur odległych geograficznie, ponieważ nie ma dla tego procesu dystansu czasu ani miejsca. Życie w cywilizacji mediów zmienia społeczeństwa i odmienia świat. W globalnej wiosce wyrażanie własnej indywidualności odbywa się przede wszystkim poprzez kulturę. Jednakże odrębności kulturowe zaakceptowane przez ogół zostaną prawdopodobnie wchłonięte, przyjęte przez kulturę globalną. Tożsamość narodowa ustępuje identyfikacji ze społeczeństwem globalnym. Pozornie wydaje się, że mamy wybór wśród wielości propozycji całego świata. Z czasem konstatujemy jednak, że wyboru właściwie nie będzie, że przypadnie nam w udziale to, co nie przepadnie w ogólnej unifikacji.

Oczywiście zagrożone są przez procesy globalizacji kultury rdzenne, plemienne. Jednakże o zagrożeniu tych kultur mówimy z perspektywy wygodnych konsumentów cywilizacji, a też i wydaje się już niemożliwa izolacja, która procesy globalizacji mogłaby spowolnić, a nawet zatrzymać. Znane są zagrożenia, jakie niesie nieuchronny proces rozwoju cywilizacji oprócz oczywiście zanikania kultur narodowych i indywidualności: bezsilność i bezradność pojedynczego człowieka, jego zagubienie, niemożność zrozumienia prawideł wszechświata oraz dewastacja środowiska, globalny terroryzm czy cyberprzestępstwa. Jednak pokus globalizacji jest tyle, że mało kto na izolację przed globalizacją się decyduje.

Trudno jest także uciec od globalizacyjnego postępu w związku z tym, że kula ziemska dawno już opleciona została w całości systemem kabli, które dziś właściwie również nie są już niezbędne z racji połączeń bezprzewodowych, łączących wszystko i wszystkich niezależnie już od ich woli. Izolacja także może powodować odosobnienie, wykluczenie ze społeczeństwa globalnej wioski, a dla rozwoju sztuki proces globalizacji i kontakt z innymi kulturami był pozytywny i często przestawiał rozwój sztuki na inne tory. Dla współczesnego artysty procesy globalizacyjne mają duże znaczenie z racji możliwości nowych mediów: każdy może dziś świadomie uczestniczyć w świecie sztuki, zaprezentować swoje najnowsze dzieło, zostać wysłuchany czy odczytany na drugim końcu globu. Dzięki współczesnym mediom każda indywidualność ma możliwość kreowania nowej rzeczywistości mediów i zmieniania jej. Każdy może mieć poczucie, że wpływa na losy świata. Może jest to złudzenie, ale nigdy w historii nie istniały możliwości tak szybkiego przepływu myśli, odbioru muzyki i sztuki w każdym miejscu ziemi. Z racji tego, że globalizacja jest procesem, którego nie sposób zatrzymać, nieuchronne jest także przeobrażenie w zakresie kultury w nową cywilizację globalną, w której współkreują ją indywidualne jednostki wychowane już na kulturze poddanej nurtowi globalizacji.

Tworzą się więzy niemożliwe do tej pory, kulturowe związki ludzi z odległych sobie miejsc. Osobowości cyfrowo kreatywne świetnie radzą sobie w świecie kulturowej globalizacji. Jesteśmy świadkami powstawania cyfrowych nomadów, którzy w każdym zakątku znajdują dla siebie miejsce i pracę, tworząc sztukę.

Idea wieży Babel, w której ludzkość nie potrafi się z sobą porozumieć, została dzięki procesowi globalizacji przezwyciężona. Dziś językiem otwierającym wszystkie drzwi w globalnej wiosce jest angielski, a bardzo wielu mieszkańców globalnej wioski może nawiązać z sobą kontakt. Spełniło się jedno z większych marzeń ludzkości o przekroczeniu barier komunikacji językowej. W każdym miejscu na ziemi możemy znaleźć przestrzeń dla siebie.

Globalizacja w świecie kultury to już fakt. Podlegamy jej, przeobrażamy się; globalizacja zmienia świat, wpływa na każdego z nas, na artystów i sztukę. Niezmiernie ciekawe jest, jakie będą wymierne efekty artystyczne tego procesu.

Joanna Mielech

Joanna Mielech

GLOBALIZATION, INDIVIDUALISM AND ART. THOUGHTS ON AN EXHIBITION COMMEMORATING THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS IN LOWER SILESIA

Joanna **MIELECH**

According to Friedrich Schelling, the sense of life is a spiritual freedom developed though art, science and religion. In his *Philosophy of Art*, he claims that art is a transformation of physical life into spiritual life. Art has for centuries been considered to be a symbol of individualism as an expression of the freedom of opinion, creative thought and artistic liberties. It would seem that of all areas of human activity, art, so closely connected with the spiritual sphere, should avoid the powerful influence of globalization. However, this neither is nor has ever been the case since art came into existence, because the concept of causality, connections with time and space, is inherent in the essence of art. Each contact of a creative individual with new cultural trends, artefacts produced by other artists, with new inventions both in the sphere of technology and art, instigated emergence of other forms of expression and artistic thought, which — in turn — caused stylistic transformations into new qualities. This is how new styles were shaped and their major formal principles were repeated, for instance, by artists all over Europe. These were the first manifestations of globalization that the artistic thought was affected by. Thus, Gothic, Renaissance, Baroque, Classicism or Art Nouveau are global stylistic systems that shaped forms of architecture, artistic craft, art of ornamentation or fashion. Frequently, certain stylistic forms were even named after concepts commonly used to refer to globalization processes, e.g. the term *international Gothic* meant that similar aspirations for universalism and unity of thoughts expressed in art existed in the 15th century artistic consciousness in many countries.

Each style consists of a set of features that are common, supraindividual, supranational, identical for artists from various countries. As early as in the mediaeval times, illuminated manuscripts were templates of decorative forms that became inspirations and ready-made models for forms of the art of the day. Their influence would seem insignificant but artists learning their professions travelled for artistic purposes, studied the art created in (frequently closed) monasteries and they spread it in their home countries. The invention of printing facilitated and disseminated access to all published illustrated books and it contributed to the development of graphic workshops throughout Europe and outside the continent and to a fast transfer of information and artistic patters. That is why, Herbert Marshall McLuhan (1911–1980), who examined the globalization processes in the media and developed the concept of perception of the world as a global village, in his famous *The Gutenberg Galaxy*, named the media reality in this manner, because in his opinion the invention of printing caused civilizational changes that reduced the world to the size of a "global village". Other factors that promoted globalization were: geographical discoveries, colonization, industrial revolution and development of communications in the 19th century as well as the contemporary "traffic" in virtual communication for which the problem of temporal and spatial distance has ceased to exist.

According to McLuhan, the development of the contemporary world's media changed the identity of the human being, who lives in the world of the electronic media. From a creative, active explorer of new lands, the human being transformed into a passive recipient connected with a wireless network, who — overwhelmed by invasions of virtual stimuli — only receives and processes information. This pessimistic vision of "global globalization" was often

shared by Stanisław Lem. His notion of the contemporary society is not optimistic, especially as regards experiments with the natural environment.

Photography is one of those realms of art which was affected by the globalization processes the most distinctively. Belonging to the world of technology, it was subjected to technical transformations that were in the past and are now common for all users. The contemporary digital photography, like no other form of art, could be the symbol of globalization, with its technical capabilities that are the same for all users. Photographers frequently utilize the same computer programmes to edit their photographs, thus risking the process of making their pictures uniform and devoid of individual style. The contemporary photography is both a medium and a tool. It is an extension of the creator's individual "self" and a digital camera connected to the Web becomes incorporated into a global network of interrelations. What used to be individual starts to go outside and is shared by all Web users; hence the question that is the motto of the exhibition commemorating the 70th anniversary of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) in Lower Silesia: To what degree is individualism still present in the world of globalized culture and what are the products of the processes of development of cultural civilization?

The creative attitudes adopted by the artists whose photographs have been selected for this presentation definitely show a lot of fear of globalization, mass culture, excess of stimuli and the extreme speed of transfer of unabsorbable information, when everybody becomes assigned to a certain network or data base and is unable to defend themselves against it. In a mass of entities that are becoming more and more similar to one another, the human being becomes a passive consumer of the new technological reality. The excessive amount of negative emotions reported by the omnipresent media causes stress and a burdening sense of responsibility for the fate of the entire world. If an artist is a strong and creative personality, he or she struggles to salvage the last shreds of individuality. Globalisation undermines the artist's uniqueness, which leads to a feeling of being lost and helpless and to yearning for nature and culture of those that survived the incomprehensible rush of the civilization.

The artists invited to participate in the exhibition point out that certain people don't mind globalization, they willingly submit themselves to the uniformity of style, standardization of clothing or hairstyle, thus becoming part of the mass culture, usually the youth culture. However, in circles dealing with fashion, uniformity leads to surprising, yet frequent in this world, "games" that consist in replacing shop mannequins with live models. Then, the human being is no longer an individual and becomes a carrier of specific consumeristic content. These aspects of the problem are also addressed by ZPAF photographers taking part in the exhibition.

Some artists notice an optimistic thing in the globalization process: the universality of the media connects people on an unprecedented scale. The problem of distance, time or place disappears. The codes of communication are films and pictures.

Other artists take the opposite direction: they show us some hazards of the mass fascination with the idea of smartphones; a tool designed to enable contact with people becomes a symbol of isolation and inability to communicate. People living close to one another are cut

off from personal and emotional contacts and connected to global networks that have an unforeseeable impact on the human being.

One of the aspects brought up in connection with globalization is its positive influence on life in the provinces of Europe. Thanks to globalization, we can enjoy art and music by the best performers, the sort of art that is already experienced at the highest level, in modern philharmonic buildings or centres of music and art. We admire both the architecture and superb acoustics. Thanks to globalization, art reaches the most distant parts of the world, faster than ever.

Despite its long history, globalization is a fact that cannot be denied. It is a process and as such it is irrevocable. It caused a civilizational, economic and cultural integration. In Europe it triggered a multidimensional phenomenon of intercultural exchange — without borders, divisions, national, cultural or, in many cases, currency-related restrictions.

Globalization — the very concept of which consists in constant contact with other people — caused a merger of geographically remote cultures, because this process knows no distance of time or place. Life in the media civilization changes societies and the world. In the global village, expression of your own individuality takes place mostly through culture. However, cultural diversities accepted by the general public will probably be absorbed, accepted by the global culture. National identity yields to identification with the global society. Apparently, it seems that we have a choice between a great variety of proposals from the entire world. With time, however, we find that there will actually be no choice, that we will be given something that does not get lost in the global standardization.

Obviously, globalization poses a threat to native, tribal cultures but we talk about their being at risk from the perspective of comfort-loving consumers of civilization. In addition, isolation that could slow down or stop the globalization processes seems no longer possible. We know the threats that accompany the inevitable growth of civilization, obviously apart from the extinction of national cultures and individuality: powerlessness and helplessness of an individual, his/her feeling of being lost, inability to comprehend the rules of the world as well as devastation of the environment, global terrorism or cybercrime. However, there are so many temptations of globalization that hardly anyone chooses isolation from this process.

It is also hard to escape from the global progress due to the fact that the entire globe has already been covered with a system of cables, which, in fact, today are no longer necessary because of the wireless technology connecting everything and everyone, whether they want it or not. Isolation may also cause exclusion from the global village community since the globalization process and contact with other cultures proved beneficial to the development of art and frequently helped art to reach a new level. For the contemporary artist, globalization processes play a vital role because of the functionalities offered by the new media: everyone can consciously participate in the world of art, present their own work, be listened or read on the other end of the globe. Thanks to the contemporary media, every individual is able to create a new reality of the media and to change this reality. Everyone can get a feeling that they have an influence on the world. It seems that never before in history has it been possible to communicate your thoughts or contemplate music and art in every corner of the world. Glo-

balization seems unstoppable but what is also inevitable is a transformation of culture into a new global civilization, co-created by individuals born and raised in an already globalized world. We can observe emergence of new bonds that were previously impossible: cultural ties between people from remotely located places. Digitally creative personalities do very well in the world of cultural globalization. We witness the birth of digital nomads, who will make themselves at home in any corner of the world, finding a job as creators of art.

The concept of the Tower of Babel, where people cannot communicate with one another, has been shattered thanks to globalization. Today, the English language opens all doors in the global village and its inhabitants keep in touch with one another on a regular basis. One of the humankind's greatest dreams of removing the barriers of communication has come true. You can find a place for yourself anywhere in the world.

Globalization in the world of culture has become a fact. We are affected by it and we change; globalization transforms the world, has impact on every person, every artist and art in general. I am very keen to see some more artistic results of this process.

Joanna Mielech

ARTYŚCI | ARTISTS

Ewa **ANDRZEJEWSKA**
Stefan **ARCZYŃSKI**
Jan **BORTKIEWICZ**
Czesław **CHWISZCZUK**
Zdzisław **DADOS**
Sławoj **DUBIEL**
Andrzej **DUDEK-DÜRER**
Alek **FIGURA**
Tomasz **FRONCKIEWICZ**
Barbara **GÓRNIAK**
Zenon **HARASYM**
Roman **HLAWACZ**
Daria **ILOW**
Paweł **JANCZARUK**
Tomasz **JODŁOWSKI**
Katarzyna **KARCZMARZ**
Piotr **KOMOROWSKI**
Ryszard **KOPCZYŃSKI**
Krzysztof **KOWALSKI**
Krzysztof **KUCZYŃSKI**
Stanisław **KULAWIAK**
Natalia **LACH-LACHOWICZ**
Jacek **LALAK**
Magdalena **LASOTA**
Adam **LESISZ**
Jarosław **MAJCHER**
Ewa **MARTYNISZYN**
Marek **MARUSZAK**
Stanisław **MICHALSKI**
Tomasz **MIELECH**
Janusz **MONIATOWICZ**
Janusz Piotr **MUSIAŁ**
Piotr Maciej **NOWAK**
Mateusz **PALKA**
Michał **PIETRZAK**
Przemysław **PIWOWAR**
Wacław **ROPIECKI**
Andrzej **RUTYNA**
Krzysztof **SAJ**
Grzegorz **SAWA-BORYSŁAWSKI**
Dorota **SITNIK**
Paweł **SOKOŁOWSKI**
Maciej **STAWIŃSKI**
Maciej **STOBIERSKI**
Alina **ŚCIBOR**
Rafał **WARZECHA**
Ryszard **WEŁNOWSKI**
Marek **WESOŁOWSKI**
Jerzy **WIKLENDT**
Iwona **WOJTYCZA-FRONCKIEWICZ**
Ryszard Antoni **WÓJCIK**
Wojciech **ZAWADZKI**
Waldemar **ZIELIŃSKI**

Kopalnia Stanisław 1, 2 | technika klasyczna | 2 x 50x60 cm | 2016

Ewa **ANDRZEJEWSKA**

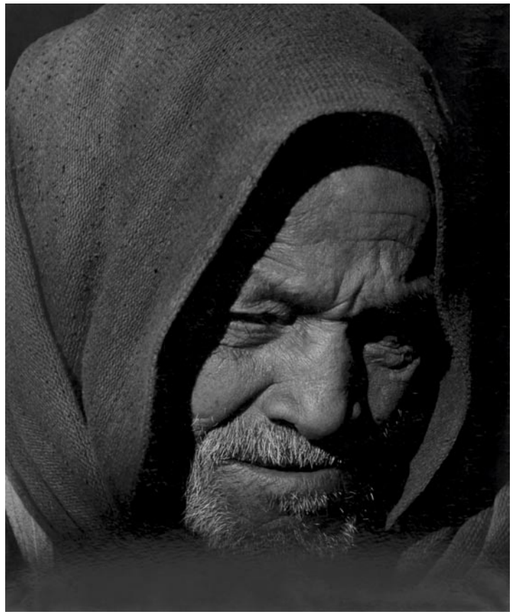

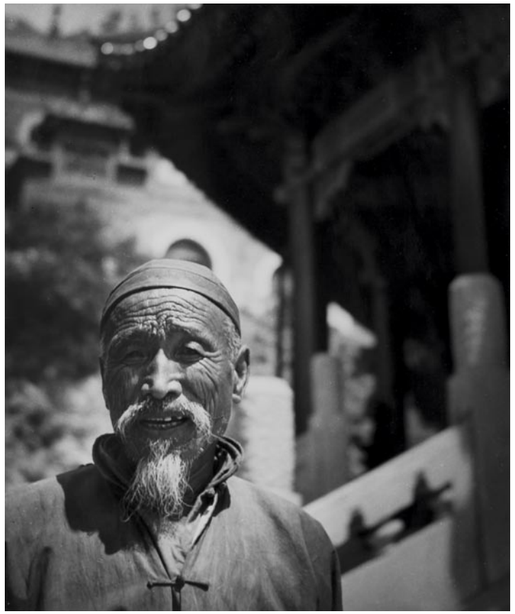

Arab 1 | technika klasyczna | 48,5x38 cm | 1959
Chiny 2 | technika klasyczna | 38,5x29 cm | 1959

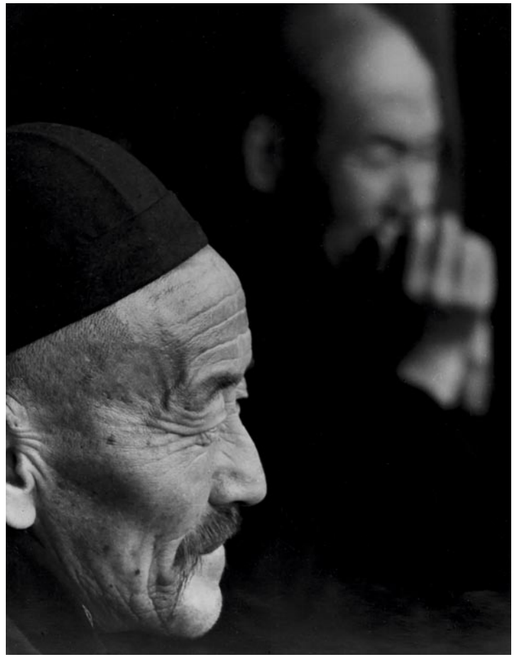

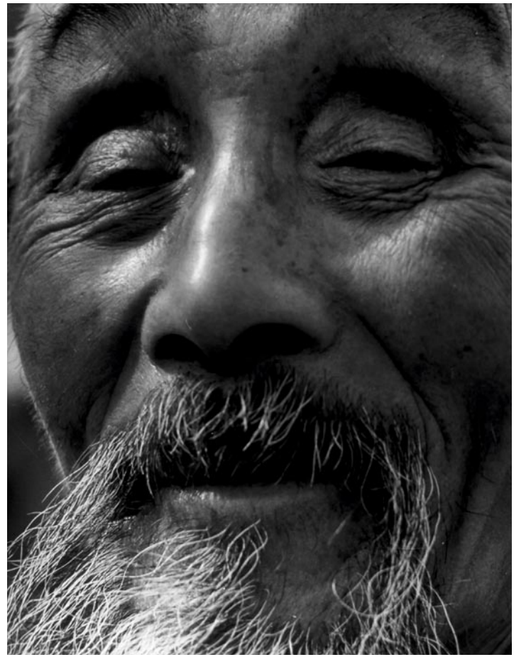

Chiny 1 | technika klasyczna | 35x26 cm | 1959
Chiny 3 | technika klasyczna | 48x38 cm | 1959

Jan **BORTKIEWICZ**

Coca-cola 1 I technika cyfrowa I 100x100 cm I 2013

Pasażerowie 2, 5, 6 | technika cyfrowa | 3 x 70x100 cm | 2016

Czesław **CHWISZCZUK**

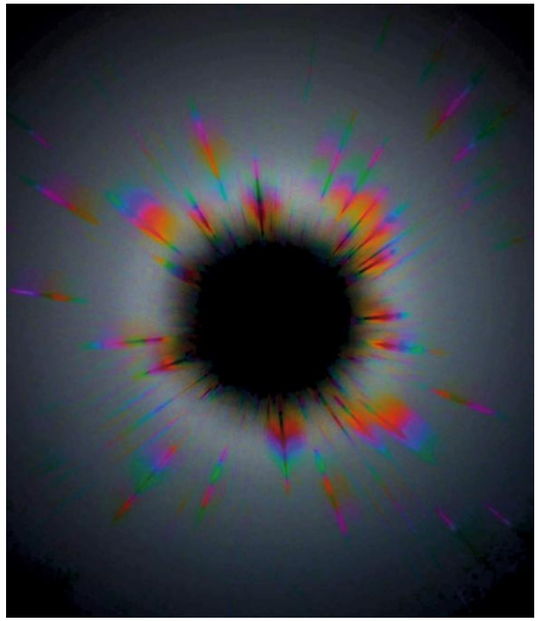

Pierwsze światło, kreacja cząstek — alegoria | technika cyfrowa | 26,8x21 cm | 2016
Jądro ciemności | technika cyfrowa | 24,4x21 cm | 2016

Zdzisław **DADOS**

Ku światłu | technika cyfrowa | 15,7x21 cm | 2016
Magia światła 1, 2 | technika cyfrowa | 2 x 15,7x21 cm | 2016

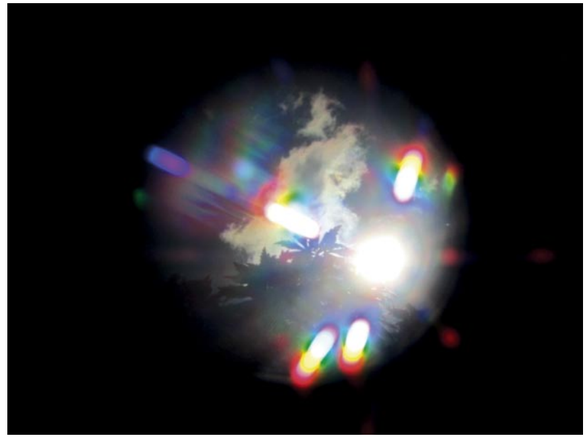

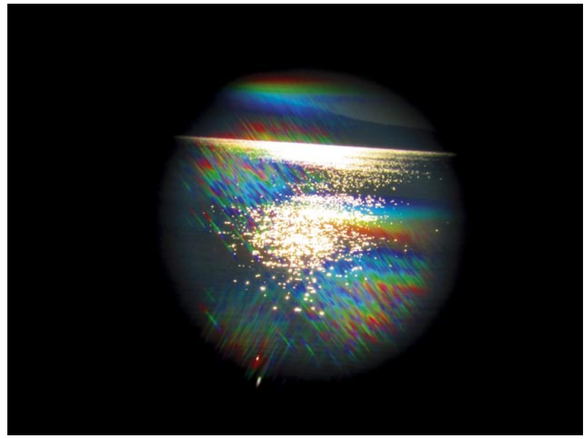

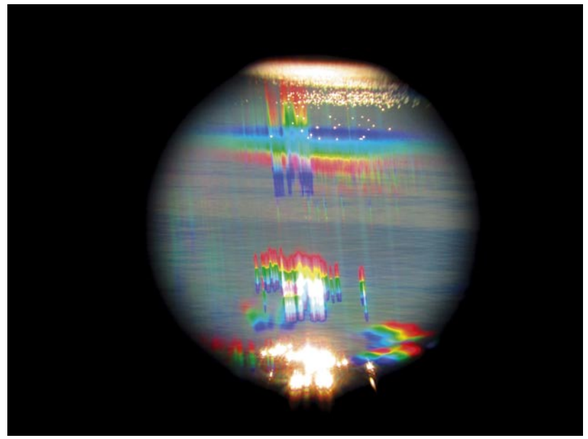

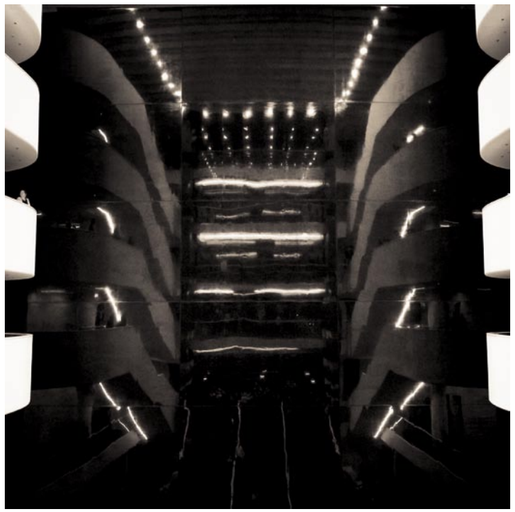

Klatka | technika cyfrowa | 4 x 20x20 cm | 2015

Sławoj **DUBIEL**

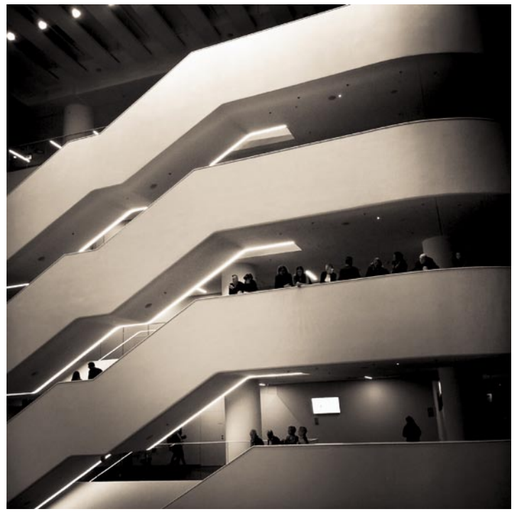

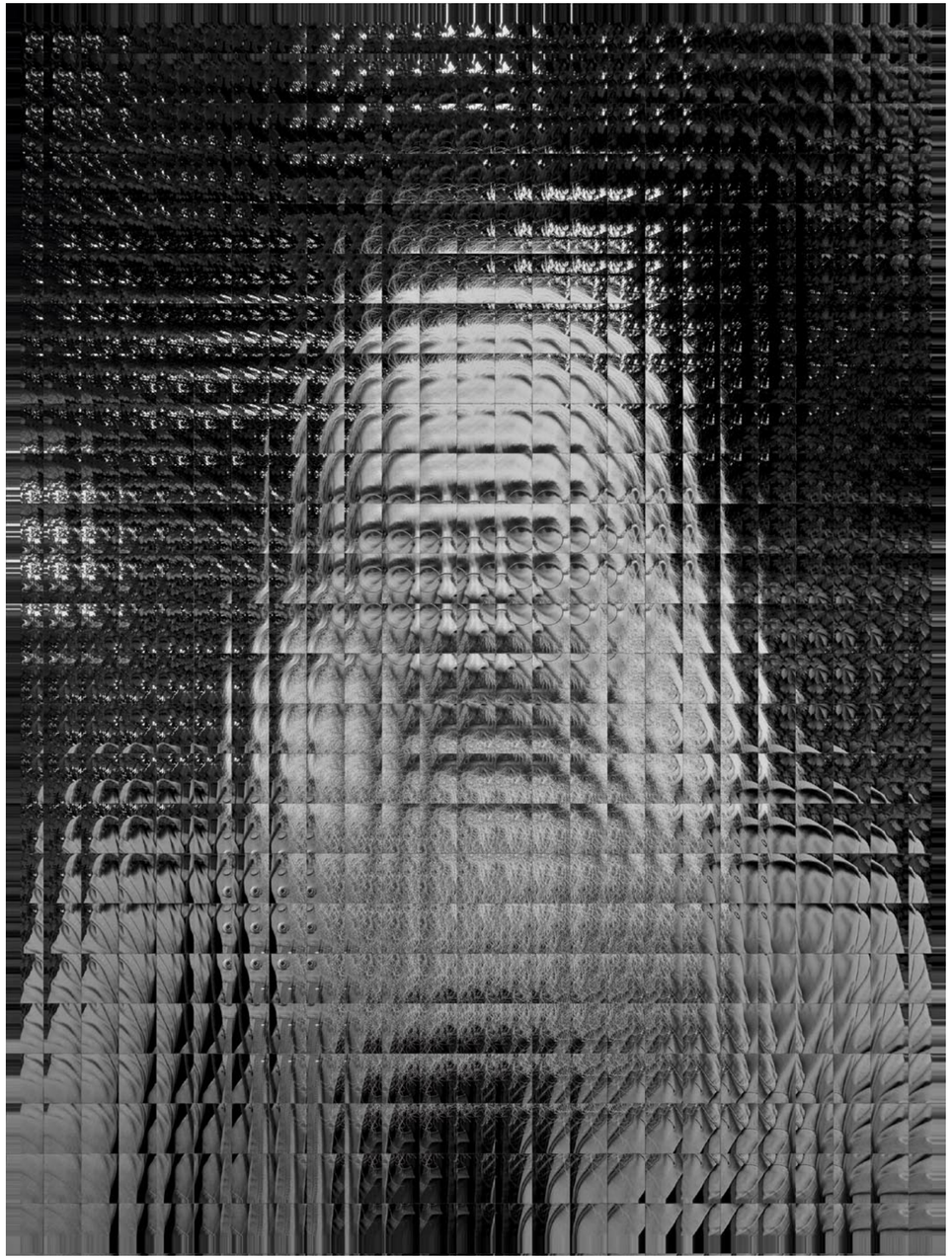

Andrzej **DUDEK-DÜRER**

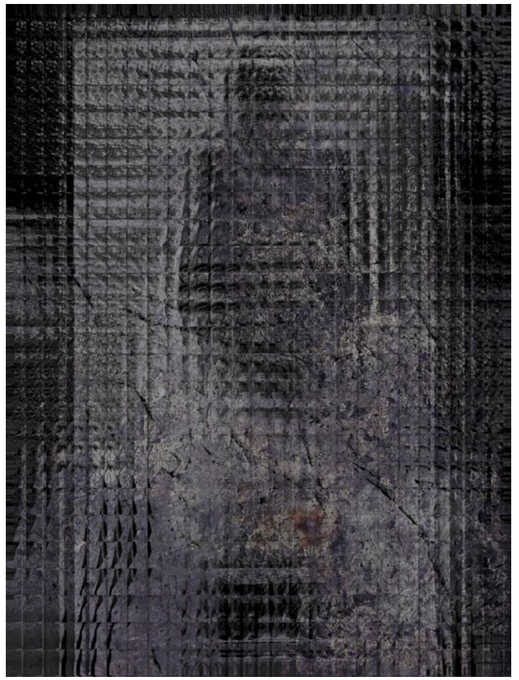

Andrzej Dudek-Dürer żywa rzeźba, performance po Biennale Weneckim
technika mieszana, fotografia, solvenografia | 93,4x70 cm | 2015
Sztuka De-Materializacji, Sztuka popiołu z żywej rzeźby, instalacja we Wrocławiu | technika mieszana, fotografia, solvenografia, popiół z żywej rzeźby, instalacja metamaterialfizyczna | 93,4x70 cm | 2015

Andrzej Dudek-Dürer żywa rzeźba, performance metafizyczny | technika mieszana, fotografia, solvenografia, rysunek 93,4x70 cm | 2015

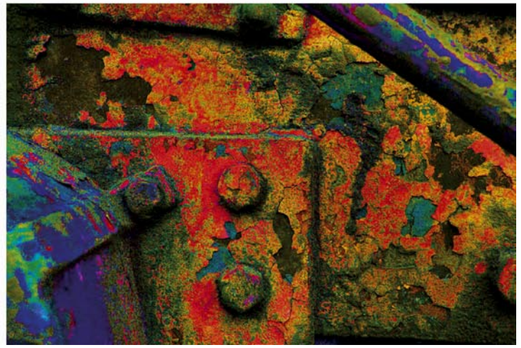

Barwy przeszłości | technika cyfrowa | 70x100 cm | 2012
Niebieski | technika cyfrowa | 70x100 cm | 2011

Alek **FIGURA**

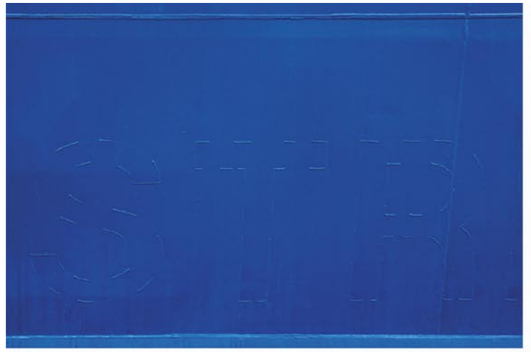

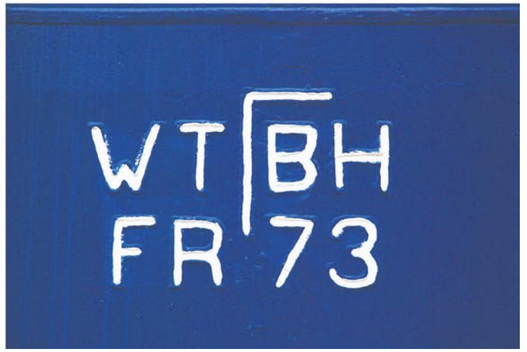

For Sale 1, 2 | technika cyfrowa | 2 x 70x100 cm | 2016

Tomasz **FRONCKIEWICZ**

Nadzieja I technika cyfrowa I 70x100 cm I 2016

Barbara **GÓRNIAK**

MULTI-KULTI I | technika cyfrowa | 40x100 cm | 2016

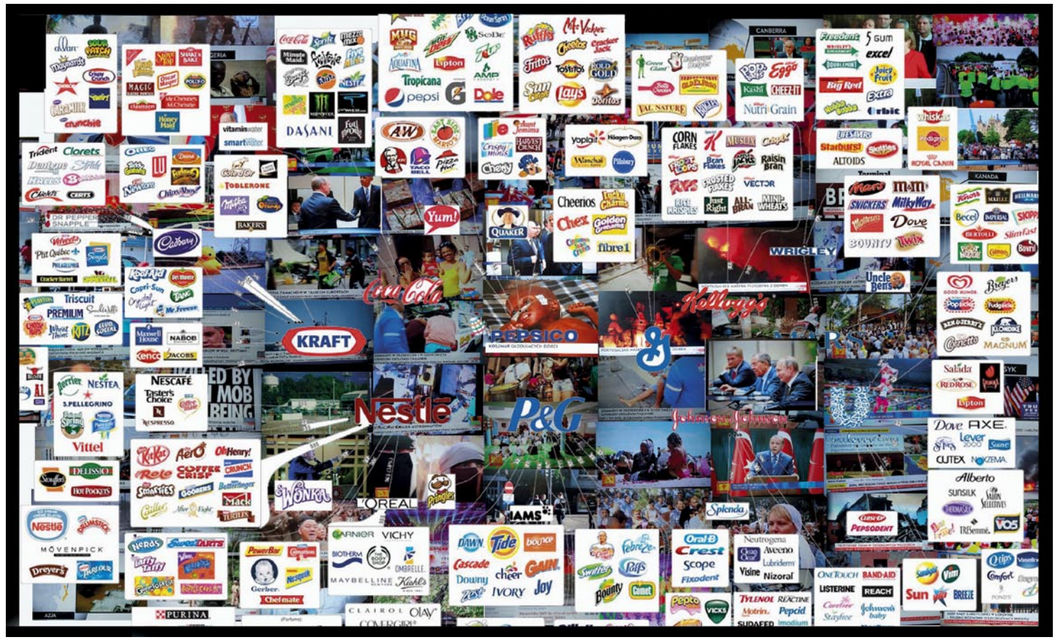

KORPORACJE | technika cyfrowa | 60x100 cm | 2016
NEWS | technika cyfrowa | 57x100 cm | 2016

Zenon **HARASYM**

Z cyklu inside/outside Barcelona I, II I technika cyfrowa I 2 x 50x70 cm I 2015

Roman **HLAWACZ**

Z cyklu inside/outside Antwerpia I technika cyfrowa I 50x70 cm I 2009
Z cyklu inside/outside Delft I technika cyfrowa I 50x70 cm I 2009

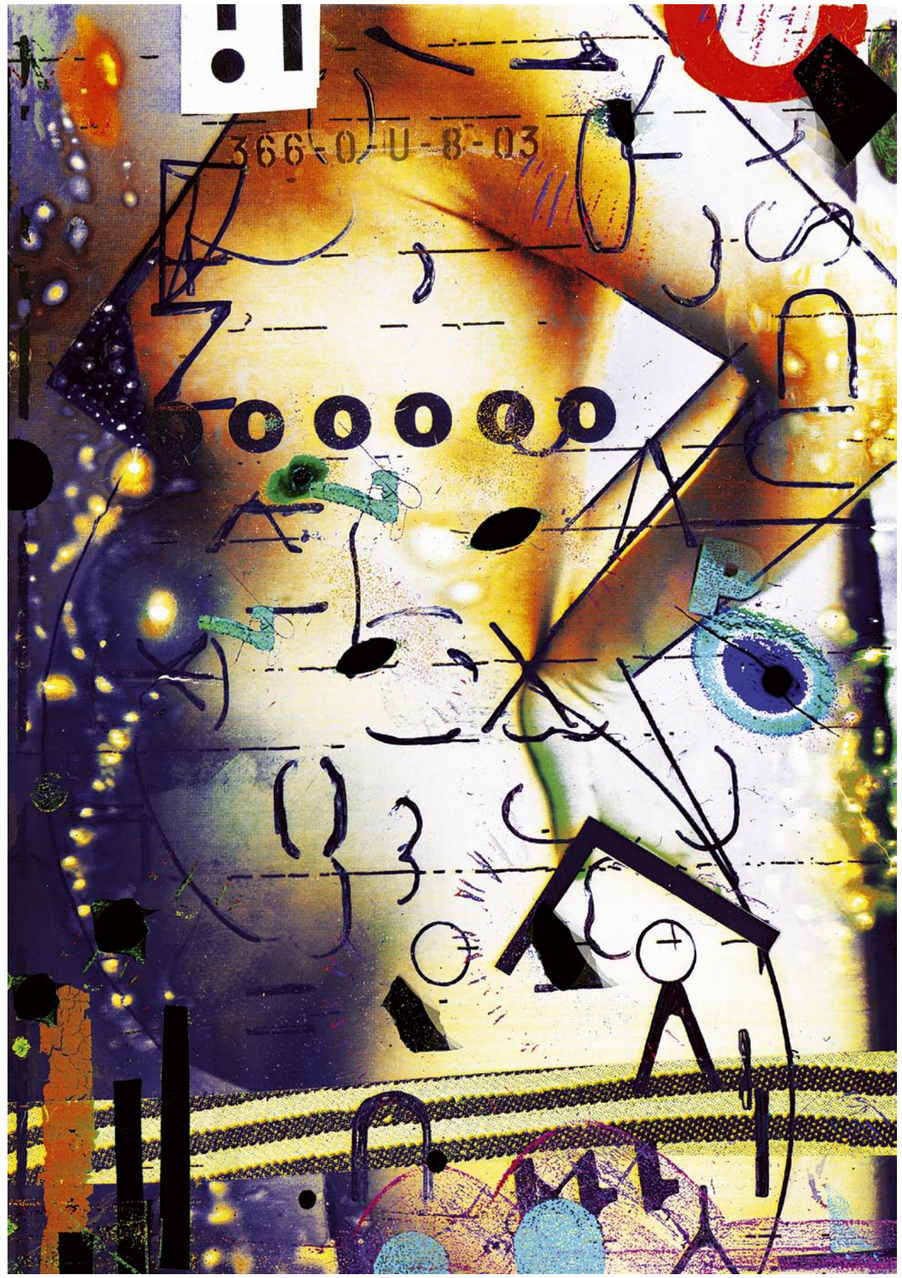

Daria **ILOW**

Tattoo # 1, 2 I technika cyfrowa I 2 x 100x70 cm I 2016

Paweł **JANCZARUK**

Ania # 23, 51, 69 I technika cyfrowa I 3 x 66x100 cm I 2016/2017

Bez tytułu | technika klasyczna | 6 x 30x45, 45x30 cm | 2006, 2009, 2011, 2012, 2013

Tomasz **JODŁOWSKI**

Dyptyk — Moje imię | technika hybrydowa | 2 x 57x73 cm | 2012, 2014

Katarzyna **KARCZMARZ**

Matrix | technika cyfrowa | 67x94 cm | 2015

Piotr **KOMOROWSKI**

Paul | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2013/2016

Ryszard **KOPCZYŃSKI**

Kerstin | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2011/2015
Ronald | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2012/2016

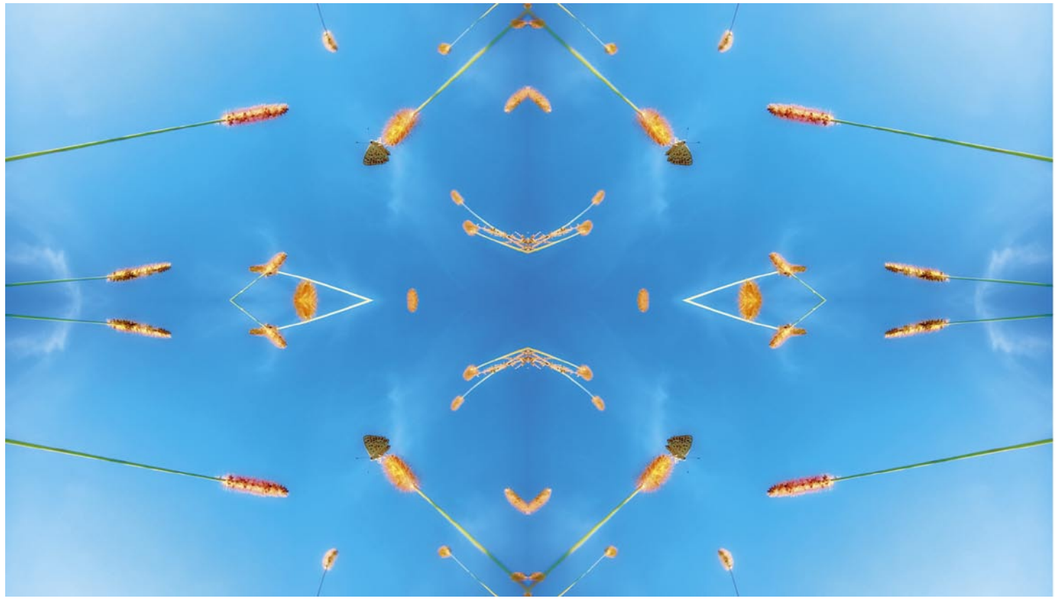

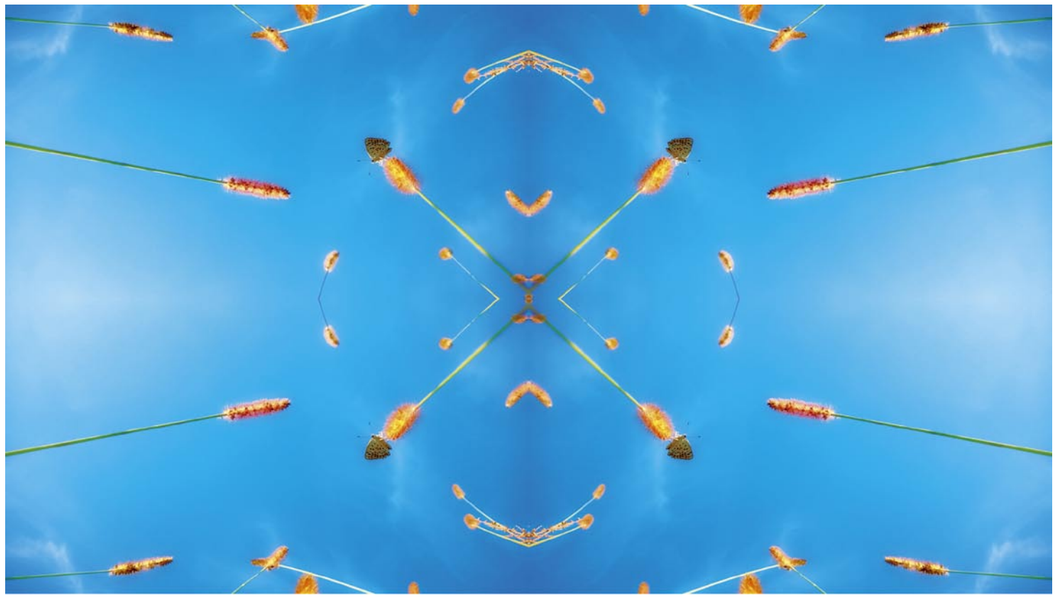

Ze wszystkich stron do światła I, II, III, IIII | technika cyfrowa | 4 x 28x50 cm | 2016

Krzysztof **KOWALSKI**

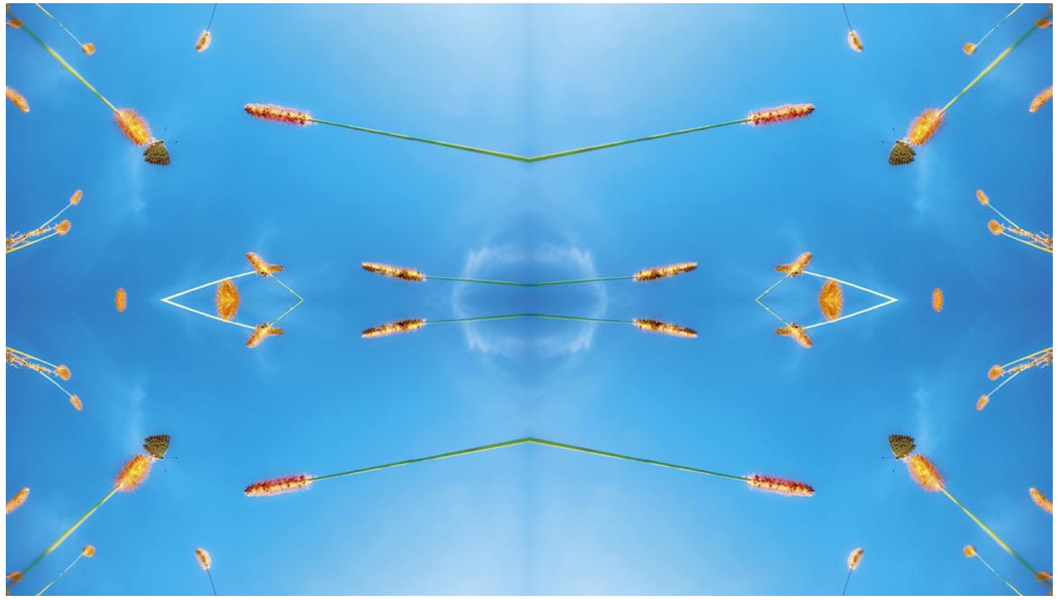

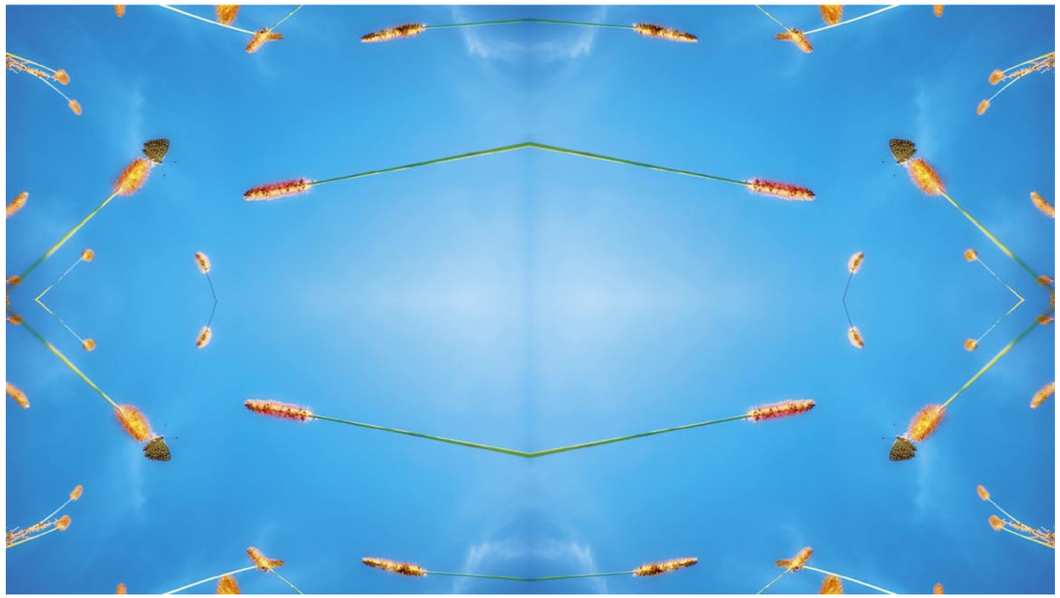

Zwiastowanie | technika cyfrowa | 100x70 cm | 2015
Ukrzyżowanie | technika cyfrowa | 100x70 cm | 2015
Wniebowstąpienie | technika cyfrowa | 100x70 cm | 2015

Krzysztof **KUCZYŃSKI**

Stanisław **KULAWIAK**

Podróż za dwa obole — tryptyk | technika hybrydowa | 3 x 70x70 cm | 2009/2016

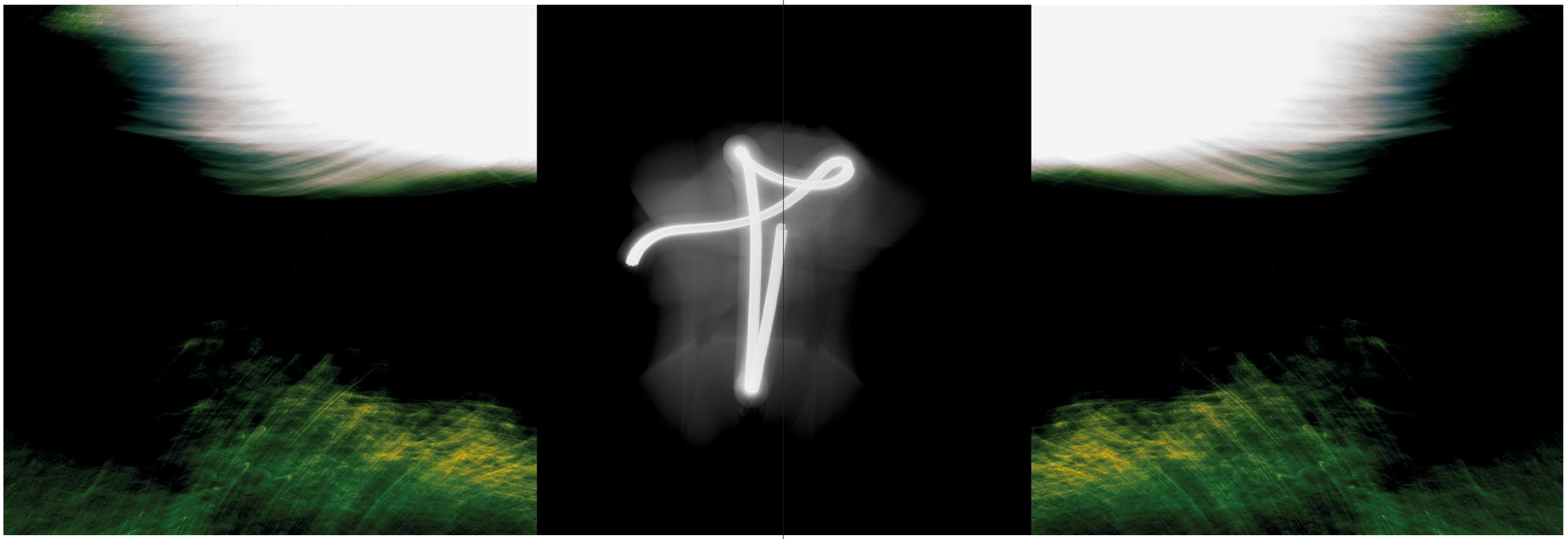

Dulce — Post Mortem I technika cyfrowa I 40x120 cm I 2016

Natalia **LACH-LACHOWICZ**

Jacek **LALAK**

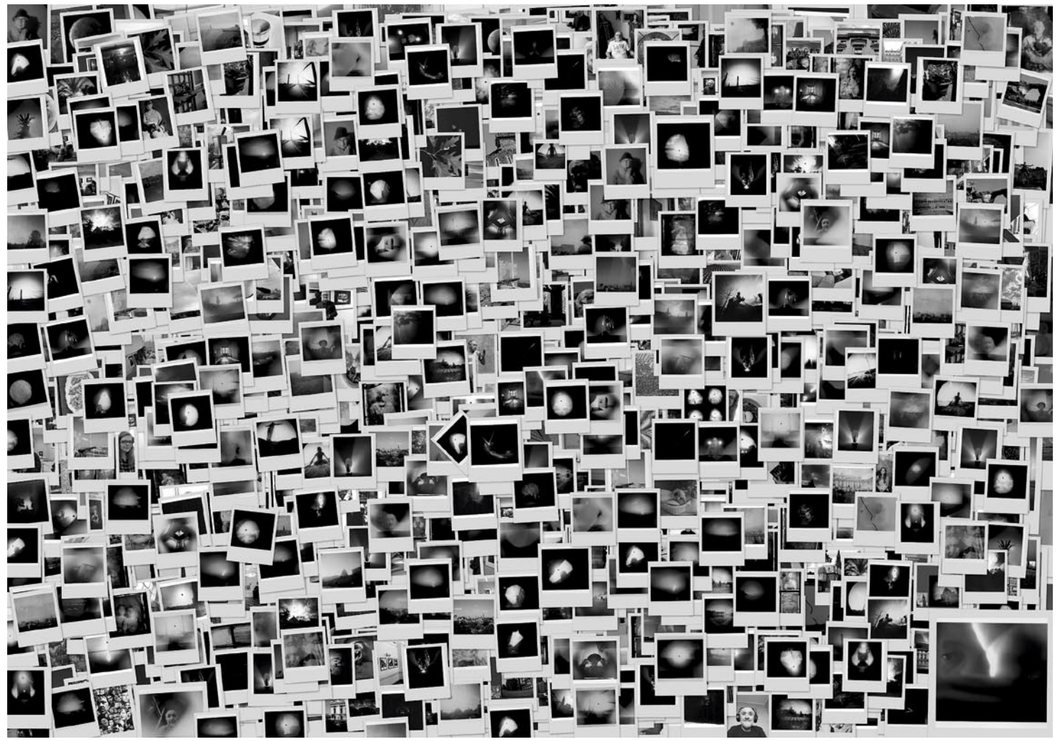

2016 | technika cyfrowa | 70x100 cm | 2016

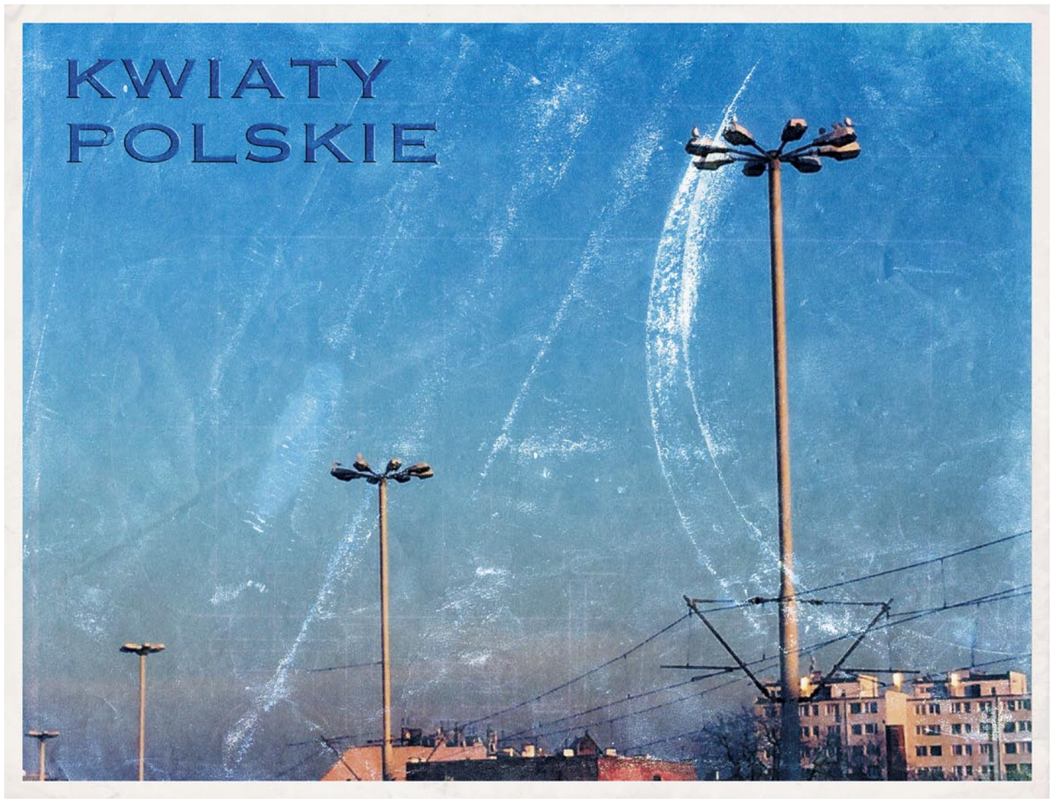

Pocztówki wrocławskie — Kwiaty Polskie — przylaszczka | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2016
Pocztówki wrocławskie — Kwiaty Polskie — niezapominajki | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2016
Pocztówki wrocławskie — Kwiaty Polskie — dzwoneczki | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2016

Magdalena **LASOTA**

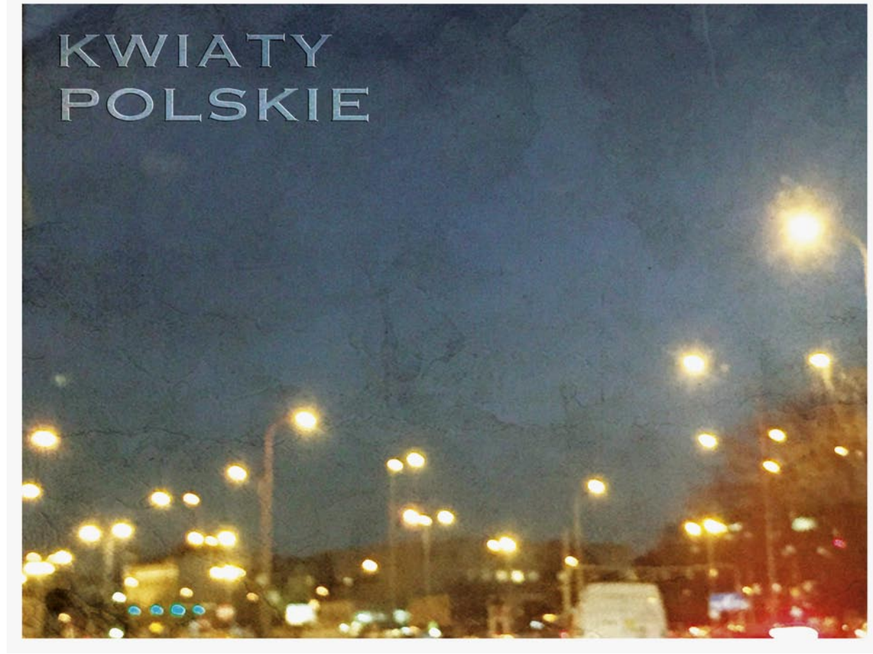

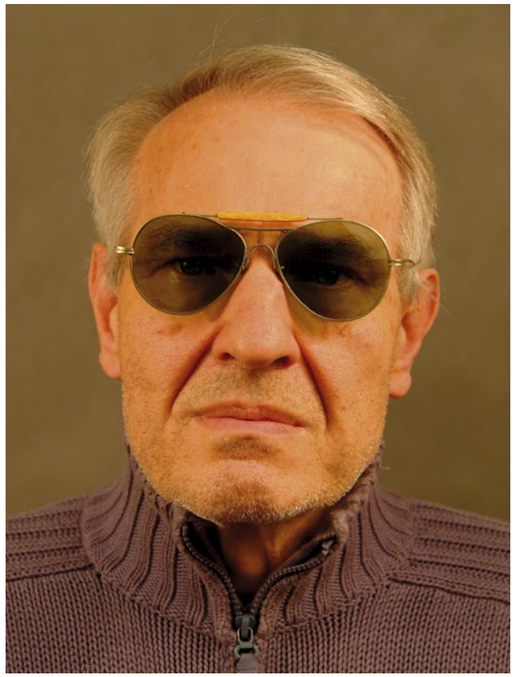

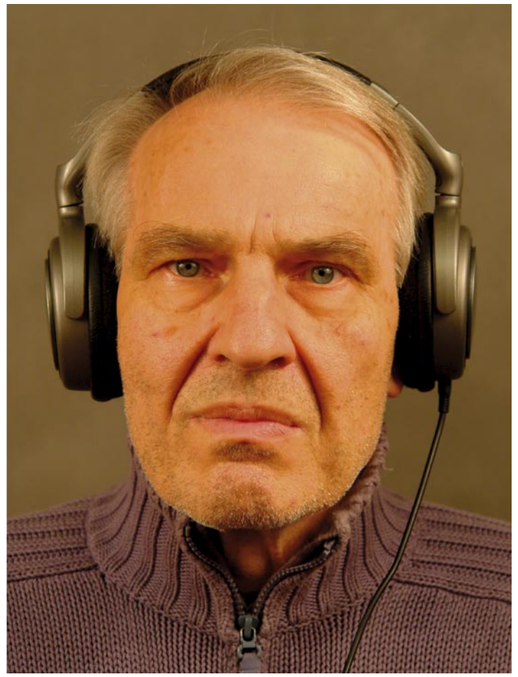

Autoportret — Moje odczucie globalizmu (tryptyk) | technika klasyczna | 3 x 40x50 cm | 2016

Adam **LESISZ**

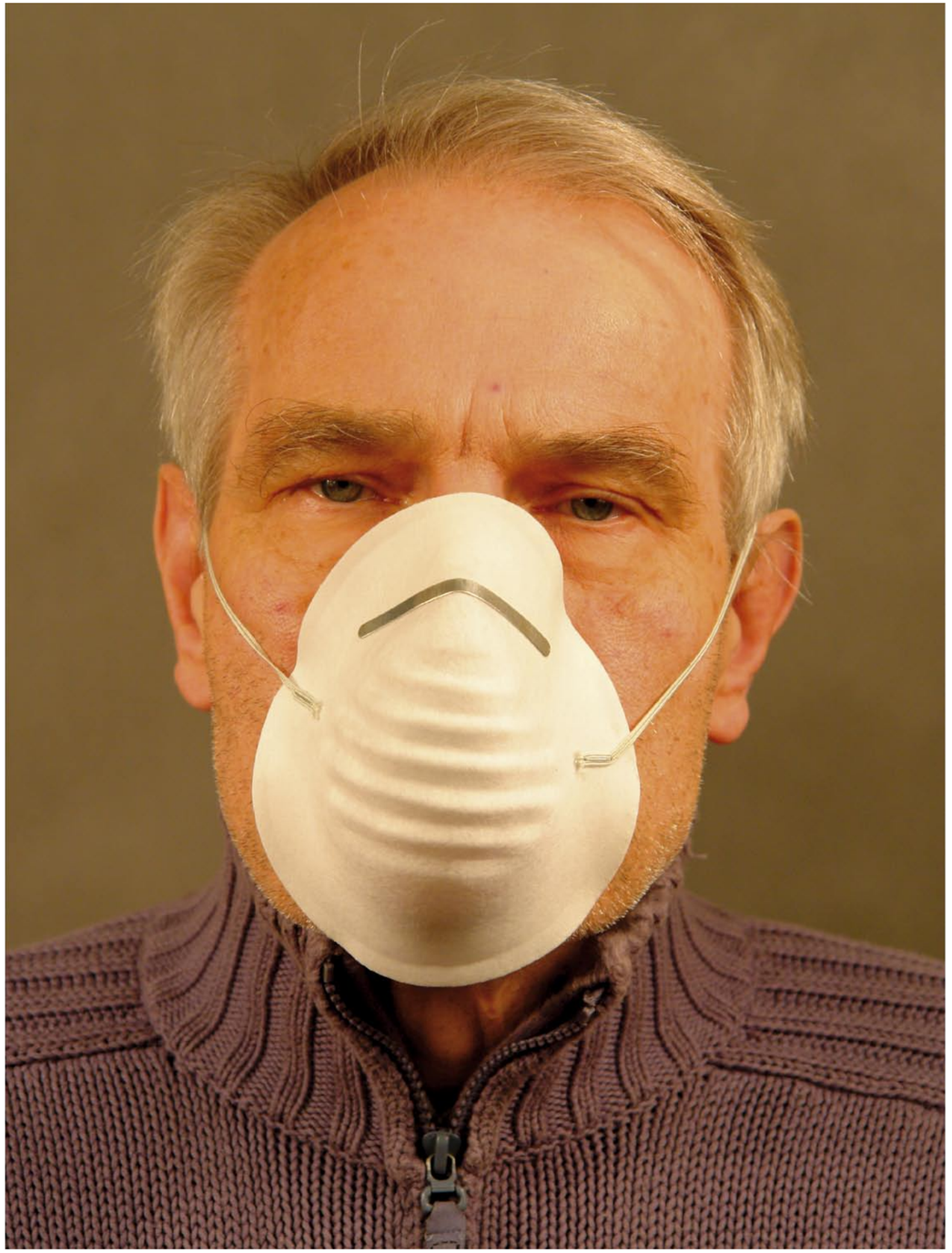

Jarosław **MAJCHER**

Venezia — La Fotografia | technika cyfrowa | 80x60 cm | 2016

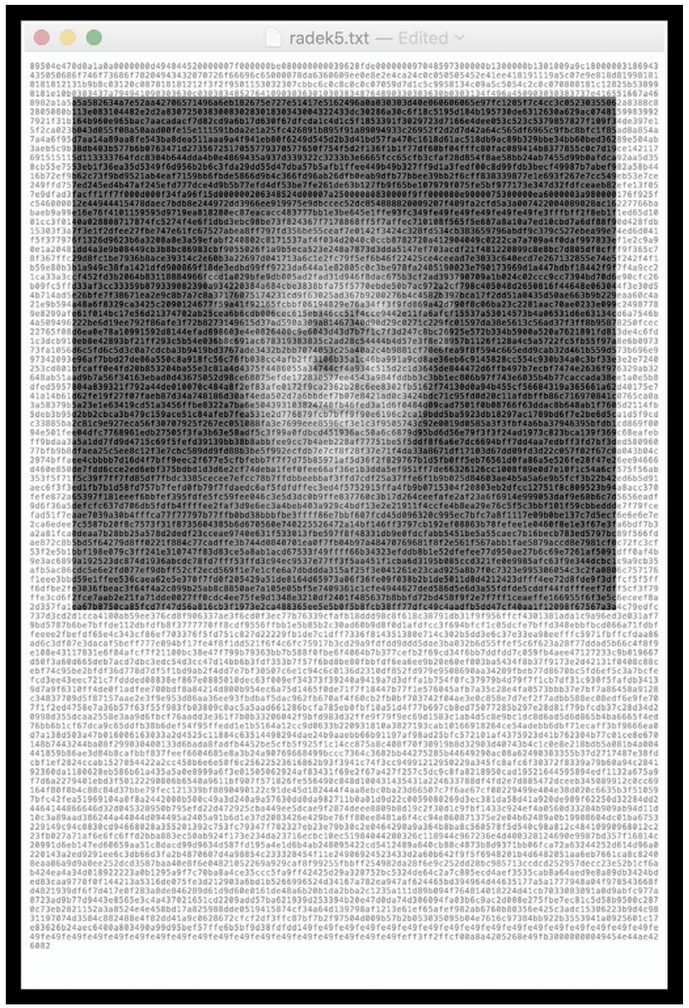

Phonegram małżeński hex I, II | technika cyfrowa | 2x 90x70 cm | 2016

Ewa MARTYNISZYN

Zrujnowane niebo I technika cyfrowa I 50x70 cm I 2016

Stary drogowskaz nowej rzeczywistości I technika cyfrowa I 50x70 cm I 2016

Marek **MARUSZAK**

Stanisław **MICHALSKI**

Nikisz | technika własna — reanigrafia | 60x80 cm | 2000
Czeladź | technika własna — reanigrafia | 60x80 cm | 1970
U bram | technika własna — reanigrafia | 60x80 cm | 1983

Tomasz **MIELECH**

Jelenia Góra I technika klasyczna I 5 x 20x25 cm I 2000, 2008

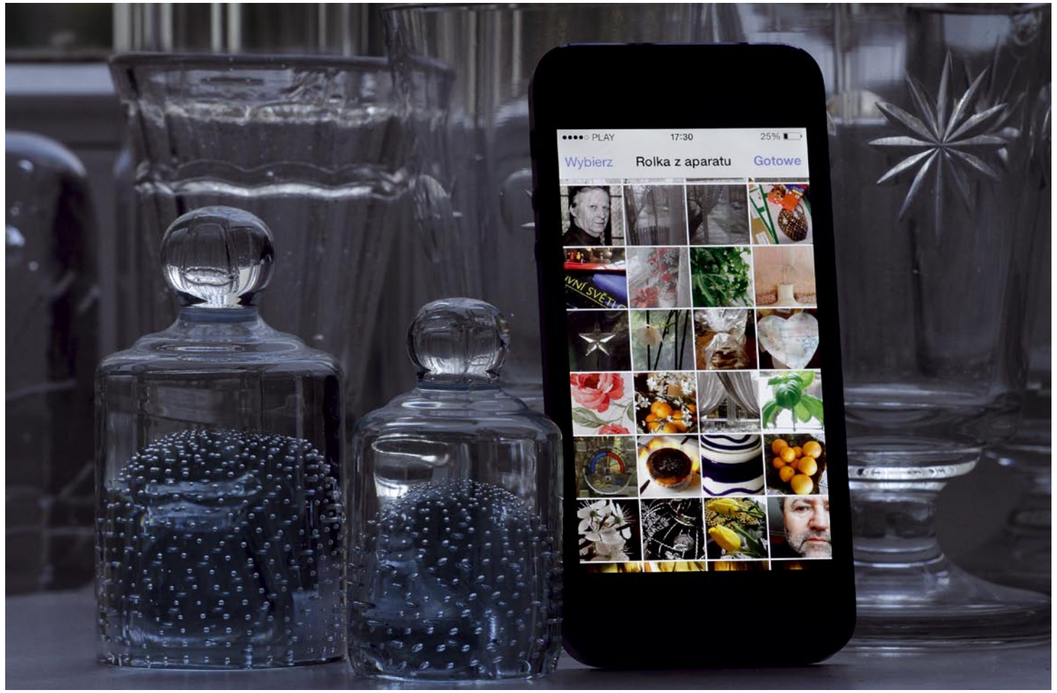

Martwa natura z iphone'em | technika cyfrowa | 36x46 cm | 2014

Janusz **MONIATOWICZ**

Lot do Arkadii | technika cyfrowa | 36x46 cm | 2010

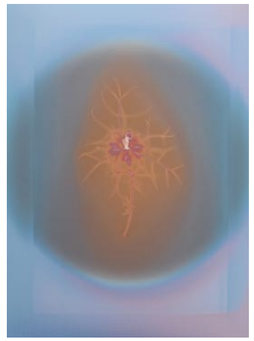

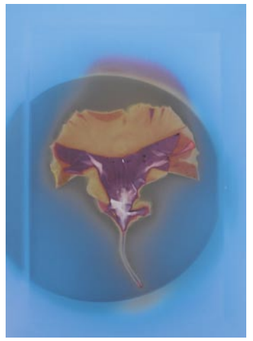

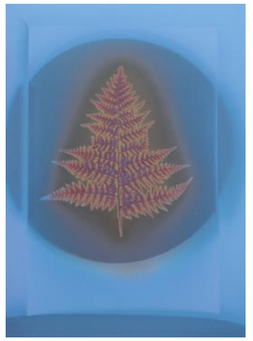

Janusz Piotr **MUSIAŁ**

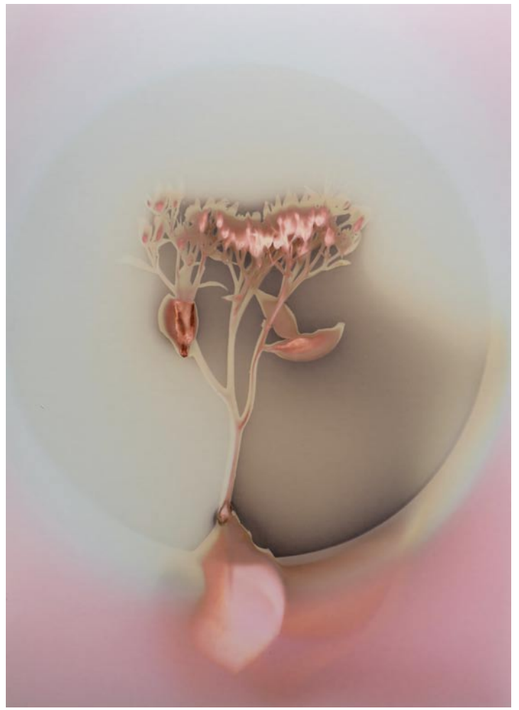

Florosfera — dotknięcie kwiatu | technika własna, fotogram/chemigram | 8 x 40x30 cm | 2011/2016

Globalizacja 1, 2 I technika cyfrowa I 2 x 40x60 cm I 2016

Piotr Maciej **NOWAK**

Indywidualizm 1, 2 I technika cyfrowa I 2 x 40x60 cm I 2016

31°30'47"N, 31°30'47"N, 30°25'N, 31°37'48"N | technika cyfrowa | 4 x 30x40 cm | 2015

Mateusz **PALKA**

Kartoteka, poliptyk | technika cyfrowa | 120x144 cm | 2009/2012

Michał **PIETRZAK**

Chasydzi | technika cyfrowa | 3 x 70x100 cm | 2015/2016

Przemysław **PIWOWAR**

Wielu Skoków w Całym Roku! — Skok przez Białą Linię (awers i rewers)
technika mieszana: inkografia, fotografia, druk, tekst, collage, ready-made, odpady | 70x100x6 cm | 2016

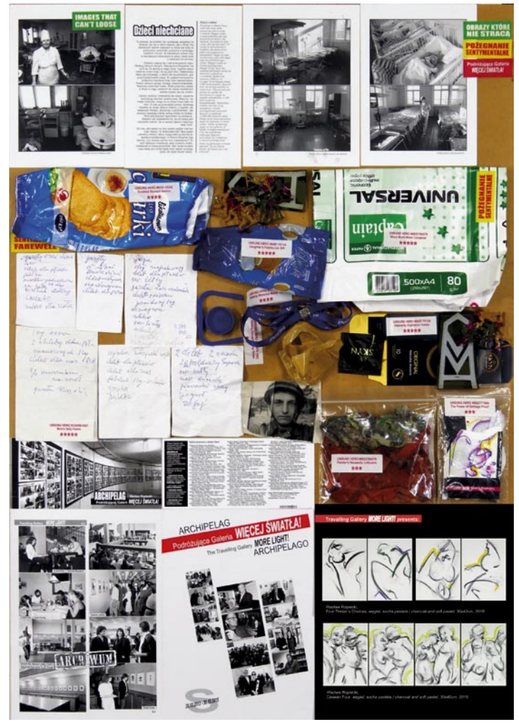

Wielu Skoków w Całym Roku! — Skok przez Błękitną Linię (awers i rewers)
technika mieszana: inkografia, fotografia, druk, tekst, collage, ready-made, odpady | 70x100x6 cm | 2016

Wacław ROPIECKI

Autoportret globalny | technika cyfrowa | 60x89,5 cm | 2016

Globalny pejzaż 02 | technika cyfrowa | 60x89,5 cm | 2016

Andrzej **RUTYNA**

Artrails 1–10 | technika cyfrowa | 10 x 20x30 cm | 2015

Krzysztof **SAJ**

1986–2016 # 1–8 | technika hybrydowa | 8 x 30x40 cm | 2015

Grzegorz **SAWA-BORYSŁAWSKI**

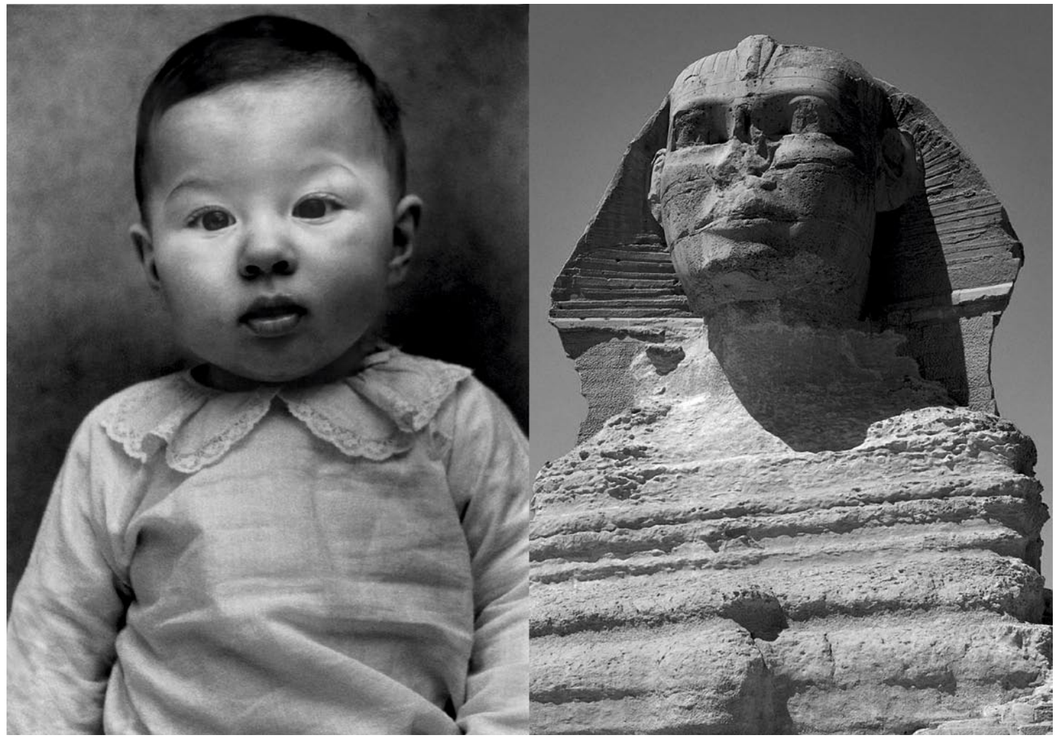

Tożsamość I technika hybrydowa I 70x100 cm I 2016

Dorota **SITNIK**

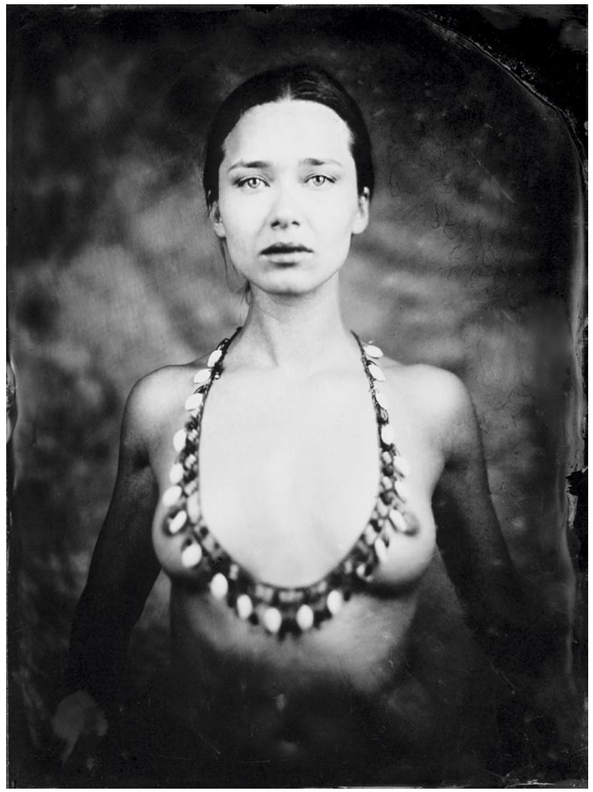

Panna młoda I ambrotypia I 18x13, 2 x 13x18, 18x13 cm I 2013, 2015

Paweł **SOKOŁOWSKI**

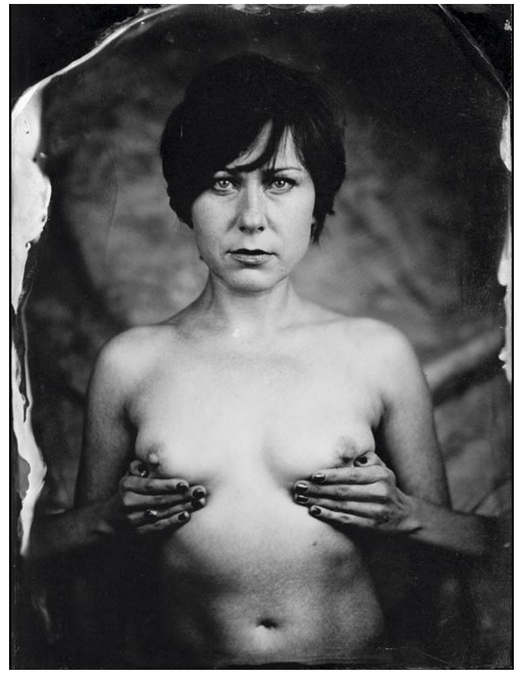

Panna młoda I digigrafia I 70x50 cm I 2015

I send the Love. Rena Mirecka, Laboratory Karawanasun | technika cyfrowa | 60x90 cm | 2016

Maciej **STAWIŃSKI**

Koń, kobieta, kanarek — transmisja | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2015
Koń, kobieta, kanarek — suflerka | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2015
Koń, kobieta, kanarek — ukłon | technika cyfrowa | 50x70 cm | 2015

Maciej **STOBIERSKI**

Cywilizacja w procesie I technika cyfrowa I 3 x 70x50 cm I 2016

Dokąd zmierzamy? I technika cyfrowa I 33,5x50 cm I 2016

Alina **ŚCIBOR**

Przyszedłem, żeby odejść I, II I technika cyfrowa I 2 x 70x100 cm I 2016

Rafał **WARZECHA**

Historyczny Pratt & Whitney — Widok z dachu — Budynki testowania silników samolotowych | technika klasyczna | 50x70 cm | 2011

Ryszard **WEŁNOWSKI**

Historyczny Pratt & Whitney — Budynki oczyszczania wody | technika klasyczna | 50x70 cm | 2011

Historyczny Pratt & Whitney — Budynki testowania silników samolotowych | technika klasyczna | 50x70 cm | 2011

Obywatel-Ka | kolaż — powiększenie, mokry proces chemiczny — Chromira 5xProlab — "LED Resolution Enhancement Technology", papier Fuji Matte | 50x70 cm | 2016

Marek **WESOŁOWSKI**

Pochód „Solidarności" w Jeleniej Górze | technika klasyczna | 29,5x37 cm | 1 V 1989
Problem komunikacji — Warszawa | technika klasyczna | 42x29,5 cm

Jerzy **WIKLENDT**

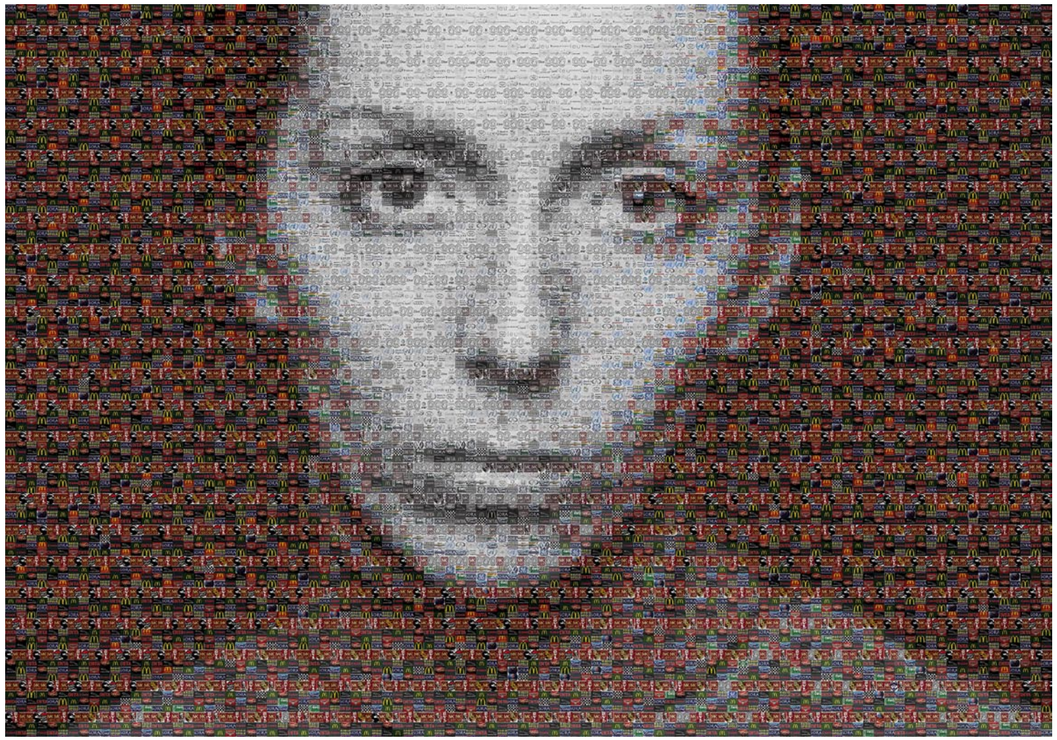

W obliczu | technika cyfrowa | 70x100 cm | 2016
Globatomizacja | technika cyfrowa | 100x100 cm | 2016

Iwona **WOJTYCZA-FRONCKIEWICZ**

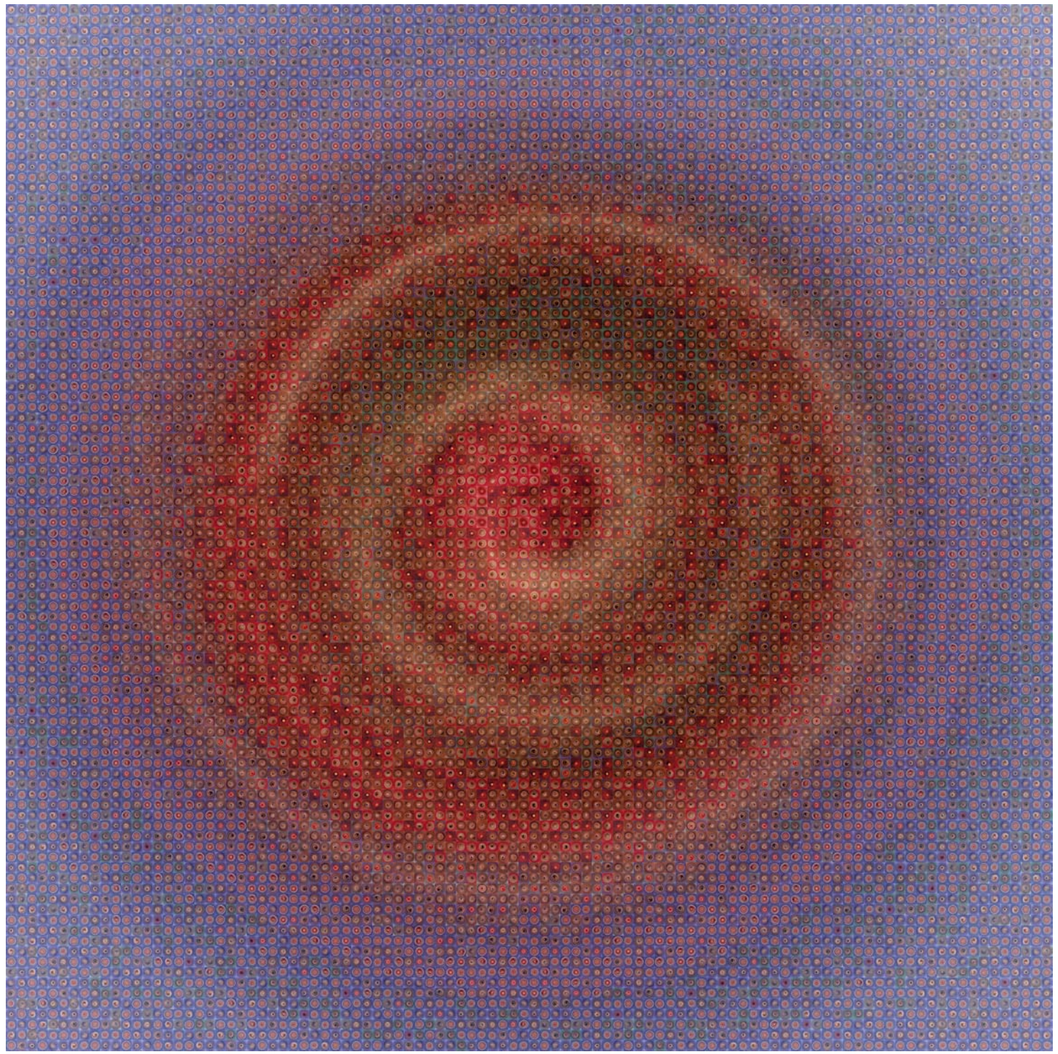

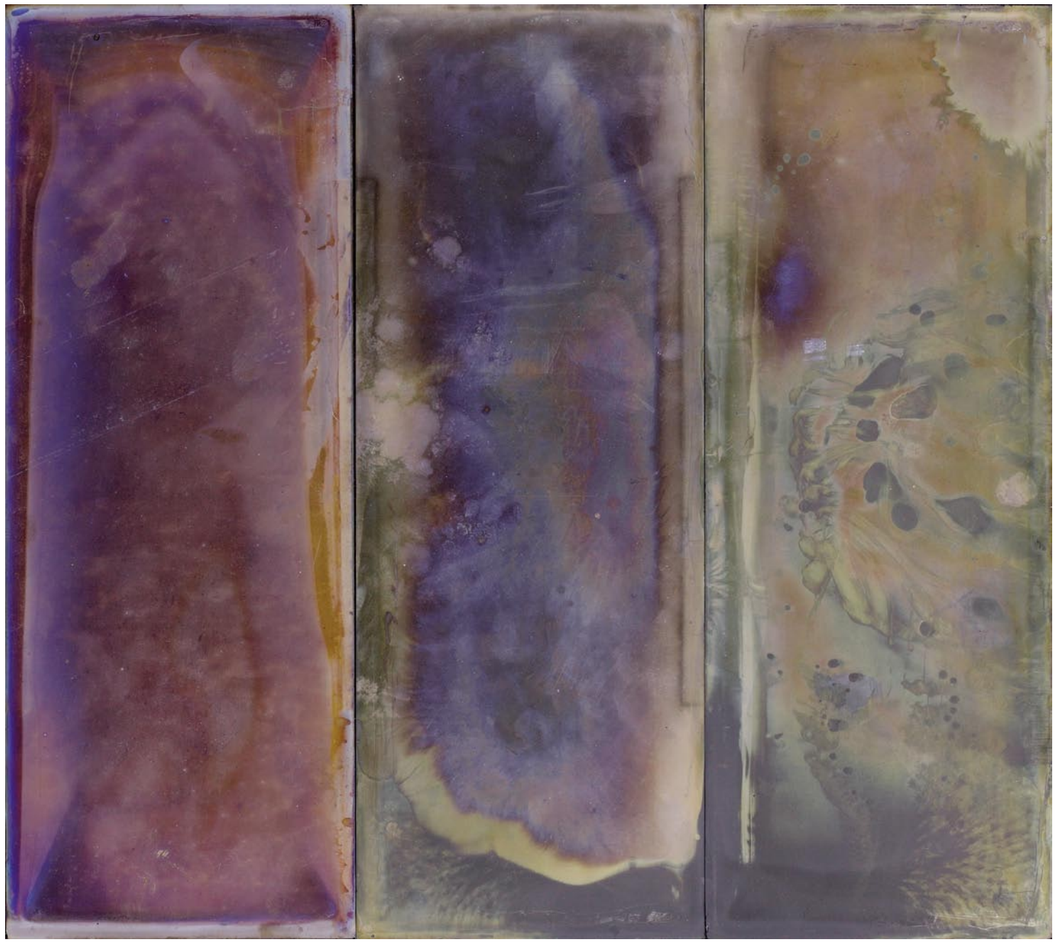

Tryptyk spektralny | technika srebrowa, szkło | 24x26,7 cm | 2015

Ryszard Antoni **WÓJCIK**

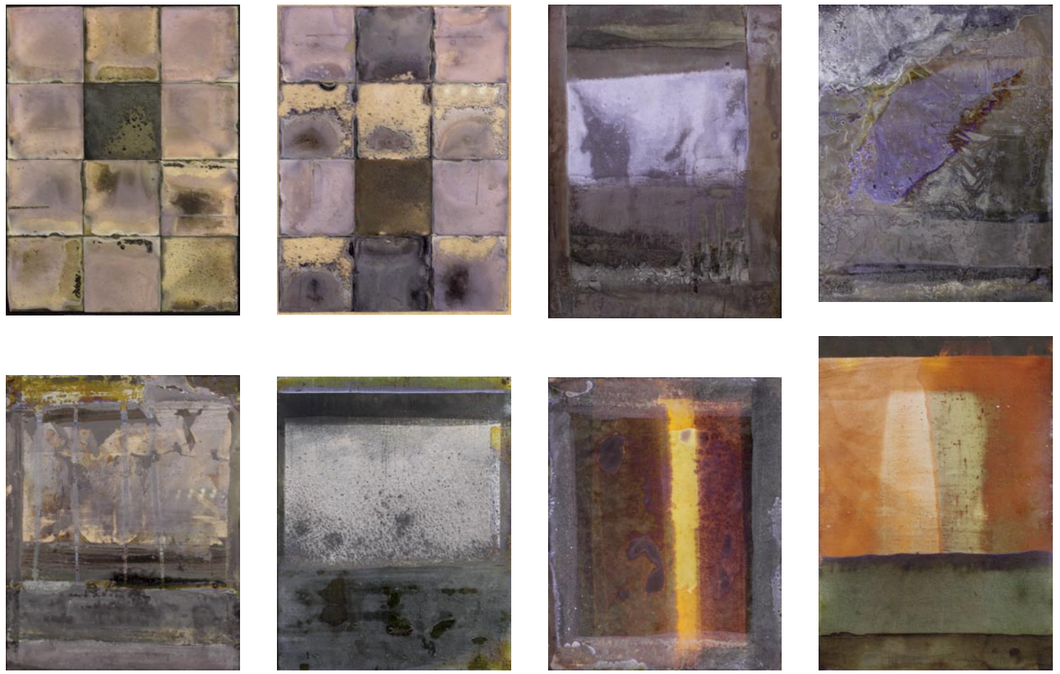

Hommage à Gabriel Lippmann I, II | technika srebrowa, szkło | 2 x 30,5x23 cm | 2012–2014
Tęskniąc za zimą I | technika srebrowa, szkło | 40x30 cm | 2015
382 / Błękitna | technika srebrowa, szkło | 50x40 cm | 2015
383 / Odbicia | technika srebrowa, szkło | 50x40 cm | 2015
386 / Lśnienie | technika srebrowa, papier | 40x32 cm | 2015
397 / Za horyzontem | technika srebrowa, papier | 35x24,5 cm | 2015–2016

Przypadek Celwiskozy — tryptyk | technika hybrydowa | 2 x 100x80, 80x100 cm | 2016

Wojciech **ZAWADZKI**

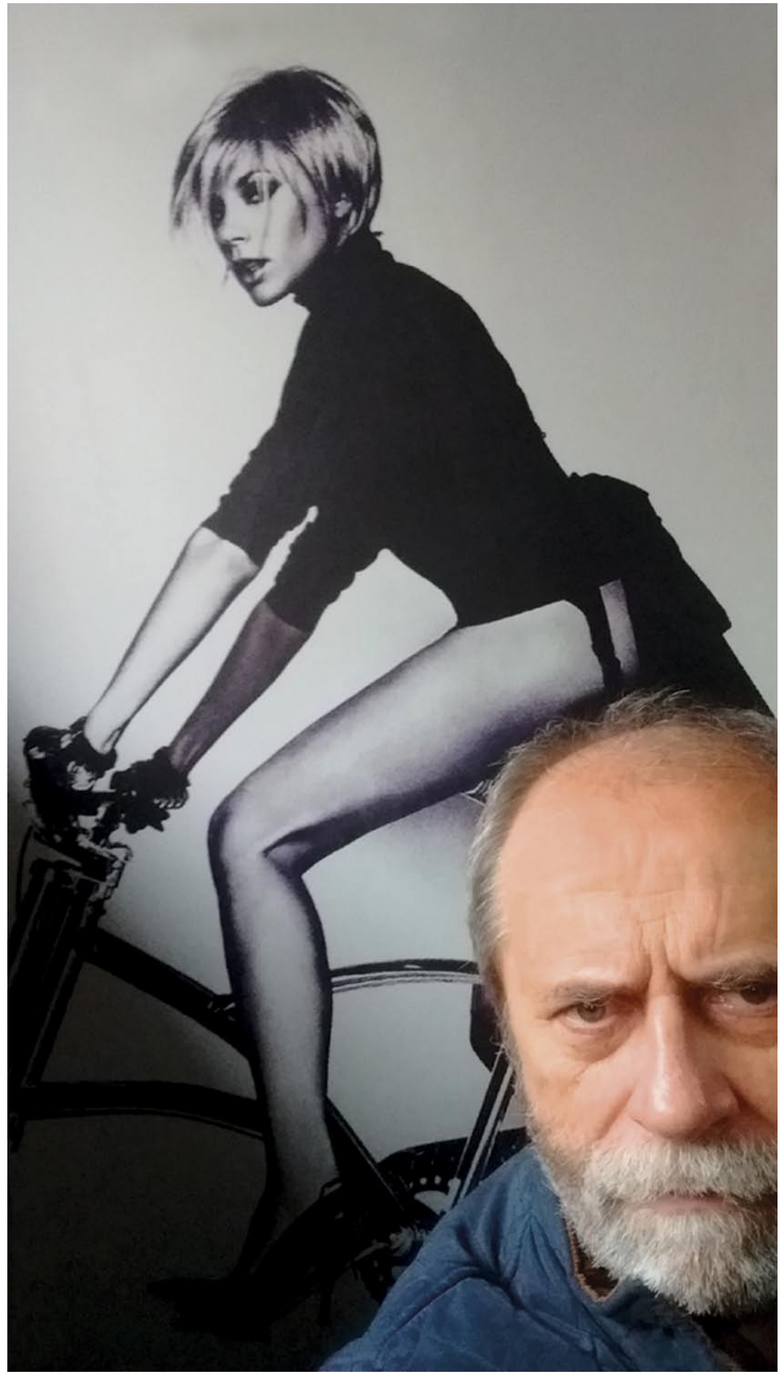

Waldemar **ZIELIŃSKI**

Wszystko na mojej głowie I technika cyfrowa I 100x70 I 10 X 2016

BIOGRAFIE

Ewa **ANDRZEJEWSKA**

Członek Związku Polskich Artystów Fotografików. Absolwentka Wyższego Studium Fotografii w Warszawie. Wspólnie z Wojciechem Zawadzkim kieruje programem galerii „Korytarz" w Jeleniej Górze oraz prowadzi Wyższe Studium Fotografii w Jeleniej Górze. Jest organizatorką Jeleniogórskiej Wszechnicy Fotograficznej i Biennale Fotografii Górskiej. Od kilkunastu lat uczestniczy w ważniejszych wystawach polskiej fotografii w kraju i za granicą, m.in. *Biennale Fotografii Polskiej*, *Wokół dekady — fotografia polska 1990–2000*, *Kontakty* (we wszystkich edycjach od 1989 r.), *Festiwal polskiej fotografii w Bratysławie*, *Polska fotografia w XX wieku* (wystawa przygotowana z okazji jubileuszu 60-lecia ZPAF), *XX wiek w fotografii polskiej*. *Z kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi* w Tokio. Ewa Andrzejewska jest autorką wielu indywidualnych wystaw, prezentowanych w latach 1985–2006 w kraju, m.in. w galeriach „Korytarz" w Jeleniej Górze, FF w Łodzi, PF w Poznaniu, „Pusta" w Katowicach, B&B w Bielsku Białej, BWA w Jeleniej Górze, „Małej Galerii" ZPAF i Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, „Foto-Medium-Art" we Wrocławiu, Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu, PI w Gdyni, oraz za granicą, m.in. w Danii, Gwatemali, Francji, Niemczech i Austrii. Interesują ją również aspekty związane z szeroko pojętą ekologią, brała udział w wystawie *Ekologia w obiektywie 2006*, która była prezentowana w przestrzeniach miejskich Warszawy, Gdyni i Wrocławiu. Jej fotografie znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Fotografii w Odense (Dania), galerii „Le Parvis" (Francja), Muzeum Sztuki Współczesnej w Hünfeld (Niemcy).

Stefan **ARCZYŃSKI**

Urodzony 31 lipca 1916 r. w Essen, artysta fotografik, od 1951 r. członek zwyczajny i honorowy ZPAF. Przez wiele lat był członkiem Rady Artystycznej ZG ZPAF. Tematem jego zainteresowań twórczych są: krajobraz, portret, reportaż, architektura i architektura przemysłowa. Jest autorem ogromnej liczby wystaw indywidualnych, niezmiennie aktywny twórczo, pomimo zacnego już wieku. Uczestniczył również w kilkudziesięciu wystawach zbiorowych. Autor fotografii w wielu albumach i książkach w Polsce. Wśród nagród, medali i wyróżnień, jakie otrzymał, są: Nagroda Artystyczna Miasta Wrocławia (1959, 2002), Excelence FIAP (1963), Złoty Krzyż Zasługi (1974), Odznaka Zasłużony Działacz Kultury (1989), Złota Odznaka Zasłużony dla Dolnego Śląska (1989), Nagroda Kulturalna Śląska (przyznana przez Rząd Dolnej Saksonii — Hanower 1992), Medal Gloria Artis — srebrny (2006) i złoty (2014), Złota Odznaka Honorowa Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego (2016).

Czesław **CHWISZCZUK**

Twórczo wypowiada się w fotografii, filmie oraz instalacjach multimedialnych. Dyplom w 1983 r. na Wydziale Operatorskim PWSFTviT w Łodzi. Od 1984 r. członek Stowarzyszenia Filmowców Polskich oraz Związku Polskich Artystów Fotografików. W latach 1984–1986 operator obrazu w Studio Filmowym im K. Irzykowskiego w Warszawie, a od 1986 do 1992 r. pracował w Wytwórni Filmów Fabularnych we Wrocławiu. Od 1984 r. wykładowca Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. Obecnie profesor nauk w Katedrze Sztuki Mediów. W swym dorobku artystycznym zawarł szereg wystaw oraz działań indywidualnych i grupowych, autor zdjęć do kilkunastu filmów dokumentalnych, fabularnych, animowanych i reklamowych. W fotografii interesuje się wielowymiarowością przestrzeni, stwarzania czy nawet odtwarzania relacji czasoprzestrzennych podmiot–przedmiot–wyobraźnia.

Zdzisław **DADOS**

Zajmuje się fotografią od ponad pięćdziesięciu lat. Młodość spędził w Lublinie, gdzie w latach 60. XX wieku działał w Fotoklubie Zamek. Członkiem ZPAF jest od 1979 r. W latach 80. w Stanach Zjednoczonych zajmował się fotografią reklamową. Od 1987 r. mieszka we Wrocławiu. W kręgu jego zainteresowań twórczych jest pejzaż i natura. Uczestniczył w ponad 250 wystawach w kraju i za granicą. Jest autorem 29 wystaw indywidualnych. Jego prace znajdują się w zbiorach prywatnych oraz w Muzeum Narodowym we Wrocławiu.

Sławoj **DUBIEL**

Urodził się w 1964 r. w Tarnowskich Górach. Wykształcenie wyższe i specjalistyczne zdobył w Opolu, gdzie też zamieszkał i obecnie pracuje. Swoje prace prezentuje na wystawach autorskich i kuratorskich, spotykając się z dużym zainteresowaniem odbiorców, w tym krytyków fotografii. Jest dwukrotnym stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tworzy głównie czarno-białe fotografie przestrzeni postindustrialnych oraz klasyczne fotografie krajobrazu. Rejestruje i dokumentuje zmiany zachodzące w życiu regionu. Jest autorem cykli fotograficznych, dokumentujących nieczynną Cementownię Groszowice (2002), kulturę ludową Śląska Opolskiego (2004) czy historyczną zabudowę Paczkowa i Byczyny (2007) oraz Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach (2012). Należy do Związku Polskich Artystów Fotografików (2000), a od 2011 r. współtworzy także Fundację Warsztatów Fotograficznych 2.8, w ramach której współorganizuje Opolski Festiwal Fotografii.

Andrzej **DUDEK-DÜRER**

Performer, fotograf, artysta sztuki mediów. Członek ZPAP, ZPAF. Współpracownik fotograficzno-graficzny z pismami, m.in. „Sigma", „Odra", „Dekada Literacka", „Format", „Rampike" (Kanada), „DOCK/S" (Francja), „Fotografia", „Rita Baum". W 1979 roku rozpoczął realizację projektów SZTUKI PODRÓŻY na terenie Polski, następnie Europy Zachodniej, Meksyku, USA, Kanady, Australii, Nowej Zelandii, Singapuru, Korei Południowej, Japonii. Uczestnik wielu prezentacji fotografii współczesnej m.in.: *Złocisty Jantar*, Gdańsk 1974; *Foto Expo*, Poznań 1977; *XX wiek w fotografii polskiej. Z Kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi*, prezentacja w Shoto Museum of Art w Tokio i Nigata City Art Museum w Nigata w Japonii, 2006; *Polska fotografia w XX wieku*, Pałac Kultury i Nauki, Warszawa 2007; *Fotografia z kolekcji zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu*, 2007. Laureat nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za Nieocenione Zasługi dla Kultury Polskiej oraz nagrody Marszałka Województwa Dolnośląskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury w roku 2014. Dokumentacje i prace m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Kolekcja Zachęty Dolnośląskiej, Stedlijk Museum w Amsterdamie, Museum of Modern Art w Nowym Yorku, Tate Gallery w Londynie, City Art Institute Library w Sydney, The School of the Art Institute of Chicago.

http://www.a.dudek.durer.artwroc.com

Alek **FIGURA**

Urodzony w Opolu (1950). W ZPAF od 1987 r. (nr leg. 629). Pracuje w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. W latach 1996–2014 był członkiem zespołu redakcyjnego pisma artystycznego „Format". Uczestniczył w neoawangardowym nurcie polskiej fotografii. W latach 1976–1981 współpracował z wrocławską galerią F-M-A, był współzałożycielem i członkiem grupy twórczej „Seminarium Foto-Medium-Art". W 1998 r. otrzymał stypendium I stopnia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Brał udział w kilkudziesięciu wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Prace w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Zakładu Narodowego im. Ossolińskich i kolekcjach prywatnych. Ważniejsze wystawy: *Struktury*, Wrocławska Galeria Fotografii (1977); *Biennale Sztuki Młodych*, Sopot (1978); *Czas*, galeria „Kitano", Kobe, Japonia (1979); *Biennale Sztuki Młodych 80*, BWA, Łódź; *Media i poznanie*, galeria „Ai", Tokio, Japonia; *Wyprawa do kresów fotografii*, Instytut Polski, Sztokholm, Szwecja; *Międzynarodowe Biennale Grafiki*, Pałac Sztuki, Kraków (1980); *Extended Photography, Międzynarodowe Biennale Fotografii*, Wiener Secession, Wiedeń, Austria (1981); *Polska fotografia intermedialna*, BWA, Poznań; *Osobowości fotografii intermedialnej*, Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa (1988); *Konceptualizm. Medium fotograficzne*, Muzeum Miasta Łodzi, Łódź (2010); *Syros ATR 2011*, Muzeum w Nieborowie Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Nieborów (2012); *Prawda*, galeria FONS, Pardubice, Czechy (2013); *Metafory Realności*, DCF, Wrocław (2014); *27 ART-EKO*, BWA, Kielce (2014), *Dualizm fotografii*, DCF, Wrocław (2016).

Tomasz **FRONCKIEWICZ**

Absolwent ASP we Wrocławiu. Stypendysta DAAD w Brunszwiku, Niemcy. Stypendysta Ministra Kultury i Sztuki. Członek KiT Stowarzyszenia Żywych Poetów w Brzegu, członek grupy artystycznej „Kontynuacja i Sprzeciw". Prowadzi wraz z małżonką studio fotograficzne. Animator kultury. Przynależy do ZPAP O/ Wrocław i ZPAF O/Dolnośląski.

Barbara **GÓRNIAK**

Absolwentka Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Wyższego Studium Fotografii AFA we Wrocławiu. Członek ZPAF oraz nieformalnej „Grupy 999". Mieszka i pracuje we Wrocławiu. Zajmuje się fotografią dokumentalną, przyrodniczą, portretową, subiektywną. Fotografia jest dla niej ciągłym dążeniem, twórczym imperatywem do utrwalania własnych spostrzeżeń i doznań. Cykle fotograficzne: *Zamki dolnośląskie* (2001), *Rzeczywistość symboliczna* (2005), *Złudzenia* (2008), *Obecność* (2009), *Sztuka przetrwania* (2010), *Drzewo życia* (2010), *Znaki czasu* (2010), *Pustynia* (2011), *Powrót Daisy* (2012), *Kształt teraźniejszości* (2012), *Dusze błądzące — Zamek Czocha* (2013), *Egzystencja* (2013), *Nokturny wrocławskie* (2014), wystawiane na ekspozycjach indywidualnych i zbiorowych. Wystawa *Kościoły Pokoju na Dolnym Śląsku* (2013) prezentowana była na Dolnym Śląsku, w Austrii, w miastach niemieckich oraz w Brukseli i we Lwowie. Fotografie jej autorstwa publikowane są w albumach, katalogach, czasopismach, na stronach internetowych. Współorganizuje i koordynuje działania na rzecz rozwoju fotografii, m.in. plenery fotograficzne pn. *Wobec Miejsca i Czasu…* Wystawę *Nokturny Wrocławskie* eksponowano w Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, Książnicy Karkonoskiej w Jeleniej Górze, Muzeum Hauptmanna w Jagniątkowie oraz jako ekspozycję zewnętrzną na terenie Ambasady RP w Hadze.

www.barbaragorniak.pl

Zenon **HARASYM**

Urodził się w 1941 r. w Borysławiu. Ukończył Politechnikę Wrocławską w 1964 r., a w 1976 r. doktoryzował się w Instytucie Metrologii Elektrycznej Politechniki Wrocławskiej. Członek ZPAF od 1978 r. Od 1994 r. używa także pseudonimu Nez O'Hara. Współzałożyciel grup artystycznych: „sześć" (1961–1962), „Odra-65" (1965). Brał udział w ponad 310 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą, zdobywając liczne nagrody. W dorobku artystycznym ma sześćdziesiąt wystaw indywidualnych. W 2009 r. został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaką Zasłużony dla Kultury Polskiej. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Sportu w Warszawie, Liptowskiego Muzeum w Ružomberoku (Słowacja), Zeiler Photo und Film Museum w Zeil am Main (Niemcy). Biografię artysty opublikowano w *Encyclopédie internationale des photographes de 1839 à nos jours*, Neuchâtel 1997, *Antologii fotografii polskiej 1839–1989*, Lucrum, Bielsko-Biała 1999, *Słowniku biograficznym fotografów polskich 1846–2006*, ZPAF, Warszawa 2008. Od ponad trzydziestu pięciu lat zajmuje się kolekcjonowaniem starych fotografii. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Fotografii oraz autorem i współautorem dziesięciu książek z historii fotografii i poradników dla kolekcjonerów starych fotografii.

Roman **HLAWACZ**

Członek ZPAF. Uprawia fotografię studyjną i plenerową, z pasją fotografuje życie ulicy, rejestrując różne oblicza współczesności. Interesują go podróże, dzięki nim nabiera dystansu do wielu aspektów codziennego życia. Poszukuje nowych form narracji fotograficznej, a głównym tematem jego twórczości jest człowiek. Podróżuje po wielu krajach Europy, Azji i Ameryki Południowej oraz Afryki, czego plonem są liczne wystawy fotograficzne. W latach 1983–1984 przebywał na urlopie twórczym w Caracas w Wenezueli, gdzie zaprezentował dwie wystawy indywidualne: *Ventanas y Puertas de La Guaira* (*Okna i drzwi La Guaira*) 1983 oraz *Inscripción fotologica* (*Zapis fotologiczny*) 1984. Jest autorem, współautorem i wydawcą wielu książek i albumów, m.in. *Śląsk Opolski — zabytki i przyroda* (2000), *Moszna — zamek i park* (1996, 1999), *Jubileusz 50-lecia ZAK* (1998), *Góra św. Anny* (2003), *Przyroda Śląska Opolskiego* (2003), *Opole — miasto, Stadt, town* (2004), *Śląsk Opolski — dziedzictwo i współczesność* (2005), *Almanach fotografii opolskiej* (2008), *Architektura Opola wpisana w dzieje miasta* (2008), *Opolskie z lotu ptaka* (2008), *Atrakcje turystyczne Śląska Opolskiego* (2008). Przez wiele lat pracował jako fotoreporter oraz specjalista dokumentacji fotograficznej i filmowej obiektów przemysłowych z ziemi i z lotu ptaka. W roku 2000 wykonał zbiorowy portret kilku tysięcy opolan. W dorobku twórczym ma ponad 70 wystaw autorskich, udział w ponad 500 zbiorowych wystawach fotograficznych oraz konkursach filmowych w kraju i za granicą, liczne nagrody i wyróżnienia. Swoje prace prezentował w wielu krajach, m.in. w Austrii, Chinach, Korei, Brazylii, Belgii, Danii, Francji, Niemczech, Czechach, Hiszpanii, Wenezueli i na Węgrzech. Od ponad 50 lat jest obecny w życiu kulturalnym Śląska Opolskiego jako organizator i współorganizator działań popularyzujących region.

www.hlawacz.pl

Daria **ILOW**

Absolwentka Wyższych Studiów Fotografii na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na kierunku fotografia. Od 2009 r. członek Związku Polskich Artystów Fotografików. Uczestniczyła w licznych wystawach zbiorowych oraz indywidualnych. Mieszka i pracuje we Wrocławiu.

E-mail: daria.ilow@gmail.com, galeria internetowa: http://cargocollective.com/dariailow

Paweł **JANCZARUK**

Członek ZPAF i Fotoklubu RP. Organizator Warsztatów Fotowidzenia, współtwórca Tylko Fotografia — Prawdziwa Szkoła Fotografii, prowadzący Pracownię Edukacji Fotograficznej ZUTW grupy Fotograficzna Fabryczna. Autor 37 wystaw indywidualnych. Uczestnik ponad 470 wystaw zbiorowych, gdzie otrzymał 75 nagród. Odznaczony Srebrnym Medalem Zasłużony dla Fotografii Polskiej, Brązową Odznaką Polskiej Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych i Złotą Odznaką Lubuskiego Towarzystwa Kultury. Prace w kolekcjach prywatnych w Polsce, Holandii, Niemczech, Francji, Czechach i Belgii. Uczestnik jury konkursów fotograficznych w Polsce i Niemczech. Autor książek *Wszystko, co chcę powiedzieć o otworkach*, *RetroFotografia, czyli dawne techniki fotograficzne*, *Wszystko, co wiem o technikach fotograficznych* i minialbumu *Puchełki, kiedy życie było piękne — łomografie z puchełkami*, *Jest taki samotny dwór*.

Tomasz **JODŁOWSKI**

Stypendysta Marszałka Województwa Śląskiego w Dziedzinie Kultury: projekt fotograficzny *Sound of Silesia*. Współtwórca zdjęć do ogólnopolskiej kampanii społecznej *Wychowały nas książki* na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Liczne nagrody w konkursach fotograficznych: I miejsce (ex aequo) w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Życie jest piękne" 2012; Nagroda Nikona — Mecenasa Konkursu Grand Press Photo 2012; I miejsce w kategorii portret zdjęcie pojedyncze w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym BZ WBK Press Foto 2012; wyróżnienie specjalne firmy NIKON w 7 Wielkim Konkursie Fotograficznym National Geographic 2011; I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Francja w obiektywie" 2011; I miejsce (ex aequo) w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Życie jest piękne" 2010; I miejsce w kategorii portret-fotoreportaż w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym BZ WBK Press Foto 2006; Grand Prix w Konkursie Śląskiej Fotografii Prasowej 2006. Uczestnik kilkudziesięciu wystaw krajowych i zagranicznych. Publikacje albumowe: *Polska i Polacy*, *303 zdjęcia, które musisz znać*, *10 lat Grand Press Photo, Fotografie Rzeczpospolitej 2006–2009*, *Poland Polska Polonia*, *Wielka woda*. Współautor książek: *Drugie życie kopalń*, *Babska szychta*, *Ratownicy — Pasja zwycięstwa*.

Katarzyna **KARCZMARZ**

Studia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego i w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie. Dyplom z fotografii w Wyższym Studium Fotografii w Jeleniej Górze. Interesuje się filozofią sztuki, a w szczególności autonomią fotografii jako medium sztuki. Zajmuje się fotografią portretową. Autorka trzech cykli fotografii autorskich (*Martwa natura*, *Ludzie i rzeczy* oraz *Autoportret*), które były prezentowane w formie wystaw indywidualnych i grupowych.

Piotr **KOMOROWSKI**

Urodzony w 1955 r. we Wrocławiu. W latach 1989–1995 związany z ideą fotografii elementarnej. Od 2000 r. zajmuje się fotografią inscenizowaną. Wystawiał w Polsce, Danii, Niemczech, Francji, Czechach, Słowacji, Litwie, Algierii, Jugosławii oraz USA. Autor tekstów krytycznych na temat fotografii, publikacje m.in. w „Sztuce", „Obscurze", „Exicie", „Formacie", „Akcencie" , „Odrze", „Imago" i innych czasopismach. Profesor ASP im. E. Gepperta we Wrocławiu. W Katedrze Sztuki Mediów na Wydziale Grafiki i Sztuki Mediów prowadzi Pracownię Fotografii Inscenizowanej.

Ryszard **KOPCZYŃSKI**

Urodzony w Polsce, od ponad 30 lat mieszka i prowadzi własne studio fotografii koncepcyjnej. Jako fotograf reklamowy pracuje dla wielu znanych regionalnych i międzynarodowych klientów. Szczegółowe informacje można znaleźć na jego internetowych prezentacjach: www.kopczynski.de, www.paularyszard.com. Oprócz kreatywnej pracy zawodowej realizuje artystyczne projekty autorskie. Najczęściej są one publikowane w postaci wielkoformatowych kalendarzy: *Weitundbreit* (*Szeroko i daleko*) — seria panoramicznych ściennych kalendarzy autorskich 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 i 2017, *Reisen mit Holga* (*Podróże z Holgą*) oraz *Zuhause mit Holga* (*Z Holgą w domu*) — seria kalendarzy fotografowanych analogowo kamerą Holga 2003, 2004, 2012. Wykonał też ponad 10 kalendarzy artystycznych dla różnych klientów i cykl około 50 portretów mniej lub bardziej znanych postaci z branży reklamowej. Od 1993 r. jest członkiem Niemieckiego Towarzystwa Fotografii DGPh, a od 1998 r. członkiem ZPAF. Uczestniczył w licznych wystawach w Niemczech, Holandii, Polsce, Anglii, USA, Francji i Maroku. Zdobywał wyróżnienia w prestiżowych międzynarodowych konkursach fotograficznych. Wiele jego prac znajduje się w kolekcjach prywatnych i publicznych.

Krzysztof **KOWALSKI**

Urodzony w1967 r. Jest członkiem ZPAF od 2007 r. W latach 1987–1994 zajmował się rysunkiem, wystawiając swoje prace na wystawach indywidualnych, głównie we Wrocławiu (ok. 15 ekspozycji). Od 1994 r. zajął się fotografią (choć pierwsze fotograficzne eksperymenty przeprowadził w połowie lat 80. XX w.). W wyniku poszukiwań treści i formy odkrył unikatową metodę obróbki odbitek barwnych. Efekt tych poszukiwań został zaprezentowany w 2001 r. na wystawach *Czas próby* i *Christophoros* w 2004 r. Autor, tworząc tematyczne cykle fotograficzne, stawia pytania z zakresu teologii, etyki oraz socjologii. Traktuje człowieka jako wartość samą w sobie, lecz jego istnienie rozpatruje w odniesieniu do Stwórcy. Absolut jest punktem wyjścia w jego poszukiwaniach, tak w obszarze „sacrum", jak i „profanum". Częste autokreacje przed obiektywem służą podkreśleniu autentyczności osobistych przeżyć z zakresu poruszanych problemów. W tych działaniach podejmowane jest wyzwanie wobec stechnicyzowanej, skoncentrowanej na konsumpcji współczesnej cywilizacji. Inspiracje czerpie z judeochrześcijańskich korzeni, wspierając się jednocześnie takimi prądami filozoficznymi, jak personalizm i dialogizm.

Krzysztof **KUCZYŃSKI**

Urodzony w 1964 r. we Wrocławiu. Absolwent Wyższego Studium Fotografii w Warszawie (dyplom w 1989 r., promotor Jerzy Lewczyński) oraz Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu na Wydziale Grafiki i Sztuki Mediów. Członek ZPAF od 2009 r. Nauczyciel fotografii w Zespole Szkół Rzemiosł Artystycznych w Jeleniej Górze od 2012 r. Autor pięciu wystaw indywidualnych oraz uczestnik kilkudziesięciu wystaw zbiorowych w kraju i za granicą.

www.krzysztofkuczynski.com, fabryka_fotografii@gazeta.pl

Stanisław **KULAWIAK**

Rocznik 1954. Po ukończeniu Szkoły Podstawowej w Bobrownikach nad Prosną i Liceum Ogólnokształcącego w Ostrzeszowie w latach 1973–1979 studiował na Wydziale Elektrotechniki, Automatyki i Elektroniki AGH w Krakowie. Fotografią zajmuje się od roku 1974, najpierw prowadził Studencką Agencję Fotograficzną, a dwa lata później wspólnie z przyjaciółmi założył Grupę Twórczą SEM i Jaszczurową Galerię Fotografii. W roku 1980 został członkiem Związku Polskich Artystów Fotografików. W latach 1983–1989 współpracował z Teatrem im. W. Bogusławskiego w Kaliszu, a w latach 1993–1999 pracował dla firmy Country Line w Niemczech. Od 1999 roku jest współwłaścicielem Oficyny Wydawniczej KULAWIAK. Autor wielu wystaw i publikacji, interesuje się edytorstwem i drukiem.

www.kulawiak.pl

Natalia LL **(LACH-LACHOWICZ)**

Urodziła się w 1937 r. w Żywcu. Studiowała w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych we Wrocławiu w latach 1957–1963. Zajmuje się fotografią, filmem, performensem, instalacją. Członek ZPAF od 1964 r. Współzałożycielka wraz z Andrzejem Lachowiczem, Zbigniewem Dłubakiem i Antonim Dzieduszyckim grupy „Permafo", działającej we Wrocławiu w latach 1970–1981. Od 1971 r. wystawia jako Natalia LL. W latach 2004–2013 wykładała w poznańskiej Akademii Sztuk Pięknych. Jej prace znajdują się w Muzeum Sztuki w Łodzi, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie, Muzeum Narodowym we Wrocławiu, Muzeum Narodowym w Gdańsku, Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK w Krakowie, Frauenmuseum w Bonn, Moderna Galerija w Lublanie, Ludwig Museum w Kolonii, International Center of Photography w Nowym Jorku, Musée d'Art de la Ville de Paris. Odznaczona srebrnym medalem Gloria Artis w 2007 r. W 2013 r. otrzymała nagrodę im. Katarzyny Kobro. Mieszka i pracuje we Wrocławiu.

Jacek **LALAK**

Urodzony w 1948 r. w Gorzowie Wlkp. Artysta fotografik, członek ZPAF. Absolwent Politechniki Poznańskiej (technika świetlna). Działalność twórcza od 1971 r. Uczestniczył w wielu konkursach i wystawach w kraju i za granicą. Brał udział jako fotoreporter w pielgrzymkach Jana Pawła II w Polsce. Współpracował z grupami twórczymi „Format", „Zespół 4+" czy ruch „Foto-Medium-Art". Jest autorem wielu indywidualnych wystaw, z których najważniejszą jest trzyczęściowa *Ślady* (Pamięć–Dotyk–Naświetlenia) oraz najnowsza *BARCELONA 1926*. W działalności twórczej wykorzystuje budowane osobiście kamery otworkowe, jak też technikę gumy dwuchromianowej. Tych trudnych technik uczy młodzież na zajęciach w MDK im. M. Kopernika we Wrocławiu, gdzie pracuje jako instruktor fotografii. Wiele lat pracował we Wrocławskich Szkołach Fotograficznych (Pho-Bos, AFA). Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz całokształt pracy twórczej w dziedzinie fotografii artystycznej został uhonorowany nagrodą Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

Magdalena **LASOTA**

Urodziła się w 1979 r. w epoce fotografii klasycznej, ale za aparat chwyciła, kiedy normą była technika cyfrowa. Zrobiła to, by dokumentować ulice ukochanego Wrocławia, który przez wiele

lat był jej inspiracją. Aby uporządkować swoją wiedzę fotograficzną, ukończyła Wyższą Szkołę Sztuki i Projektowania w Łodzi na kierunku fotografia oraz była słuchaczką w MFF „Kwadrat" we Wrocławiu. Z czasem fotografia coraz bliżej dotykała jej samej, już nie tylko poprzez jej miasto, ale także przez rodzinę (do niej zaliczają się trzy koty, które z pasją obserwuje i uwiecznia). Dotarła do autoportretu, który od lat jest jej ulubioną formą ekspresji. Uwieczniając własne stany emocjonalne i cielesność, daje wyraz swoim przekonaniom i ocenie świata. Człowiek staje się w jej fotografii centralnym punktem.

Adam **LESISZ**

Urodzony w 1948 r. we Wrocławiu, absolwent Wydziału Elektroniki Politechniki Wrocławskiej (1970). Z fotografią związał się w czasach studenckich, będąc w 1968 r. współzałożycielem Studenckiej Agencji Fotograficznej. Od 1984 r. członek ZPAF (nr leg. 582). W fotografii za najważniejszy jej pierwiastek uważa dokumentalność, który w swojej fotografii usiłuje połączyć z autonomiczną estetyką bezpośredniego obrazu fotograficznego.

Jarosław **MAJCHER**

Członek ZPAF, laureat I nagrody i Złotego Medalu FIAP oraz juror Międzynarodowego Konkursu Fotografii Górskiej im. Jana Sunderlanda. Krajoznawca, członek Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, autor kilkunastu albumów o najciekawszych regionach Polski (Tatry, Sudety, miejsca wpisane na listę UNESCO), a także książki o prekursorach fotografii tatrzańskiej *Tatry — Śladami pierwszych turystów i fotografów*. Najczęściej zajmuje się fotografią w podczerwieni oraz montażem cyfrowym. Prezentowane zdjęcie *Venezia — la fotografia* to próba ukazania zagrożeń, z jakimi na co dzień boryka się jedno z najbardziej wyjątkowych miast Europy.

Ewa **MARTYNISZYN**

Pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu oraz nauczyciel w Państwowym Pomaturalnym Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu. Członek ZPAF od 2005 r. Absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu na Wydziale Komunikacji Multimedialnej (1998–2004), specjalność fotografia (dyplomy licencjacki i magisterski zostały wyróżnione). Prowadziła kursy fotografii w technikach tradycyjnych i cyfrowych, warsztaty i plenery fotograficzne, była także kuratorem wystaw. Brała udział w licznych wystawach w kraju i za granicą. Ma na swoim koncie publikacje w książkach i czasopismach fotograficznych oraz dotyczących sztuki. Od 2004 r. zajmuje się tematyką monideł, tworząc współczesne obrazy tego rodzaju w Pracowni Fotografii i Monideł oraz pisząc teksty na ten temat i kolekcjonując stare monidła.

www.emonidla.pl

Marek **MARUSZAK**

Urodzony w 1952 r. Fotografią zawodowo zajmuje się od początku lat 70. Członek ZPAF od 1991 r.

Stanisław **MICHALSKI**

Urodzony w 1948 r. w Zabrzu. Zajmuje się fotografią ponad czterdzieści lat. Młodość spędził na Górnym Śląsku. W kręgu jego zainteresowań twórczych jest przede wszystkim portret i pejzaż. Tworzy czarno-białe fotografie przestrzeni postindustrialnych na Górnym i Dolnym Śląsku. Jest autorem 50 wystaw indywidualnych, brał udział w ponad 300 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. W swoich działaniach poszukuje nowych form narracji fotograficznej, eksperymentuje z użyciem nowych własnych technik, nadając fotografii inny wymiar.

Tomasz **MIELECH**

Urodził się w 1973 r. w Jeleniej Górze, mieszka w Górzyńcu pod Szklarską Porębą. Ukończył filozofię na Uniwersytecie Wrocławskim. Zajmuje się fotografią klasyczną, głównie dokumentalną. Prowadzi warsztaty z XIX-wiecznych technik fotograficznych. Jest wykładowcą Jeleniogórskiej Szkoły Fotografii. Należy do ZPAF od 2006 r.

tomasz.mielech@poczta.fm, www.tomaszmielech.com

Janusz **MONIATOWICZ**

Urodzony w 1958 r. Absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi i Akademii Filmowej FAMU w Pradze, gdzie ukończył Wydział Fotografii Artystycznej u prof. Jana Šmoka. Tematem jego pracy magisterskiej była historia polskiej fotografii lwowskiej. Zdjęcia jego autorstwa znalazły się w szeregu publikacji i albumach. Jest również wydawcą wielu publikacji. Jego prace znajdują się m.in. w kolekcjach: Victoria and Albert Museum w Londynie, UMPRUM w Pradze, Muzeum Spiskie w Lewoczy (Słowacja), Galerii Artystów w Spiskiej Nowej Wsi (Słowacja), Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze, BWA w Jeleniej Górze oraz w licznych zbiorach prywatnych. Jest autorem kilkunastu wystaw indywidualnych oraz współautorem kilkudziesięciu wystaw zbiorowych. Otrzymał wiele nagród i wyróżnień w konkursach i wystawach w kraju i za granicą. Od stycznia 2007 r. kieruje Oddziałem Karkonoskim Związku Polskich Artystów Fotografików w Jeleniej Górze. W 2012 r. został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego medalem Zasłużony dla Kultury Polskiej.

Janusz Piotr **MUSIAŁ**

Fotograf, filmowiec, kulturoznawca, twórca posługujący się różnymi mediami. Od 2015 r. adiunkt na Wydziale Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Członek Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami (od 2016 r.). Członek ZPAF (od 2005 r.). Od 2006 r. nauczyciel akademicki (fotografia, film, multimedia). Promotor prac dyplomowych z zakresu fotografii, filmu oraz nowych mediów (od 2010 r.). Uczestnik kilkudziesięciu konferencji i sympozjów (teksty, wykłady, odczyty). Kurator ponad 50 wystaw indywidualnych i tematycznych zbiorowych. Autor tekstów i recenzji poświęconych fotografii i nowym mediom (ponad 50). Twórca filmów eksperymentalnych podejmujących analizę i interpretację stanów granicznych i wzajemnych relacji medium fotografii, animacji i filmu oraz filmów dokumentalnych poświęconych sylwetkom autorów oraz ich twórczości. Autor ponad 150 wystaw i pokazów indywidualnych oraz zbiorowych, w tym ponad 30 tematycznych wystaw indywidualnych.

Piotr Maciej **NOWAK**

Od wielu lat uporczywie fotografuje. Eksperymentuje treścią, formą i techniką. W wypowiedzi unika realności. Najczęściej posługuje się autopsją subiektywną. Zamknięte w cyklach zestawy prac prezentował na wystawach indywidualnych i zbiorowych. Najważniejsze z nich to: *Drzewa i Kamienie* (2016), *Dualizm fotografii* (2015), *Ortofory pararzeczywistości* (2015), *Poszukiwane* (2014), *Skamieliny* (2013), *Fotografia chromatyczna* (2013), *Negatywy cyfrowe* (2013), *Kiczo-Akt* (2012), *Neurony historii* (2011), *Herby i totemy* (2011), *Spotkania* (2010), *Fotorysunki* (2009), *Nostalgia* (2008), *Fotografia fourierowska* (2007), *Ukradzione zdjęcia* (2006), *Nie na żarty* (2005), *Własne ślady* (2004), *FOTO-MEDIUM-ART, dedykowane Jerzemu Olkowi* (2004) *Fotografia chromoskedastyczna* (2003), *Autoportrety* (2002), *Koła i kwadraty* (2001), *Technika pseudosolaryzacji wielokrotnej* (2000), *Ładne zdjęcia* (1999), *Nieudane zdjęcia* (1998), *Ćwiczenia plenerowe* (1997), *Niepierwsza miłość* (1996). Obecnie prezentuje zestaw prac z cyklu *Globalizacja i indywidualizm*.

Mateusz **PALKA**

Rocznik 1985, fotograf, autor tekstów o sztuce, kurator wystaw, doktor nauk humanistycznych. Członek ZPAF. Zajmuje się krytyką, historią i estetyką fotografii, współpracuje z pismem „Format" oraz portalem Fototapeta.art.pl. Prowadzi bloga: www.mateuszpalka.blogspot.com. Portfolio: https://www.lensculture.com/mateusz-palka.

Michał **PIETRZAK**

Urodzony w 1977 r. w Bystrzycy Kłodzkiej. Mieszka i pracuje we Wrocławiu. Absolwent Wydziału Grafiki i Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Geperta we Wrocławiu, Wyższego Studium Fotografii w Jeleniej Górze oraz Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej. Autor wystaw indywidualnych i zbiorowych. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Członek ZPAF. Zawodowo zajmuje się architekturą. Twórczo wypowiada się głównie za pomocą fotografii oraz video, wykorzystując te media instrumentalnie jako narzędzia do realizacji własnych zamierzeń koncepcyjnych, bo jak sam mówi: „Fotografia nie ukazuje rzeczywistości, fotografia ją kreuje". W swoich pracach porusza zagadnienia jednostki w szerokim kontekście socjologiczno-urbanistycznym. Zestawia ją z pejzażem miejskim, który nie sprowadza się tylko do plastycznej formy wyidealizowanych przedstawień architektury. Jego założenia koncepcyjne odciskają się głęboko w formie obrazu, pozostając z nią w bezpiecznej harmonii. Finalne dzieło budowane jest wielopoziomowo, przybierając formę poliptycznych obiektów składających się z pozornie spójnych kadrów fotograficznych, które zestawiane są z obrazem ruchomym. I choć punktem wyjścia jest tu zawsze fotografia, to w efekcie końcowym tworzy ona z animacją video jedną spójną, równoważną całość. www.michalpietrzak.com; www.facebook.com/michpietrzak

www.youtube.com/user/michpietrzak

Przemysław **PIWOWAR**

Rocznik 1957. Absolwent Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej z 1983 r. Mieszka

i pracuje we Wrocławiu. Brał udział w kilkunastu wystawach fotograficznych. Laureat kilku konkursów fotograficznych. Ostatnim sukcesem jest zdobycie II miejsca na 2nd Wojnicz International Salon of Photography 2016 w kategorii portret. Członek Związku Polskich Fotografów Przyrody, a od grudnia 2016 r. członek ZPAF. Fotografuje między innymi architekturę, krajobraz, przyrodę, lecz najwięcej miejsca w jego fotografiach zajmuje CZŁOWIEK.

Wacław **ROPIECKI**

Ukończył matematykę i od 1977 r. należy do ZPAF. Był członkiem i współzałożycielem grupy „Format", współpracował z galerią „Foto-Medium-Art", galerią „Permafo" i łódzkimi animatorami „Strychu", „Konstrukcji w Procesie" i „Łodzi Kaliskiej". W latach 1980–1985 tworzył prace pod wspólnym hasłem *Do życia przez sztukę*. W 1981 r., w proteście przeciw wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego, całą swoją twórczość nazwał *Podróżującą Galerią WIĘCEJ ŚWIATŁA!* i unikając oficjalnych miejsc wystawienniczych, nosił w torbie prace zebrane w postaci Ksiąg, pokazując je w mieszkaniach prywatnych, biurach, pracowniach artystycznych itp. Od tamtej pory Galeria przeszła wiele zmian i obecnie w jej skład wchodzą następujące realizacje: *Internetowa Wersja Galerii* wysyłająca wirtualne obiekty ze *Zbioru szkiców, projektów i scenariuszy PORANNA KAWA!*; *Archipelag Podróżującej Galerii* zawierający wizerunki osobowości sztuki, kultury i nauki, którzy są jednocześnie czytelnikami *PORANNEJ KAWY!*; *PORANNA KAWA!* prezentowana w powyższych odsłonach w miejscach wystawienniczych przyjmuje postać przestrzennych fraktali, zawierających tylko częściowo dostępne dla odbiorcy przestrzenie, budowane za pomocą fotografii, tekstów, gestów malarskich, rzeźb, ready-made, video, instalacji itp.; *Przystań Podróżującej Galerii* to miejsce długoterminowej i regularnie uaktualnianej prezentacji *PORANNYCH KAW*! i *Archipelagu; Rosja Nieznana* — cykl wystaw i prelekcji o codziennym życiu ludzi żyjących w niecodziennych warunkach, bazujący na wieloletnim pobycie w tym kraju; *Archiwum Galerii* udostępnia wcześniej wykonane obiekty. Artysta ma na swoim koncie wiele wystaw indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą, a jego prace znajdują się w muzeach i zbiorach prywatnych Europy i USA.

Wirtualne Przystanie Podróżującej Galerii:
www.wroclaw.q–mapa.pl/artykuly/, www.Almanach–litera.pl, www.cojestgrane.pl,
Facebook: Mocna Poranna Kawa, Travelling Gallery MORE LIGHT

Andrzej **RUTYNA**

Urodzony w 1947 r., wrocławianin. Fotografią zajmuje się od lat 70. ubiegłego wieku. W latach 1979–1989 prowadził Wałbrzyską Galerię Fotografii. Członek ZPAF od 1985 r. Pracował jako pedagog w dziedzinie fotografii w Społecznym Liceum Sztuk Plastycznych ALA we Wrocławiu; wcześniej we Wrocławskich Szkołach Fotograficznych AFA (2000–2001), w PPSF Pho-Bos (do 2002) oraz ASPPiFA Abrys (od 2002). Otrzymał odznakę Zasłużony Działacz Kultury. Laureat nagrody Marszałka Województwa Dolnośląskiego za dokonania w dziedzinie fotografii w 2016 roku. Realizuje kreacyjne fotografie z zakresu pejzażu, aktu, kompozycji strukturalnych, gry barwy i światła. Wystawy indywidualne: *Foto-replay*, Wrocław, 1978; *Zapis koksownia*, Niš, Jugosławia, 1984, Tuła 1987; *Śląski rapsod*, Wałbrzych, 1986; *Światło*, Wrocław, 1992; *Kompozycje w pejzażu, znaki, ślady. . .* , Wrocław, 2006; *Body & Color*, Wrocław, 2007. Brał udział w wielu wystawach zbiorowych. Prace w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum w Wałbrzychu oraz w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą.

www.andrzej-rutyna.art.pl

Krzysztof **SAJ**

Artysta jest absolwentem Międzynarodowego Forum Fotografii „Kwadrat" i Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku historia sztuki. Brał udział w wielu wystawach zbiorowych i indywidualnych m.in. we Wrocławiu, Łodzi, Berlinie, Lwowie. Jego fotografie były publikowane w magazynach „Format", „Art&Business", „Rita Baum", „Odra", „Almanach Sztuki". Stale współpracuje z Ośrodkiem Kultury i Sztuki we Wrocławiu oraz pismem artystycznym „Format". Domeną autora jest fotografia miejska.

Grzegorz **SAWA-BORYSŁAWSKI**

Wrocławski artysta, fotograf, muzyk. Absolwent wrocławskiej Akademii Sztuk Pięknych. Członek ZPAF. Studiował też fotografię na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Skupia się głównie na fotografii za pomocą camery obscury, projektuje aparaty własnej konstrukcji na potrzeby artystycznych projektów. Laureat wielu nagród i wyróżnień z dziedziny fotografii. Tworzy czynnie od 2005 r. W dorobku ma liczne wystawy indywidualne i zbiorowe w Polsce i za granicą. Twórca pierwszych na świecie fotografii otworkowych z rejonu Czarnobylskiej Strefy Zamkniętej (ZONY).

Dorota **SITNIK**

Urodzona w 1981 r. we Wrocławiu. Absolwentka Wyższego Studium Fotografii AFA we Wrocławiu oraz Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Oprócz fotografii zajmuje się rysunkiem oraz projektowaniem graficznym. Brała udział w licznych wystawach w kraju i za granicą. Otrzymała dotychczas wiele nagród m.in.: nagrodę dla najbardziej obiecującego młodego artysty na Targach Młodej Sztuki MOST w Warszawie (2007); I miejsce w konkursie fotograficznym „Wodne skojarzenia" organizowanym przez firmę Aquanet SA pod patronatem epoznan.pl (Poznań 2012) oraz Grand Prix 13. edycji konkursu na autoportret ogłoszonego przez magazyn „Pokochaj Fotografię" (2013).

www.dorotasitnik.pl

Paweł **SOKOŁOWSKI**

Studiował w latach 2006–2008 na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, Wydział Komunikacji Multimedialnej, kierunek fotografia (studia magisterskie); 2005–2006 — studia podyplomowe — Kwalifikacyjny Kurs Pedagogiczny; Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości. 2000–2008 — Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu, kierunek realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego, specjalność fotografia (studia licencjackie); 1997–1999 — Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury w Krośnie. Autor licznych wystaw indywidualnych i zbiorowych.

Maciej **STAWIŃSKI**

Artysta zajmujący się fotografią, autor projektów artystycznych i dydaktycznych, kurator wystaw fotograficznych. Zajmuje się także dydaktyką fotografii. Uprawia autorską koncepcję fotografii. Rozciągnięte w czasie projekty fotograficzne (od 1978 r.) i eksperymentalne wideo (od 1990 r.) realizuje w estetyce obiektów i obrazów zwizualizowanych, fotografii gestu oraz dokumentu fotograficznego. Programowo używa różnych technologii klasycznych, cyfrowych (od 2000 r.) i hybrydowych. Obszarem jego zainteresowań jest szeroko pojęta problematyka tożsamości kulturowej i społecznej. Mieszka i pracuje we Wrocławiu. Jego prace i dokumentacje można znaleźć w zbiorach publicznych: Instytut im. J. Grotowskiego, Wrocław; Paris Audiovisuel, Paryż; Musée National d'Art Moderne Centre Georges Pompidou, Paryż; Muzeum Narodowe, Wrocław; Museu Comarcal de la Garrotxa, Olot, Hiszpania; Kunstverein Siegen, Siegen, Niemcy; Communication Gallery, Matsuyama, Japonia; Teatro Escola Célia Helena, Folias D'Arte e Chuca Toledo, São Paulo, Brazylia; Royal Holloway, University of London; University of British Columbia, Kanada; Routledge Performance Archive, UK.

Maciej **STOBIERSKI**

Członek ZPAF (leg. nr 825). Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach na kierunku grafika warsztatowa. Główny obszar artystycznych poszukiwań to Znaki Czasu, styk przeszłości z teraźniejszością. Wielbiciel naturalnego pleneru, wysokich gór, morza, sceny teatru i przemysłowych zakamarków. Autor wielu indywidualnych i zbiorowych wystaw oraz wydawnictw autorskich, albumowych i kalendarzy. Zajmuje się pracą dydaktyczną i warsztatami fotograficznymi.

Alina **ŚCIBOR**

Architekt, plastyk, fotograf, absolwentka Wydziału Architektury i Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Wrocławskiej oraz Międzynarodowego Forum Fotografii „Kwadrat". Zawodowo zajmuje się projektowaniem architektury i wnętrz. Wcześniej związana z Wytwornią Filmów Fabularnych we Wrocławiu przy projektowaniu kostiumów i realizacji filmów. Tworzyła również autorskie kolekcje mody. Należy do ZPAF i Stowarzyszenia Architektów Polskich. Uczestniczka wielu wystaw fotograficznych, autorka esejów o fotografii, laureatka polskich i międzynarodowych konkursów, wyróżniona w International Photography Awards 2015 w kategorii Professional/Abstract oraz w IPA Family of Man 2016 (www.photoawards.com).

Rafał K. **WARZECHA**

Absolwent Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego, studia doktoranckie na warszawskiej ASP. Pracę twórczą rozpoczął w 2000 r., a dydaktyczną w 2003. Obecnie jest asystentem w Katedrze Sztuki Mediów w Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu. Jest członkiem Związku Polskich Artystów Fotografików. Dotychczas zrealizował kilkanaście wystaw w kraju i za granicą. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego we Wrocławiu oraz w zbiorach prywatnych.

Ryszard **WEŁNOWSKI**

Od ponad 30 lat zajmuje się fotografią oraz filmem. Jest reżyserem, producentem, operatorem i fotografem. W 1989 otrzymał Primetime Emmy Award za wizualne efekty filmowe. Fotografie

z projektu *Obiekt historyczny Pratt and Whitney w Kansas City* były zrobione dla historycznej rejestracji nuklearnego obiektu, w którym podczas II wojny światowej produkowano silniki samolotowe. 170 dużego formatu czarno-białych negatywów z dokumentacji złożono w Bibliotece Kongresu w Waszyngtonie. Ważne projekty: Director of Cinematography, film fabularny *Pennhurst* 2010, reż. Michael Rooker; wizualne efekty do serialu *Lazy Town* 2004–2006; Executive Producer-Technical Director, film fabularny *No Network*, który zdobył ponad 20 międzynarodowych nagród; Director of Cinematography trzech filmów 50-minutowych dla National Geographic, serial *Day Under Fire*; *The Vietnam*, *Wilderness and Saipan-WW2*, *We The People*.

http://compositingexpert.com/posts/1

Marek **WESOŁOWSKI**

Urodził się w 1968 r. Fotografik, mieszkaniec Dąbrowy Górniczej. Od 2010 r. członek Okręgu Dolnośląskiego Związku Polskich Artystów Fotografików, członek Śląskiego Towarzystwa Fotograficznego i Żorskiego Towarzystwa Fotograficznego „Kadr" oraz nieformalnej „Grupy 999". Realizuje fotografie z zakresu portretu, pejzażu i reportażu. Właściciel firmy Virtual Studio. Swoje fotografie prezentuje na autorskim blogu: marekwesolowski.blogspot.com oraz stronie firmowej www. virtualstudio.pl.

Jerzy **WIKLENDT**

Urodził się w 1929 r. Z wykształcenia mgr inż. architekt, urbanista. Fotografuje od 1957 r. Tytuł Artist FIAP (AFIAP) otrzymał w 1968 r. Członek ZPAF od 1978 r. Swoje prace prezentował na 18 wystawach autorskich, uczestniczył w wystawach międzynarodowych FIAP i poza FIAP oraz w wielu wystawach i konkursach ogólnopolskich i krajowych, prezentując ponad 1200 prac, zdobywając nagrody, medale i wyróżnienie honorowe FIAP. Jego prace znajdują się w muzeach we Wrocławiu, Majdanku i Jeleniej Górze. Ma stronę autorską w *Photographers Encyklopedia International*, wydanej przez Editions Camera Obscura w Genewie. Odznaczony: Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką Zasłużony dla Dolnego Śląska, Odznaką MKiS Zasłużony Działacz Kultury, Srebrną Odznaką Federacji Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, medalami ZPAF na jego 40-lecie i 150-lecie fotografii oraz dyplomem ZPAF Za Zasługi dla Rozwoju Fotografii Polskiej, Srebrnym Orderem Fotoklubu RP Stowarzyszenie Twórców Zasłużony dla Fotografii Polskiej. Otrzymał tytuł Zasłużony dla Miasta Jeleniej Góry i nagrodę Marszałka Dolnośląskiego „Za szczególne osiągnięcia w dziedzinie kultury i za całokształt pracy twórczej w dziedzinie fotografii artystycznej". Honorowy członek Towarzystw Fotograficznych: Wrocławskiego, Jeleniogórskiego, w których pełnił również funkcje prezesa, Fotoklubu RP Stowarzyszenia Twórców i ŚSAFITA. Fotografuje architekturę, krajobraz i przejawy działalności człowieka w krajobrazie oraz uprawia reportaż i fotografię kreacyjną, którą nazwał chemofotografią. Tematem jego twórczości są przemiany w krajobrazie dokonane przez człowieka i architektura. Uprawiał reportaż i fotografię kreacyjną, którą nazwał „chemofotografią". Obecne jego przemyślenia fotograficzne oscylują wokół wydarzeń historycznych, które i jego dotyczyły. Mimo podeszłego wieku w dalszym ciągu prezentuje swoje prace na wystawach autorskich i zbiorowych.

Iwona **WOJTYCZA-FRONCKIEWICZ**

Urodzona w Brzegu, gdzie mieszka i pracuje, prowadząc z mężem studio fotograficzne. Ukończyła autorską szkołę wokalną Olgi Szwajgier Laboratorium Głosu w Krakowie, następnie w 2001 r. Studium Fotografii Pho-Bos, w 2003 r. Wyższe Studium Fotografii AFA we Wrocławiu. W 2006 r. ukończyła studia na Uniwersytecie Zielonogórskim z tytułem magistra sztuki spec. fotografia. Brała udział w wystawach indywidualnych w Polsce i za granicą. Od roku 2007 jest członkiem ZPAF. Fotografia jest dla niej obszarem refleksji i poszukiwaniem piękna w przestrzeni, która na pozór jest banalna i nieciekawa.

www.wojtycza-fronckiewicz.pl

Ryszard Antoni **WÓJCIK**

Urodził się 5/6 maja 1957 r. w Jaśle. Odbył studia na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie w latach 1981–1987. Członek Związku Polskich Artystów Plastyków oraz ZPAF. Od 1988 r. jest pracownikiem Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie. W 2005 r. założył pierwszą w Polsce Pracownię Konserwacji Archiwalnych Materiałów Fotograficznych kształcącą studentów Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki. Zajmuje się konserwacją archiwalnych materiałów fotograficznych. Uprawia własną twórczość artystyczną w dziedzinie malarstwa (w technice temperowej i olejnej), grafiki (drzeworyt, suche techniki wklęsłodrukowe), fotografii (tradycyjne techniki fotograficzne: papier solny, technika białkowa, cyjanotypia, kalitypia, guma dwuchromianowa, pigment, przetłok olejny). Współpracuje w zakresie ochrony i konserwacji historycznych materiałów fotograficznych z archiwami i muzeami państwowymi, m.in. z Muzeum Historycznym Miasta Krakowa, Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Zamkiem Królewskim na Wawelu.

Wojciech **ZAWADZKI**

Urodzony w 1950 r., uprawia fotografię od lat 70. Wywarł duży wpływ na ukonstytuowanie się nurtu „fotografii elementarnej" (lata 70.) oraz „fotografii czystej" (lata 80). Członek ZPAF. Kurator galerii „Korytarz" Jeleniogórskiego Centrum Kultury. Wykładowca fotografii w Wyższym Studium Fotografii w Warszawie, Zielonej Górze, kierownik i wykładowca w Wyższym Studium Fotografii w Jeleniej Górze, wykładowca w Studium Fotografii „Kwadrat" we Wrocławiu. Autor wykładów za granicą, m.in. w Danii. Od 1978 r. miał wiele wystaw indywidualnych, krajowych i zagranicznych, m.in. w galerii „Image" w Aarhus, galerii „Foto-Medium-Art" we Wrocławiu, „Małej Galerii" Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, galerii „Pusta" w Katowicach, galerii PF w Poznaniu, galerii B&B w Bielsku-Białej, BWA w Jeleniej Górze; uczestniczył w kilkudziesięciu wystawach zbiorowych, m.in. *Biennale Fotografii Polskiej*, *Wokół dekady — fotografia polska 1990–2000*, *Kontakty* (wszystkie edycje od 1989 r.), *Znaki czasu*. W latach 1998–2008 zrealizował dwie duże autorskie wystawy *Moja Ameryka* i *Olszewskiego 11*, które były prezentowane w najważniejszych galeriach w Polsce. Jego fotografie znajdują się w zbiorach: Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Sztuki Współczesnej w Hünfeld (Niemcy), Śląskiej Kolekcji Sztuki Współczesnej.

Waldemar **ZIELIŃSKI**

Związany z Bystrzycą Kłodzką, Oleśnicą i Wrocławiem, mieszkał i pracował przez 11 lat w Międzylesiu. Ukończył w 1979 r. fizykę doświadczalną na Uniwersytecie Wrocławskim oraz w 2000 r. fotografię na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Fotografii w Warszawie oraz ZPAF. Od 1978 r. bierze udział w wystawach zbiorowych. Realizuje również projekty indywidualne, m.in.: *Moje fascynacje historią fotografii*, Bystrzyca Kłodzka, 2012; *Silent Photographs*, Wrocław, 2007; *Znaki. Ślady*, Wrocław, 2004–2005; *Pejzaże możliwe*, Wrocław, 2002; *Taśmy na koniec wieku*, Bystrzyca Kłodzka, 1999; *Cienie, rusz cienie*, Wrocław, 1993–1997; *Mój teatr lalek*, Kłodzko, 1993; *Tłuste plamy*, Kłodzko, 1992. Zajmuje się też dydaktyką fotografii. Publikuje prace z historii fotografii.

BIOGRAPHIES

Ewa **ANDRZEJEWSKA**

Member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF). Graduate of the College of Photography in Warsaw. Together with Wojciech Zawadzki she manages the "Korytarz" ("Corridor") gallery program in Jelenia Góra and runs the College of Photography in Jelenia Góra. Ewa Andrzejewska organizes Jeleniogórska Wszechnica Fotograficzna (Jelenia Góra Photography Workshop) and the Mountain Photography Biennale. For several years she has participated in major Polish photography exhibitions at home and abroad, including *Biennale Fotografii Polskiej* (Polish Photography Biennale), *Wokół dekady — fotografia polska 1990–2000*, *Kontakty* (Around the Decade — Polish photography 1990–2000, Contacts) (in all editions since 1989), *Festiwal polskiej fotografii w Bratysławie* (Festival of Polish photography in Bratislava), *Polska fotografia w XX wieku* (Polish photography in the twentieth century) (exhibition prepared on the occasion of the 60th anniversary of ZPAF), *XX wiek w fotografii polskiej. Z kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi* (Twentieth Century in Polish Photography. From the collection of the Museum of Art in Łódź) in Tokyo. Ewa Andrzejewska is an author of numerous individual exhibitions presented in the years 1985–2006 in Poland, including such galleries as "Korytarz" ("Corridor") in Jelenia Góra, FF in Łódź, PF in Poznań, "Pusta" ("Blank") in Katowice, B & B in Bielsko-Biała, BWA in Jelenia Góra, "Mała Galeria" ("Little Gallery") ZPAF and the Centre for Contemporary Art in Warsaw, "Foto-Medium-Art" in Wrocław, Ethnographic Museum in Wrocław, PI in Gdynia, and abroad, including Denmark, Guatemala, France, Germany and Austria. She is also interested in broader aspects of ecology, which led to her participation in the *Ekologia w obiektywie 2006* (Ecology through a viewfinder) exhibition presented in the urban areas of Warsaw, Gdynia and Wrocław. Her photographs can be found in collections of the National Museum in Wrocław, Museum of Art in Łódź, Museum of Photography in Odense (Denmark), "Le Parvis" (France), Museum of Modern Art in Hünfeld (Germany).

Stefan **ARCZYŃSKI**

Born on 31 July 1916 in Essen, a fine art photographer, since 1951 an ordinary and honorary member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF). For many years Arczyński sat on the Artistic Council of the Association. The artist in interested in the landscape, portrait, documentary, and architecture, particularly industrial architecture. He is the author of a great number of individual exhibitions, invariably active despite his advanced age. The artist has also participated in a few dozen collective exhibitions. His photographs have been published in numerous albums and books in Poland. He received such awards, medals and distinctions as, for instance, Wrocław City Artistic Award (1959, 2002), Excellence FIAP (1963), Golden Cross of Merit (1974), Distinguished Cultural Service Award (1989), "Pride of Lower Silesia" Golden Badge (1989), Cultural Award of Silesia (granted by the Government of Lower Saxony — Hanover 1992), Gloria Artis Medal — silver (2006) and gold (2014), "Pride of Lower Silesian Province" Golden Honorary Badge (2016).

Czesław **CHWISZCZUK**

Chwiszczuk is active in the areas of photography, film and multimedia installations. In 1983 he graduated from the Camerawork Faculty of the Polish National Film, Television and Theatre School in Łódź. Since 1984, Chwiszczuk has been a member of the Polish Filmmakers Association and the Association of Polish Art Photographers. He worked at the K. Irzykowski Film Studio in Warsaw from 1984 to 1986 as an image operator and then at the Feature Film Studio in Wrocław between 1986 and 1992. Since 1984 Chwiszczuk has been a lecturer at the Eugeniusz Geppert University of Fine Arts in Wrocław, currently a professor at the Faculty of Media Art. His artistic output covers a number

of exhibitions, individual and group activities. As a camera operator, Chwiszczuk has worked on more than a dozen films (documentaries, feature films, cartoons and commercials). As a photographer he is interested in the multidimensional nature of space, creation or even reproduction of the subject–object–imagination relations in space and time.

Zdzisław **DADOS**

Zdzisław Dados has been involved in photography for over 50 years. He spent his youth in Lublin, where he was an active member of the Castle Photoclub in the 1960s. The artist became a member of ZPAF in 1979. In the 1980s Dados was engaged in advertising photography in the USA. The artist has lived in Wrocław since 1987. He is interested in landscapes and nature. His works have been displayed at over 250 exhibitions in Poland and abroad and he is an author of 29 individual shows. His works can be found in private collections and the National Museum in Wrocław.

Sławoj **DUBIEL**

Sławoj Dubiel was born in 1964 in Tarnowskie Góry. He pursued higher and specialised education in Opole, where he lives and works. He shows his works at original and curator-supervised exhibitions, attracting a lot of interest from various audiences, including photography critics. A holder of two scholarships granted by the Minister of Culture and National Heritage, Sławoj Dubiel creates mostly black-and-white photographs of post-industrial spaces and classic photographs of landscape. He records and documents changes taking place in the life of the region. Dubiel is an author of photographic cycles documenting a post-industrial area of Groszowice cement plant (2002), folk culture of Opole Silesia (2004), historical buildings of Paczków and Byczyna (2007) and National Memorial Sites in Łambinowice (2012). Member of the Association of Polish Art Photographers (2000), since 2011 the artist has co-authored Photographic Workshop Foundation 2.8, helping to organise the Opole Photography Festival.

Andrzej **DUDEK-DÜRER**

A performer, photographer, media artist, member of the Association of Polish Fine Artists (ZPAP) and Association of Polish Art Photographers (ZPAF). As a photographer and graphic artist, he collaborated with such magazines as "Sigma", "Odra", "Dekada Literacka", "Format", "Rampike" (Canada), "DOCK/S" (France), "Fotografia," or "Rita Baum". In 1979 Dudek-Dürer began his TRAVEL ART projects in Poland and later in Western Europe, Mexico, USA, Canada, Australia, New Zealand, Singapore, South Korea and Japan. He participated in numerous presentations of contemporary photography, e.g. Golden Amber, Gdańsk 1974; Foto Expo, Poznań 1977; 20th Century in Polish Photography from the collection of the Art Museum in Łódź, a presentation at the Shoto Museum of Art in Tokyo and the Nigata City Art Museum in Japan, 2006; Polish Photography in the 20th Century, Palace of Culture and Science, Warsaw 2007; Photography from the collection of the National Museum in Wrocław, 2007. The artist won an award of the Minister of Culture and National Heritage for his outstanding contribution to the Polish culture as well as an award of the Lower Silesia Province Governor for his remarkable achievements in the field of culture in 2014. His works and artistic documentation can be found at the National Museum in Warsaw, National Museum in Wrocław, Museum of Arts in Łódź, collection of the Lower Silesian Gallery of Fine Arts, Stedelijk Museum in Amsterdam, Museum of Modern Art in New York, Tate Gallery in London, City Art Institute Library in Sydney and the School of the Art Institute of Chicago.

http://www.a.dudek.durer.artwroc.com

Alek **FIGURA**

Born in Opole (1950), member of ZPAF since 1987 (ID no. 629). Figura works at the University of Fine Arts in Wrocław. In the years 1996–2014 he was a member of the editorial board of "Format" Art Magazine. He represented the Polish neo-avant-garde photography. In the years 1976–1981 Figura cooperated with the Wrocław F-M-A gallery, was a co-founder and member of the creative group of Foto-Medium-Art Seminar. In 1998 he received a scholarship of the Minister of Culture and National Heritage. Figura has participated in numerous individual and collective exhibitions at home and abroad. His works are found in the collections of the National Museum in Wrocław, the Ossoliński National Institute and private collections. Major exhibitions: *Structures,* Wrocław Gallery of Photography (1977); *Young Art Biennale*, Sopot (1978); *Time* Gallery "Kitano", Kobe, Japan (1979); *Young Art Biennale 80*, BWA, Łódź; *Media and cognition*, "Ai" gallery, Tokyo, Japan; *Expedition to the limits of photography*, the Polish Institute, Stockholm, Sweden; *International Biennale of Graphic Arts*, Palace of Arts, Kraków (1980); *Extended Photography*, International Biennale of Photography, Wiener Secession, Vienna, Austria (1981); *Polish intermedia photography*, BWA, Poznań; *Personalities of intermedia photography,* Centre for Contemporary Art, Warsaw (1988); *Conceptualism. Photographic medium*, Museum of the City of Łódź, Łódź (2010); *Syros ATR 2011*, Nieborów Museum — branch of the National Museum in Warsaw, Nieborów (2012); *The Truth*, FONS Gallery, Pardubice, Czech Republic (2013); *Metaphors of Reality*, DCF, Wrocław (2014); *27 ART-EKO*, BWA, Kielce (2014), *Dualism of Photography*, DCF, Wrocław (2016).

Tomasz **FRONCKIEWICZ**

A graduate of the Academy of Fine Arts in Wrocław. Holder of a DAAD scholarship (Braunschweig, Germany) and a scholarship of Z. Podkański, Minister of Culture and Fine Arts. Member of KiT Living Poets' Society in Brzeg and an artistic group named Continuation and Opposition. Together with his wife Fronckiewicz runs a photographic studio. Cultural promoter, member of the Polish Artists Association (Wrocław Division) and Association of Polish Art Photographers (ZPAF) — Lower Silesia Area.

Barbara **GÓRNIAK**

Art graduate of the University in Zielona Góra and AFA College of Photography in Wrocław. Member of ZPAF and of informal group "999". Lives and works in Wrocław. The main fields of her work include documentary, natural, portrait, and subjective photography. In the artist's opinion, photography is a constant effort, creative imperative to consolidate her own observations and experiences. Photographic series: *Castles of Lower Silesia* (2001), *Symbolic reality* (2005), *Illusions* (2008), *Presence* (2009), *Art of survival* (2010), *The tree of life* (2010), *Signs of time* (2010), *Desert* (2011), *Daisy's return* (2012), *The shape of the present* (2012), *Stray souls — Czoch Castle* (2013), *Existence* (2013), *Wrocław Nocturnes* (2014), individual and collective exhibitions. Her exhibition entitled *Churches of Peace in Lower Silesia* (2013) was presented in Lower Silesia, Austria, German towns, Brussels and Lvov. Her photographs are published in albums, catalogues, magazines and on websites. She helps to organise and coordinates activities undertaken to promote photography, such as an outdoor photographic workshop entitled *In the Face of Time and Place*. . . In 2016 her exhibition *Wrocław Nocturnes* was presented on premises of the Embassy PR in the Hague.

www.barbaragorniak.pl

Zenon **HARASYM**

Born in 1941 in Borysław, Harasym graduated from the Wrocław University of Technology in 1964 and received a PhD at the Institute of Electrical Metrology at the Wrocław University of Technology in 1976. ZPAF member since 1978. Since 1994 Harasym has used the alias Nez O'Hara. Co-founder of the artistic groups named "six" (1961–1962) and "Odra-65" (1965). The artist has participated in over 310 collective exhibitions at home and abroad, winning numerous awards. His artistic achievements include sixty individual exhibitions. In 2009 he was awarded "Merit for Polish Culture" by the Minister of Culture and National Heritage. His works can be seen in the collections of the National Museum in Wrocław, Museum of Sport in Warsaw, Liptovsky Museum in Ružomberok (Slovakia), Zeiler Photo und Film Museum in Zeil am Main (Germany). The artist's biography is published in *Encyclopédie internationale des photographes de 1839 à nos jours*, Neuchâtel 1997, *Anthology of Polish Photography 1839–1989*, Lucrum, Bielsko-Biała 1999, *Biographical Dictionary of Polish Photographers 1846–2006*, ZPAF, Warsaw 2008. For over thirty five years Harasym has been collecting old photographs. He is a member of the Association of Historians of Photography and an author or co-author of ten books on the history of photography and guidebooks for collectors of old photographs.

Roman **HLAWACZ**

Roman Hlawacz is a member of the Association of Polish Art Photographers. Dealing with studio and plein-air photography, he passionately takes pictures of street life, recording various faces of the present day. The artist is interested in travels and it is thanks to them that he looks at many aspects of everyday life with reserve. He searches for new forms of photographic narration, with the human being as the core of his work. Hlawacz travels to many countries of Europe, Asia, South America and Africa, which yields numerous photographic exhibitions. From 1983 to 1984 he spent a creative holiday in Caracas in Venezuela where he presented two individual exhibitions: *Ventanas y Puertas de La Guaira* (Windows and Doors of La Guaira) 1983 and *Inscripción fotologica* (Photological Record) 1984. The artist is an author, co-author and editor of numerous books and albums, such as *Opole Silesia — Monuments and Nature* (2000), *Moszna — Castle and Park* (1996, 1999), *Fiftieth Anniversary of ZAK* (1998), *Saint Anna Mountain* (2003), *Nature of Opole Silesia* (2003), *Opole — Miasto, Stadt, Town* (2004), *Opole Silesia — Heritage and the Present* (2005), *Almanac of Opole Photography* (2008), *Architecture of Opole in the City's History* (2008), *Opole Region from the Bird's Eye View* (2008), *Opole Silesia Tourist Attractions* (2008). Hlawacz used to work as a photojournal-

ist and expert in photographic and filming documentation, photographing such industrial facilities from the earth and from flight of a bird. His achievements include over 70 individual exhibitions and participation in 500 collective photographic exhibitions and film contests in Poland and abroad. The artist has won numerous awards and distinctions, displaying his works in several countries, e.g. Austria, China, Korea, Brazil, Belgium, Denmark, France, Germany, Czech Republic, Spain, Venezuela and Hungary. For over 50 years Hlawacz has participated in the cultural life of Opole Silesia as an organiser and co-organiser of activities aimed at promoting the region.

www.hlawacz.pl

Daria **ILOW**

A photography faculty graduate of Higher Studies of Photography at the University of Fine Arts in Gdańsk. Since 2009 a member of the Association of Polish Art Photographers. Daria Ilow has participated in numerous collective and individual exhibitions. The artist lives and works in Wrocław.

E-mail: daria.ilow@gmail.com, Web Gallery: http://cargocollective.com/dariailow

Paweł **JANCZARUK**

Photographer, organizer of the Fotowidzenia Workshop, co-founder of a school called Only Photography — True School of Photography. Janczaruk runs a ZUTW Photographic Education Workshop of the group named Fotograficzna Fabryczna. Author of 37 individual exhibitions and participant of more than 470 collective exhibitions, who received 75 awards. The artist was awarded the Silver Medal "Merit for Polish Photography", Bronze Medal of the Polish Federation of Photographic Societies and Gold Medal of the Lubuskie Culture Society. His works can be found in private collections in Poland, the Netherlands, Germany, France, the Czech Republic and Belgium. Juror at photographic competitions in Poland and Germany. Author of *Everything I want to say about the pinholes, RetroPhotography or old photographic techniques, Everything I know about photographic techniques* and a mini-album entitled *Plush creatures: when life was beautiful — lomography with plush creatures, There is such a lonely manor*.

Tomasz **JODŁOWSKI**

Cultural Scholarship of the Silesian Province Governor: a photographic project Sound of Silesia. Co-author of photographs used in the all-Polish social awareness campaign Educated by Books, coordinated by the Ministry of Culture and National Heritage. Numerous awards in photographic competitions: 1st place (jointly with another contestant) at the "Life is Beautiful" All-Polish Photographic Contest 2012; Nikon Award from the patron of the Grand Press Photo Contest 2012; 1st place in the individual photo portrait category at the All-Polish Photographic Contest BZ WBK Press Foto 2012; special distinction from NIKON at the 7th Great Photographic Competition of National Geographic 2011; 1st place at the "France on Camera" All-Polish Photographic Contest 2011; 1st place (jointly with another contestant) at the "Life is Beautiful" All-Polish Photographic Contest 2010; 1st place in the portrait/photodocumentary category at the All-Polish Photographic Contest BZ WBK Press Foto 2006; Grand Prix at the Silesian Press Photography Competition 2006. Participated in a few dozen exhibitions in Poland and abroad. Album publications: *Poland and Polish People, 303 Photographs You Need To Know*, *Ten Years of Grand Press Photo*, *Photographs of the Republic of Poland 2006–2009*, *Poland Polska Polonia*, *Great Water*. Co-author of books: *Second Life of Mines*, *Women's Shift*, *Rescuers*. *Passion for Victory*.

Katarzyna **KARCZMARZ**

Studied at the Wrocław University Faculty of Natural Sciences and Social Psychology School in Warsaw. A degree in photography from the Photography College in Jelenia Góra. Interested in philosophy of art, and particularly in autonomy of photography as an art medium. Engaged in portrait photography. Author of 3 cycles of original photographs (Still Life, People and Things, Self-Portrait) displayed at individual and collective exhibitions.

Piotr **KOMOROWSKI**

Born in 1955 in Wrocław. From 1989 to 1995 connected with the concept of elementary photography. Since 2000 engaged in staged photography. Exhibitions in Poland, Denmark, Germany, France, Czech Republic, Slovakia, Lithuania, Algeria, Yugoslavia and USA. Author of critical texts on photography published in such magazines as, for instance, "Sztuka", "Obscura", "Exit", "Format", "Akcent", "Odra" or "Imago"."Professor at the E. Geppert Fine Arts University in Wrocław. The artist is in charge of the Staged Photography Club of the Institute of Media Art at the Faculty of Graphics and Media Art.

Ryszard **KOPCZYŃSKI**

The artist was born in Poland but for the past 30 years he has been living in Germany, where he runs his own conceptual photography studio. As an advertising photographer Kopczyński works for many famous regional and international customers. Details information may be obtained from his online presentations: www.kopczynski.de, www.paularyszard.com. Apart from his creative professional duties, Kopczyński pursues his own artistic projects, usually published in the form of large format calendars: *Weitundbreit* (free translation: '*Wide and Far*') — a series of original panoramic wall calendars 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 and 2017, *Reisen mit Holga* ('*Travels with Holga*') and *Zuhause mit Holga* ('*With Holga at Home*') — a series of calendars made with a Holga analogue camera 2003, 2004, 2012. Kopczyński has also created 10 artistic calendars for various customers and a series of about 50 portraits of less or better known personalities from the advertising industry. Since 1993 a member of the German Photography Association (DGPh), the artist joined the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) in 1998. Kopczyński participated in numerous exhibitions in Germany, Holland, Poland, England, USA, France and Morocco, winning awards at prestigious international photographic competitions. A lot of his works can be found in private and public collections.

Krzysztof **KOWALSKI**

Born in 1967. A member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 2007. The artist was engaged in drawing from 1987 to 1994, displaying his works at individual exhibitions, mainly in Wrocław (about 15 presentations). Kowalski has been engaged in photography since 1994 (yet started to experiment with photography in the mid-1980s). In the effect of his experiments on form and substance he discovered a unique way of the processing of colour prints. The results were presented at *The time of trial* exhibition in 2001 and *Christophoros* in 2004. By creating thematic photographic series he asks questions concerning theology, ethics and sociology. A man, in the artist's opinion, has a value of his own but Kowalski investigates his existence with a reference to the Creator. The absolute is a starting point for his research both in the sphere of the "Sacred" and the "Profane". He employs frequent auto-creations in front of the objective in order to highlight the authenticity of his personal experiences in the scope of the topics he touches. These actions take up the gauntlet against the modern, computerized, consumption-centred civilization. He draws inspiration from Judeo-Christian roots simultaneously taking advantage of such philosophical schools as personalism and dialogism.

Krzysztof **KUCZYŃSKI**

Born in 1964 in Wrocław. Graduate of the College of Photography in Warsaw (diploma in 1989, supervisor: Jerzy Lewczyński) and Fine Arts University in Wrocław, Faculty of Graphics and Media Art. Member of ZPAF since 2009. Teacher of photography in the Secondary School of Applied Arts in Jelenia Góra since 2012. Author of 5 individual exhibitions. Participated in a few dozen collective exhibitions in Poland and abroad.

www.krzysztofkuczynski.com, fabryka_fotografii@gazeta.pl

Stanisław **KULAWIAK**

Born in 1954. He attended primary school in Bobrowniki nad Prosną and high school in Ostrzeszów. In 1973–1979 he studied at the Faculty of Electrical Engineering, Automatics and Electronics at Cracow's AGH. He has been involved with photography since 1974, first running the Student Photography Agency, and two years later establishing the Creative Group SEM and Photography Gallery at Jaszczury with his friends. In 1980 he became a member of ZPAF (Association of Polish Art Photographers). He's the author of numerous exhibitions and publications. He is co-owner of the Oficyna Wydawnicza Kulawiak.

www.kulawiak.pl

Natalia **LACH-LACHOWICZ**

Born in 1937 in Żywiec, the artist studied at the State School of Fine Arts in Wrocław from 1957 to 1963. She is engaged in photography, film, performance arts and installations. A member of ZPAF since 1964, Lach-Lachowicz, working together with Andrzej Lachowicz, Zbigniew Dłubak and Antoni Dzieduszycki, co-founded the "Permafo" group that was active in Wrocław between 1970 and 1981. Since 1971 she has been using the name Natalia LL. From 2004 to 2013 she taught at the Fine Arts University in Poznań. Her works can be found at the Art Museum in Łódź, Ujazdowski Castle Contemporary Art Centre in Warsaw, National Museum in Wrocław, National Museum in Gdańsk, National Museum in Warsaw, MOCAK Contemporary Art Museum in Kraków, Frauenmuseum in Bonn, Moderna Galerija w Ljubljana, Ludwig Museum in Cologne, International Center of Photography in New York, Musée d'Art de la Ville de Paris. The artist received a Gloria Artis Silver Medal in 2007 and Katarzyna Kobro Award in 2013. She lives and works in Wrocław.

Jacek **LALAK**

Born in 1948 in Gorzów Wielkopolski. Artistic photographer, member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF). Lalak graduated from the Poznań University of Technology (specializing in lighting technology). The artist has been engaged in photography since 1971, taking part in many contests and exhibitions both in Poland and abroad. As a photographer he participated in two pilgrimages of pope John Paul II to Poland. He co-operated with such artistic groups as Format, Team 4+ or Foto-Medium-Art. Lalak is an author of numerous individual exhibitions the most important of which is a three-part presentation named *Tracks* (Memory-Touch-Exposures) and the most recent *BARCELONA 1926*. In his works he uses pinhole cameras, which he builds by himself, and a dichromate gum technique. He teaches these difficult techniques to young students at the Copernicus Community Centre in Wrocław, where he works as a photography instructor. For many years he worked for photography schools in Wrocław (Pho-Bos, AFA). The artist was awarded a medal of the Lower Silesia Province Governor for his remarkable achievements in the field of culture and his overall contribution to artistic photography.

Magdalena **LASOTA**

She was born in the year 1979, in the age of analogue photography but when she grabbed a camera, digital technology was already a standard. Her goal was to document the streets of her beloved Wrocław, which remained her inspiration for many years. In order to give a firm foundation to her knowledge of photography, Lasota decided to study the subject and graduated from the Higher School of Art and Design in Łódź and the "Square" International Forum of Photography in Wrocław. With time, Magdalena Lasota's photography became more and more focused on herself and the self-portrait was her favourite topic for years. Immortalizing her own emotional states and corporality, she expresses her views and opinions on the world. The human being becomes the central point of her photography.

Adam **LESISZ**

Born in 1948 in Wrocław, Lesisz graduated from the Electronics Faculty of the Wrocław University of Technology (1970). He has been interested in photography since he was a student. In 1968 he co-founded the Student Photographic Agency. Member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 1984 (ID number 582). In his opinion, the most essential component of photography is its documentary nature, therefore he tries to combine it with autonomous aesthetics of a direct photographic image.

Jarosław **MAJCHER**

Member of ZPAF, winner of the 1st Prize and Gold Medal of FIAP and juror of the Jan Sunderland International Mountain Photography Contest. Excursionist, member of the Polish Tatra Association, author of more than ten albums about the most interesting regions of Poland (Tatra Mountains, Sudetes, places entered in the UNESCO list) and a book on Tatra photography precursors: *Tatra Mountains. In the Footsteps of the First Tourists and Photographers*. The artist is usually engaged in infrared photography and digital montage. The photograph exhibited, *Venezia — la fotografia*, is an attempt to show the hazards that this one of the most charming cities in Europe has to face every day.

Ewa **MARTYNISZYN**

A lecturer at the Media Arts Department of E. Geppert University of Fine Arts in Wrocław and a teacher at the National Post-Secondary Education College of Cultural Animation and Librarianship in Wrocław. A member of ZPAF since 2005. A graduate of the University of Fine Arts in Poznań, Department of Multimedia Communication (1998–2004), specialised in photography (BA and MA honours degrees). Martyniszyn conducted training courses in traditional and digital photographic techniques, photo workshops and outdoor photography courses. She has been an exhibition curator and participated in numerous photographic exhibitions in Poland and abroad. Her works have been published in books and magazines concerning photography and art. Since 2004 she has been interested in wedding portraits, writing about them, collecting them and creating contemporary wedding portraits in her Studio of Photography and Wedding Portraits.

www.emonidla.pl

Marek **MARUSZAK**

Born in 1952 in Opole. Professionally engaged in photography since 1970. A member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 1991.

Stanisław **MICHALSKI**

Born in 1948 in Zabrze, Michalski has been a photographer for over forty years. He spent his youth in Upper Silesia. As an artist, he mainly focuses on the portrait and landscape, creating black and white photographs of post-industrial sites in Upper and Lower Silesia. He is the author of 50 individual exhibitions who has also taken part in over 300 collective shows in Poland and abroad. In his activities, Michalski looks for new forms of photographic narration and experiments with novel techniques of his own, giving photography a new dimension.

Tomasz **MIELECH**

Born in 1973 in Jelenia Góra, Mielech lives in Górzyniec near Szklarska Poręba. The artist completed philosophy studies at Wrocław University. Engaged in classic, mainly documentary photography, Mielech conducts workshops in 19th century photographic techniques. Lecturer at Jelenia Góra School of Photography. Member of ZPAF since 2006.

tomasz.mielech@poczta.fm, www.tomaszmielech.com

Janusz **MONIATOWICZ**

Born in 1958, Janusz Moniatowicz is a graduate of the National Higher School of Film, Television and Theatre in Łódź and the FAMU Film Academy in Prague, where he graduated from prof. Jan Šmok's Department of Creative Photography. The subject of his final thesis was the history of the Polish photography of Lviv. His photographs can be seen in a number of publications and albums. He also edited many publications. His works are found in many collections including: Victoria and Albert Museum in London, UMPRUM Prague, Spišské Museum in Levoča (Slovakia), Artists Gallery in Spišská Nová Ves (Slovakia), Ceramics Museum in Bolesławiec, Karkonosze Museum in Jelenia Góra, BWA in Jelenia Góra and in many private collections. Moniatowicz is an author of several individual exhibitions and a co-author of dozens of collective exhibitions. He has received many awards and certificates of distinction in competitions and exhibitions at home and abroad. Since January 2007 Moniatowicz has been in charge of the Karkonosze Division of the Association of Polish Art Photographers in Jelenia Góra. In 2012 he was awarded a medal "Merit for Polish Culture" by the Ministry of Culture and National Heritage.

Janusz Piotr **MUSIAŁ**

A photographer, film-maker, cultural expert, artist using various media. Since 2015 a lecturer at Krzysztof Kieślowski Faculty of Radio and Television at the University of Silesia in Katowice. Member of the Polish Society of Film and Media Research since 2016 and the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 2005. University teacher since 2006 (photography, film, multimedia). Supervisor of graduation projects regarding photography, film and new media (since 2010). Participant in a few dozen conferences and seminars (theses, lectures, papers). Curator of over 50 individual and collective thematic exhibitions. Author of over 50 texts and reviews about photography and new media. Author of experimental films devoted to analysis and interpretation of ultimate statuses and interrelations between photography, animation and film. Creator of documentaries dedicated to artists and their works. Author of more than 150 individual and collective exhibitions and presentations, including over 30 individual thematic exhibitions.

Piotr Maciej **NOWAK**

An experienced and passionate photographer, experimenting with content, form and technique. While making his artistic statements, Nowak avoids reality and he most often uses the subjective post-mortem examination. Arranged in cycles, sets of his works have been displayed at individual and collective exhibitions. The most important ones are: *Trees nad stones* (2016), *Ortofory pararzeczywistości* (2015), *Wanted* (2014), *Fossils* (2013), *Chromatic Photography* (2013), *Digital Negatives* (2013), *Kitsch-Act* (2012), *History Neurons* (2011), *Emblems and totems* (2011), *Meetings* (2010), *Photodrawings* (2009), *Nostalgia* (2008), *Fourier Photography* (2007), *Stolen photographs* (2006), *Not for fun* (2005), *Own traces* (2004), *FOTO-MEDIUM-ART, dedicated to Jerzy Olek* (2004) *Chromoskedasic photography* (2003), *Self-portraits* (2002), *Circles and squares* (2001), *Multiple solarization technique* (2000), *Nice pictures* (1999), *Failed pictures* (1998), *Outdoor exercise* (1997), *Not first love* (1996). Now he exhibits a set of works entitled *Globalizations and indyviduality*.

Mateusz **PALKA**

Born in 1985, a photographer, author of texts about art, curator of exhibitions, holder of a doctoral degree in the humanities, member of ZPAF. Engaged in the criticism, history and aesthetics of photography, Palka collaborates with the magazine "Format" and the web portal Fototapeta.art.pl. Blog: www.mateuszpalka.blogspot.com. Portfolio: https://www.lensculture.com/mateusz-palka.

Michał **PIETRZAK**

Born in 1977 in Bystrzyca Kłodzka. Michał Pietrzak lives and works in Wrocław. He graduated from Eugeniusz Geppert University of Fine Arts in Wrocław (Faculty of Graphics and Media Art), Photography College in Jelenia Góra and Technical University in Wrocław (Faculty of Architecture). His works have been displayed at individual and collective exhibitions and can be found in the National Museum in Wrocław. He is a member of ZPAF, professionally engaged in architecture. Pietrzak mainly utilizes photography and video, treating them as tools to achieve his own conceptual objectives, because he says that: "Photography does not show reality. Photography creates reality". In his works, the artist explores the problem of the human being in a wide sociological and urban context. A person is juxtaposed with a city landscape that does not come down only to a vivid form of idealized manifestations of architecture. His conceptual principles leave a distinctive impression on the form of the image, staying in safe harmony with this form. The final piece of art is built multidimensionally, assuming the form of polyptych-like objects composed of seemingly coherent photographic frames that are juxtaposed with a moving picture. A photograph is always a starting point, yet eventually, together with video animation, it forms a coherent, well-balanced whole.
www.michalpietrzak.com, www.facebook.com/michpietrzak
www.youtube.com/user/michpietrzak

Przemysław **PIWOWAR**

Born in 1957. Piwowar graduated from the Technical University in Wrocław, Faculty of Architecture, in 1983. He lives and works in Wrocław. The artist has participated in more than 10 photographic exhibitions and won several photographic competitions. His most recent success is the 2nd place at the 2nd Wojnicz International Salon of Photography 2016 in the portrait category. He is a member of the Polish Nature Photographers Association and — since December 2016 — ZPAF. Piwowar takes pictures of architecture, landscape and nature but the main focus of his work is always the HUMAN BEING.

Wacław **ROPIECKI**

A graduate in mathematics and a member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 1977, Ropiecki belonged to and co-founded the Format Group and collaborated with the Foto-Medium-Art and Permafo galleries as well as animators of Strych, Konstrukcja w Procesie and Łódź Kaliska from the city of Łódź. In the years 1980–1985 the artist created works known as *Towards Life Through Art*. In 1981, in protest against the imposition of martial law in Poland, he named all his works *Travelling Gallery MORE LIGHT!* avoiding official places of exhibition, he would carry his works collected in his Books and show them in private homes, offices, studios, etc. His *Travelling Gallery* has undergone many changes and now consists of the following projects: *Online Version of The Gallery* sending virtual items from his *MORNING COFFEE! Collection of Sketches, Projects and Scenarios; Travelling Gallery Archipelago* containing images of personalities from the world of art, culture and science, who read his *MORNING COFFEE!; MORNING COFFEE!*, when displayed at higher stages in places of exhibition, takes a form of spatial fractals which contain spaces only partially available to the public; they are built with photographs, texts, painting gestures, sculptures, ready-made, videos, installations, etc.; *Travelling Gallery Harbour* is a place of a long-term and regularly updated exhibition of *MORNING COFFEES! and Archipelago*; *Russia Unknow* — a series of exhibitions and lectures about the daily lives of people living in unusual conditions, based on the artist's experiences of living in this country for many years; *Gallery Archive* makes previously completed items available to the public. Wacław Ropiecki's works have been displayed at numerous individual and collective exhibitions in Poland and abroad. His works can be found in museums and private collections in Europe and the USA.

Virtual Harbours of the Travelling Gallery:
www.wroclaw.q–mapa.pl/artykuly/, www.Almanach–litera.pl, www.CoJestGrane.pl,
Facebook: Mocna Poranna Kawa, Travelling Gallery MORE LIGHT.

Andrzej **RUTYNA**

Born in 1947, based in Wrocław, a photographer since the 1970s. In the years 1980–1989 Rutyna managed the Wałbrzych Photographic Gallery. A member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF) since 1985. He worked at the ALA Artistic Community High School as a photography teacher; previously at AFA Photography Schools in Wrocław (2000–2001), Private School of Photography Pho-Bos (until 2002) and ASPPiFA Abrys (since 2002). Rutyna received a Distinguished Culture Activist Medal. Winner of the award of the Marshal of the Dolnośląski Province for achievements in the field of photography in 2016. His creative photography pertains to landscapes, nudes, structural compositions and games of light and colour. Individual exhibitions: *Foto-replay*, Wrocław, 1978; *The Recording of Carbonization*, Niš, Yugoslavia, 1984, Tuła, 1987; *Silesian Rhapsody*, Wałbrzych, 1986; *The Light*, Wrocław, 1992; *Compositions in Landscape, Signs, Traces*. . . , Wrocław, 2006; *Body & Color*, Wrocław, 2007. The artist participated in numerous collective exhibitions and his works can be found in collections of the National Museum in Wrocław, Museum of Wałbrzych and private collections in Poland and abroad.

www.andrzej-rutyna.art.pl

Krzysztof **SAJ**

Krzysztof Saj was born in Wrocław in 1982. He is a graduate of the "Kwadrat" International Forum of Photography but he also graduated in the History of Art at the University of Wrocław. Saj is also a member of the Association of Polish Art Photographers. Specializing in urban photography, he has participated in many collective and individual exhibitions in Wrocław, Łódź, Berlin, Gorzów and Lviv. His photographs were published in "Format", "Art&Business", "Rita Baum", "Odra" and "Art Almanac". He collaborates with the Centre for Culture and Arts and an artistic magazine named "Format". The artist is mainly interested in urban photography.

Grzegorz **SAWA-BORYSŁAWSKI**

Wrocław-based artist, photographer and musician, a graduate of the University of Fine Arts in this city, a member of ZPAF. He also studied photography at the University of Fine Arts in Poznań. Sawa-Borysławski is mainly interested in camera obscura, designing his own cameras for his artistic pursuits. Active since 2005, he has won many awards and distinctions in the area of photography and participated in numerous individual and collective exhibitions in Poland and abroad. He is the author of the first pinhole photographs from the Chernobyl Exclusion Zone in the world (ZONES).

Dorota **SITNIK**

Born in 1981 in Wrocław. A graduate of AFA College of Photography in Wrocław and the Institute of Fine Arts at Zielona Góra University. Apart from photography, she is engaged in drawing and graphic design. Sitnik has taken part in numerous exhibitions in Poland and abroad, winning many awards for her photographs, e.g. an award for the most promising young artist at BRIDGE Young Art Fair in Warsaw (2007); 1st place at the "Water Associations" Photographic Contest organised by Aquanet SA under the patronage of epoznan.pl (Poznań 2012) and Grand Prix at the 13th edition of a self-portrait competition of the magazine "Pokochaj Fotografię" (2013).

www.dorotasitnik.pl

Paweł **SOKOŁOWSKI**

From 2006 to 2008 Sokołowski studied photography (master's degree) at the University of Fine Arts in Poznań, Faculty of Multimedia Communication; 2005–2006 — postgraduate course — Teaching Qualifications Course; School of Management and Entrepreneurship in Wałbrzych. 2000–2008 — University of Fine Arts in Poznań, branch of study: production of film and TV picture, specialization: photography (bachelor's degree), 1997–1999 — Post-Secondary School of Cultural Animators in Krosno. Author of numerous individual and collective exhibitions.

Maciej **STAWIŃSKI**

An artist involved in photography, an author of artistic and teaching-oriented projects, a curator of photographic exhibitions. As a teacher of photography, Stawiński cultivates a unique, signature concept of photography. His photographic projects extended in time (since 1978) and experimental video (since 1990) focused on the aesthetics of objects and visualized images, gesture photography and photographic documents. Stawiński uses different technologies including classic, digital (since 2000) and hybrid. The area of his interest is broadly defined by issues of cultural and social identity. Stawiński lives and works in Wrocław. His works and documentation can be found in public collections: Institute of J. Grotowski, Wrocław; Paris Audiovisuel, Paris; Musée National d'Art Moderne Centre Georges Pompidou, Paris; National Museum, Wrocław; Museu Comarcal de la Garrotxa, Olot, Spain; Kunstverein Siegen, Siegen, Germany; Communication Gallery, Matsuyama, Japan; Teatro Escola Célia Helena, Folias D'Arte e Chuca Toledo, São Paulo, Brazil; Royal Holloway, University of London; University of British Columbia, Canada; Routledge Performace Archive, UK.

Maciej **STOBIERSKI**

A member of ZPAF (ID no. 825) and a graduate in graphic techniques (University of Fine Arts in Katowice). His artistic pursuits mainly encompass the Signs of Time, the interface of the past and the present. The artist loves outdoor locations, high mountains, the sea, theatre stages and industrial retreats. He is an author of many individual and collective exhibitions as well as original publications, albums and calendars. Stobierski is engaged in teaching and conducting photographic workshops.

Alina **ŚCIBOR**

An architect, visual artist, photographer, graduate of the Wrocław University of Technology (Faculty of Architecture and Civil Engineering) and the International Forum of Photography "Kwadrat" ("Square"). Ścibor designs structures and interiors and was previously associated with the Feature Film Studio in Wrocław, designing film costumes and taking part in film production. She has also created her own fashion collections and participated in numerous photographic exhibitions. The artist is a member of ZPAF and the Association of Polish Architects, author of essays on photography, winner of Polish and international contests, rewarded at International Photography Awards 2015 in the Professional/Abstract category and at IPA Family of Man 2016 (www.photoawards.com).

Rafał K. **WARZECHA**

A graduate of the Artistic Faculty of the University of Zielona Góra, who also did doctoral studies at the Warsaw University of Fine Arts, Warzecha started his artistic career in 2000 and commenced teaching three years later. Currently he works as an assistant lecturer at the Media Art Faculty of the E. Geppert University of Fine Arts in Wrocław. The artist is a member of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF). His works, which have been displayed at more than a dozen exhibitions in Poland and abroad, can be found in the National Museum in Wrocław and private collections.

Ryszard **WEŁNOWSKI**

The artist has been engaged in photography and film for over 30 years as a film director, producer, cameraman and photographer. In 1989 he received the Primetime Emmy Award for visual effects in a film. The photographs from the project The Pratt and Whitney Historical Facility in Kansas City were taken for a historical recording of a nuclear facility where aeroplane engines were manufactured during World War II. 170 large black and white negatives were deposited in the Library of Congress in Washington. Major projects: Director of Cinematography, a feature film *Pennhurst 2010* directed by Michael Rooker; visual effects for the TV series *LazyTown 2004–2006*; Executive Producer — Technical Director on a feature film *No Network* which won over 20 international awards; Director of Cinematography on three 50-minute films for National Geographic, TV series *Day Under Fire*; *The Vietnam*, *Wilderness and Saipan-WW2*, *We The People*.

http://compositingexpert.com/posts/1

Marek **WESOŁOWSKI**

Born in 1968, fine art photographer living in Dąbrowa Górnicza. Since 2010 a member of the Lower Silesia Area of the Association of Polish Art Photographers (ZPAF), member of the Silesian Photographic Society, "Kadr" Zory Photographic Society and an informal photographic group named "999". Interested in the portrait, landscape and documentary, Wesołowski runs his own business named Virtual Studio.

marekwesolowski.blogspot.com and his company website: www.virtualstudio.pl.

Jerzy **WIKLENDT**

Born in 1929, Wiklendt holds a master's degree in urban architecture. Photographer since 1957, received an AFIAP award in 1968. Member of ZPAF since 1978. His works were presented at 18 exhibitions, participated in international FIAP exhibitions and non-FIAP shows, numerous national and international exhibitions and competitions, presenting more than 1200 works, winning awards, medals and honorary FIAP awards. His works are on display in museums in Wrocław, Majdanek and Jelenia Góra. Wiklendt is listed in *Photographers Encyclopaedia International* published by Editions Camera Obscura in Geneva. Wiklendt was awarded a Gold Cross of Merit, a Gold Medal of "Merit for Lower Silesia", MKiS Badge "Merit for Cultural Activist", a Silver Medal of the Federation of Associations of Amateur Photography in Poland, ZPAF medals on his 40th anniversary and the jubilee of "150 years of photography", a ZPAF diploma "For contribution to the development of Polish Photography", a Silver Medal of the Polish Photoclub Association "Merit for Polish Photography". The artist also received a "Merit for the City of Jelenia Góra" and an award of the Governor of Lower Silesia "For outstanding achievements in the field of culture and for lifetime achievements in the field of art photography". Honorary member of Photographic Societies of Wrocław and Jelenia Góra, where he also served as President of the Association of Polish Photoclub and ŚSAFITA. Despite his advanced age (86), he continues to participate in exhibitions and competitions. Wiklendt takes photographs of architecture, landscapes and impact of human activity on landscape and he cultivates reportage and creative photography, which he calls chemophotography. His works relate to architecture and man-made transformations in landscape. He practised reportage and creative photography, the latter of which he called "chemophotography." Currently, his photographic pursuits are associated with historical events that he took part in. Despite his advanced age, he continues to participate in individual and collective exhibitions.

Iwona **WOJTYCZA-FRONCKIEWICZ**

The artist was born in Brzeg, where she lives and works, running a photographic studio with her husband. Iwona Wojtycza-Fronckiewicz graduated from Olga Szwajgier's "Voice Laboratory" School in Kraków, then the Pho-Bos School of Photography (2001) and AFA College of Photography in Wrocław (2003). She graduated from the University of Zielona Góra in 2006, obtaining a Master of Arts degree in photography. The artist participated in individual exhibitions in Poland and abroad. She has been a ZPAF member since 2007. She considers photography to be an area of thought and a search of beauty in a seemingly banal and uninteresting space.

www.wojtycza-fronckiewicz.pl

Ryszard Antoni **WÓJCIK**

Born on 5/6 May 1957 in Jasło. Wójcik studied at University of Fine Arts in Kraków, Faculty of Preservation and Restoration of Works of Art, from 1981 to 1987 and he has worked there since 1988. He is a member of the Association of Polish Visual Artists and ZPAF. In 2005 Wójcik set up the Archival Photographic Materials Preservation Studio, the first studio of this kind in Poland, teaching students of the Faculty of Preservation and Restoration of Works of Art. He is engaged in the preservation of archival photographic materials. The artist is a practitioner of art in the areas of painting (tempera and oil techniques), graphics (woodcut, dry rotogravure techniques), photography (traditional techniques: salt print, albumen technique, cyanotype, calotype, dichromate rubber, pigment, oil print process). Wójcik is engaged in the protection and restoration of historical photographic materials, collaborating with state archives and museums, e.g. Kraków City Historical Museum, Museum of the History of Photography in Kraków, Jagiellonian University Museum or Wawel Castle.

Wojciech **ZAWADZKI**

Born in 1950, Zawadzki has been involved in photography since the 1970s. The artist had a strong influence on the creation of the movements of "elementary photography" (1970s) and "pure photography" (1980s). Zawadzki is a curator of the "Korytarz" ("Corridor") Gallery in the cultural centre of Jelenia Góra as well as a photography lecturer at the College of Photography in Zielona Góra and the College of Photography in Warsaw, a principal and lecturer at the two-year School of Photography of Jelenia Góra, and a lecturer at the "Square" International Forum of Photography in Wrocław. He also gave several lectures abroad, e.g. in Denmark. Since 1978 Zawadzki has held many individual exhibitions in Poland and abroad, for instance at the Image Gallery in Aarhus (Denmark), Foto-Medium-Art Gallery in Wrocław, The Small Gallery of the Centre for Contemporary Art in Warsaw, "Pusta" Gallery in Katowice, "pf" Gallery in Poznań, B&B Gallery in Bielsko-Biała, BWA in Jelenia Góra. In the years 1998–2008 he created two large, original, individual exhibitions that were shown in the most important galleries in Poland: *My America* and *11 Olszewskiego Street*. Zawadzki participated in dozens of collective exhibitions such as *Biennale of Polish Photography*, *Around photography — Polish photography 1990–2000*, *Contacts* (all editions since 1989), *Signs of the times*. His works can be found in the collections of the Museum of Art in Łódź, National Museum in Wrocław, "Modern Art" Museum in Hünfeld (Germany) and the Silesian Collection of Modern Art.

Waldemar **ZIELIŃSKI**

Associated with Bystrzyca Kłodzka, Oleśnica and Wrocław, he lived and worked for 11 years in Międzylesie. Zieliński graduated from the University of Wrocław in 1979, majoring in experimental physics, and in 2000 from the University of Fine Arts in Poznań majoring in photography. Zieliński is a member of ZPAF and the Association of Historians of Photography in Warsaw. Since 1978, he regularly takes part in numerous collective exhibitions and also pursues his individual projects such as: *My fascination with the history of photography*, Bystrzyca Kłodzka, 2012, *Silent Photographs*, Wrocław, 2007, *Signs. Traces*, Wrocław, 2004–2005, *Possible landscapes*, Wrocław, 2002, *Tapes at the end of the century*, Bystrzyca Kłodzka, 1999, *Shadows move shadows*, Wrocław, 1993–1997, *My puppetry*, Kłodzko, 1993, *Oily stains*, Kłodzko, 1992. Zieliński also teaches and writes about the history of photography.

GLOBALIZACJA i INDYWIDUALNOŚĆ

KATALOG DO WYSTAWY JUBILEUSZOWEJ Z OKAZJI 70 LAT ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW

GLOBALIZATION AND INDIVIDUALITY

A CATALOGUE ACCOMPANYING THE EXHIBITION COMMEMORATING THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

WYDAWCA PUBLISHER
Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Dolnośląskiego
Rynek Ratusz 24, 50-101 Wrocław
www.okis.pl
Dyrektor: Igor Wójcik

WSPÓŁWYDAWCA CO-PUBLISHER
Okręg Dolnośląski Związku Polskich Artystów Fotografików
50-327 Wrocław, ul. Św. Marcina 4
www.zpafwroclaw.pl

TEKSTY TEXTS
Joanna Mielech, Andrzej Rutyna, Andrzej Saj, Adam Sobota

FOTOGRAFIE PHOTOGRAHS
Autorzy

REDAKCJA EDITORS
Stanisław Kulawiak, Piotr Nowak, Andrzej Rutyna

TŁUMACZENIE TRANSLATION
Piotr Szufliński

KOREKTA PROOFREADING
Wiesław Przybyła

PROJEKT DESIGN
Stanisław Kulawiak

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD LAYOUT AND DTP
Bartłomiej Busz

DRUK PRINT
Drukarnia Księży Werbistów, Górna Grupa
www.drukarnia-svd.com.pl

NAKŁAD PRINT RUN
1000 egz.

ISBN 978-83-62290-94-9

OŚRODEK KULTURY I SZTUKI WE WROCŁAWIU

DOLNY ŚLĄSK
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

ORGANIZER OF A SERIES OF ARTISTIC ACTIVITIES CONNECTED WITH THE 70TH ANNIVERSARY OF THE ASSOCIATION OF POLISH ART PHOTOGRAPHERS

Lower Silesian Area of the Association of Polish Art Photographers
Andrzej Rutyna, President
50-327 Wrocław, ul. Św. Marcina 4
www.zpafwroclaw.pl

PARTNERS

Contemporary Museum in Wrocław, www.muzeumwspolczesne.pl
National Museum in Wrocław, www.mnwr.art.pl
The Culture and Art Centre in Wrocław, www.okis.pl
The City Museum of Wrocław, www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl
Lower Silesia Public Library in Wrocław, www.biblioteka.wroc.pl
Academy of Fine Arts in Wrocław, www.asp.wroc.pl
Lower Silesia Film Centre /KINO Gallery/, www.dcf.wroclaw.pl

CONCEPT OF THE *GLOBALIZATION AND INDIVIDUALITY* EXHIBITION

Andrzej Dudek-Dürer

CURATOR OF THE EXHIBITION AT THE CONTEMPORARY MUSEUM IN WROCŁAW

Andrzej Dudek-Dürer

The opening of the exhibition at the Contemporary Museum in Wrocław
17 Feb. 2017, 6 p.m.

THANKS TO

Mr Jarosław Broda — Head of the Department of Culture of the Wrocław City Office and Mr Igor Wójcik — Head of Culture and Art Centre in Wrocław for supporting the activity of the Lower Silesian Area of the Association of Polish Art Photographers

Co-financed of the catalogue — Affiliating Authors ZAiKS

Public project co-financed by the Municipality of Wrocław
www.wroclaw.pl

Co-financed by the Marshal's Office of Lower Silesian Voivodeship

ORGANIZATOR CYKLU DZIAŁAŃ ARTYSTYCZNYCH ZWIĄZANYCH Z JUBILEUSZEM 70 LAT ZWIĄZKU POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW

Okręg Dolnośląski Związku Polskich Artystów Fotografików
Prezes Andrzej Rutyna
50-327 Wrocław, ul. Św. Marcina 4
www.zpafwroclaw.pl

PARTNERZY

Muzeum Współczesne Wrocław, www.muzeumwspolczesne.pl
Muzeum Narodowe we Wrocławiu, www.mnwr.art.pl
Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, www.okis.pl
Muzeum Miejskie Wrocławia, www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl
Dolnośląska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, www.biblioteka.wroc.pl
Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, www.asp.wroc.pl
Dolnośląskie Centrum Filmowe /Galeria KINO/, www.dcf.wroclaw.pl

KONCEPCJA WYSTAWY *GLOBALIZACJA I INDYWIDUALNOŚĆ*

Andrzej Dudek-Dürer

KURATOR WYSTAWY W MUZEUM WSPÓŁCZESNYM WROCŁAW

Andrzej Dudek-Dürer

Otwarcie wystawy w Muzeum Współczesnym Wrocław
17 luty 2017 r., godz. 18^{00}

PODZIĘKOWANIE

dla Pana Jarosława Brody — Dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia i Pana Igora Wójcika — Dyrektora Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu za współpracę i wspieranie działalności Okręgu Dolnośląskiego Związku Polskich Artystów Fotografików

Wsparcie finansowe katalogu — Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków otrzymanych od Gminy Wrocław
www.wroclaw.pl

Współfinansowanie z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego

Członkowie oraz zarząd Okręgu Dolnośląskiego Związku Polskich Artystów Fotografików dziękują za wsparcie twórczej działalności artystycznej Związku, jak również za upowszechnianie, popularyzację i dokumentację dokonań fotografii artystycznej regionu Dolnego Śląska

Konto
84 1090 1522 0000 0000 5206 9505
Okręg Dolnośląski Związku Polskich Artystów Fotografików
50-327 Wrocław, ul. Św. Marcina 4

Members and the Managing Board of the Lower Silesian Area of the Association of Polish Art Photographers are grateful for your support for the artistic activity of the Association as well as for the promotion, popularization and documentation of the achievements of Lower Silesian fine art photography

Bank account
84 1090 1522 0000 0000 5206 9505
Lower Silesian Area of the Association of Polish Art Photographers
50-327 Wrocław, ul. Św. Marcina 4

ewaan
drzejewskastefana
rczyńskijanbortkiewiczc
zesławchwiszczukzdzisławda
doswsławojdubielandrzejdudekd
üreralekfiguratomaszfronckiewiczb
arbaragórniakzenonharasymromanhl
awaczdariailowpawełjanczaruktomaszj
odłowskikatarzynakarczmarzpiotrkomoro
wskiryszardkopczyńskikrzysztofkowalskikrz
ysztofkuczyńskistanisławkulawiaknataliałachl
achowiczjacekklalakmagdalenalasotaadamle
siszjarekmajcherewamartyniszynmarekmaru
szakstanisławmichalskitomaszmielechjanus
zmoniatowiczjanuszpiotrmusiałpiotrmaciej
nowakmateuszpalkamichałpietrzakprzemys
ławpiwowarwacławropieckiandrzejrutynak
rzysztofsajgrzegorzsawaborysławskidorot
asitnikpawełsokołowskimaciejstawiński
maciejstobierskialinaściborrafałwarzec
haryszardwełnowskimarekwesołow
skijerzywiklendtiwonawojtyczafr
onckiewiczryszardantoniwój
cikwojciechzawadzkiwa
ldemarzieliński

ISBN 978-83-62290-94-9